M. S
2/8
5774
d

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/1
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/2
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/3
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/4
Serbski institut Sorbisches Institut

Metaforiske Hrona

abo

Přenoški a Přirunanki

w rěči

Hornjołužiskich Serbow.

W ludu słyšane zezběrał a zestajał

Jan Radyserb-Wjela.

2/8 1225 e

Wudał a nakładował

Dr. Ernst Muka.

[2/8-5777 d]

Budyšin 1905.

Ćišć Smolerjec serbskeje knihićišćeŕnje.

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/5
Serbski Sorbisches institut Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/6
Serbski institut Sorbisches Institut

Předsłowo.

Naš „Časopis Maćicy Serbskeje“ z lěta 1901 ma mjez druhim sobu tón nastawk: „Tři sta metaforiskich hronow serbskeje ludoweje rěče.“ Tej zběrcy je krótke předsłowčko date, kotrež by z dźěla tež tudy přihódne było. Toho dla dowolam sebi, na njo tež tu spomnić. Wono ma prašmo na čole: „Metaforiske hrona“ što chce to rjec? A w tymle prašmje nadźija stoji, zo nam z khmanišeho pjera wo tom rozprawa přińdźe. Hač dotal pak žaneje dóstali njejsmy.

Přidawnik „metaforiski“ njeje ze serbskeje, ale — kaž wěsće — z grichiskeje rěče. Naš Pfulowy słownik ma za tuto cuze słowo wuraz „přenošk“. A z čoho je tole wusłowo přišło? To z toho, zo ma wšak zrozum, kiž je so z prěnjotneho wopřijeća na něšto podobne přenjesł. To přenjesene wuhrono so tak runjewon we prěnim a powšitkownym wobjimje zrozumić nima. Hlej, hdyž někomu praja: „Ty witka“, to njeměnja někajku hałužku, z kotrejž so wije a pleće a wježe. Ně, ale čłowjeka měnja, kiž wěsty a wobstajny njeje, ale so w zmyslenju tam a sem wjerći a wije abo dawa so wjerćeć a wić. Potajkim je tu kajkosć někajkeježkuli witki na čłowjeka přenjesena.

Abo wzmiće přikład: „Złote ćelo“. Při tymle słowje pomysli sebi lóžkobyć kóždy na tamny Aronowy wutwor ze złota. Ale we sadźe: „Tón nawožeń sebi złote ćelo bjerje“ sebi na bohatu, ale pak hłupikojtu njewjestu mysla.

Abo wzmimy prajimo: „To je tajka khora tujawka“. Štó tu njestroweho ptaka toho pomjena měni? Njeměnja to łahodnu, kipru a khorowatu žónsku? —

Našemu ludej su nimo našich narodnych najbóle biblijske přenoški znate, na pokaz tele: „Habelowa krej do njebjes woła.“ — „Bóh Knjez pase mje na zelenej łucy“. — „Twój prut a kij mje troštujetaj.“ A podobnych wuhronow ma Stary Testament njemało stow. — Runje tak też jich naš lud z Noweho Zakonja wulku kopicu znaje. Stajmy jenož někotre přikłady sem: „Wy sće sól zemje!“ — Wy ješćeńska šlachta!“ — „Što widźiš třěsku we woku swojeho bratra?“ — Mamy dźě telko wučenych knjezow, kiž cyłu bibliju znaja. Štó z nich nam te biblijske přenoški zezběra a do rjada zwjedźe? — Tuta zběrka ma jenož přenoški a přirunanki ze serbskeho ludoweho erta. Wona njepyta swojeje khwalby, pyta pak česće serbskeho ducha, kotryž je tajke bohatstwa raznych přirunanskich wusłowow spłodźił. Někotre z nich so wšak też pola druhich narodow słyša. Nichtó pak njeměń, zo su te tudy stojace jenož wujimki z němskeje abo druheje rěče. Duch je we wšitkich narodach we něčimžkuli jenajkeje kedźby a twórneje mocy. A duša serbskeho splaha je w kedźbnosći a twórnosći wosebje sylna. —

Na kóncu prjedy spomnjeneho předsłowčka stoji: „Pozdźišo dospołna zběrka někotrych tysac tych metaforiskich prajimow wuńdźe, da-li to Bóh!“ — Ta tu před wami leži. Ale hač „dospołna“ je? Ja wěm, zo wona to njeje. Ale „lubić a dać“, „wěšćić a do skutka stajić“ je dwoje, kaž přisłowo swědči. Hlej, hdźe je čłowjeski sčink, kiž mohł za dospołny płaćić? Hdyž wo swojej zběrcy „dospołna“ praju, to jenož rěka: dospołna, wjeleż to móžno. Hdyž „Přisłownik“* pisach, běše to skerje činliwa wěc, do bližiny dospołnych zapisow přińć, dokelž je ludowy duch nowe přisłowa wutworjeć při samom zastał, kaž so to zda.

* Přisłowa a přisłowne hrónčka a wusłowa Hornjołužiskich Serbow. Zběrał a zhromadźił Jan Radyserb-Wjela. Dorjadował a wudał Dr. Ernst Muka. Budyšin. Z nakładom dra. Ernsta Muki 1902. — Płaćizna 5 hr.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/8 Serbski institut Sorbisches Institut

Tych prěnošnych wurazow pak twori lud hišće přeco wjacy, tak zo jich přichod wjetši rjad změje. —

Ta zběrka je rostła na wšě tři dwacetki lět. Do njeje sym přijimał někotre hrona z dawno minjenych wěcow a wašnjow, kiž je tučasny swět woteznał. Tym prajmam było wšak wułožkow trjeba. Snano po mni skerje a lěpje wustojnik přińdźe, kiž mohł so z młódšimi mocami do toho wuskutka dać. Za mnje to žadyn nadawk njemóže być. Z prěnja sym sprócny a z dźěłami słabjeny dźěd, a z druha mi za moje zbytne mocy a dny nuzniše dźěło za lubych Serbow do rukow hlada. Ta před nami ležaca zběrka je po tajkim po něčim a pomałku rostła, nimale na wšě tři dwacetki lět. K tomu wšak njeběše ničoho trjeba, hač častotnych wobkhadow z ludom, swěrnych rozhladow we wšelakich knihach, kedźbliweju wušow a njewustawaceho pjera. Ale wšo hinak so měješe z tym sprócnym a pinacym dźěłom, tu nakopjenu maćiznu do rjada stajeć.

Ćežko běše, wotmołwu dać na prašenje: „Po kajkim prawidle měła so ta wobšěrna maćizna do khmaneho porjada złožić? Njemohło so to najlěpje po alfabetiskim porjedźe stać? — Mój lubši, kiž so tak prašeš, tón wukoń njeje tak lóžki a snadny, kaž sebi mysliš. Wzmimy jenož na př. přenošk wo njemasliwej žónskej: „Wona rada běłej ručcy nosy.“

Jedyn chce tole prajmo takle pisane měć:
Běłe. Rad běłej ručcy nosyć.
Druhi radźi, zo pišeš:
Nosyć. Rad běłej ručcy nosyć.
Třeći by najradšo stajił:
Ruka (ručcy). Rad běłej ručcy nosyć.
Po čejej zasadźe chcył so ty plesć?

Ale něchtóžkuli so snano praša: „Njemohł dźě so tón zarjad w prawidłach wuwjesć, kotrež po wědomostnych zasadach du?“ — Tomu napřećiwo so praša: „Njeby to wulka syła tych přenoškow do wjacy hač jeneje rubriki słušała? A do kotreje by so po prawom

rjadować měła?“ — Ja sym so mudrišich wo dobru radu wšelako naprašował, njejsym pak nihdźe žaneje dorazneje dóstał a dobył. Skónčnje sym so rozsudźił, porjad přijeć, kotryž tu stoji. Ja hižo na grammatisku pedanteriju a šulsku šablonu moskotać słyšu. Njech bórča a mórča. Štó wě, hač mudrišu naprawu wědźa!

Mje dyrbi to wědomjo kojić, zo sym lubemu Serbowstwu po swojich dźědowskich mocach z tym spisom rady posłužić chcył.

A jeli bych zhonił, zo sym ze swojim dźěłom někomu zabawne wjeselko sčinił, to było mi najrjeńše myto za wumětu prócu.

Budyšin, 6. žnjeńca 1904.

Jan Radyserb-Wjela.

I.

Přirunanske wudma a luboměnki,

dawane pak wulkim pak małkim, za tym hač činja abo kajkosće maju.

1. Ty baćonje! — Ty bambora! — Ty basnička! — Ty bikuso! — Ty błudnička! — Ty blada! — Ty bobako! — Ty borkawa! — Ty brodawa! — Ty brudźawa!

Ty cyganča! — Ty čmjeła! — Ty črjewo! — Ty ćelo, ćelko, ćelatko! — Ty ćerlica! — Ty ćukerje, ćukeŕko!

Ty djaso! — Ty drapa! — Ty drěmotka! — Ty drjebuško! — Ty drjechmo, khrjechmo! — Ty drobnička! — Ty dźědušo! — Ty dźiwica!

Ty finka! — Ty fukerje! fukerko!

Ty grawota!

Ty haperleja! haperlejka! — Ty heperka! — Ty hila! hilatko! — Ty hilka! — Ty hłupy swěće! — Ty hnězduško! — Ty hunčo! — Ty hupako! — Ty hužo, hužko, hužatko!

Ty kawčo, kawka! — Ty klibora! — Ty kóčka! — Ty kopole! — Ty koza! — Ty kózliko! — Ty krawčiko! — Ty krodawa! — Ty kroksa, kroksyca! — Ty kružonka! — Ty kurjo, kuŕko! — Ty kwječo!

Ty (dźiwja) łucyja! — Ty łahodka! — Ty łastojčka! — Ty liba, libjo! — 50. Ty liščo! liška!

Ty maćeŕne wóčko! — Ty makojčka! — Ty małkuško! — Ty małuško! — Ty mamkarjo! — Ty mamla! — Ty maska! — Ty mica! micka! — Ty mój hołbiko! — Ty mój jandźelko! — Ty mój moclko! — Ty mój ptačko! — Ty moja ćiba! ćibka! — Ty moja duška! dušinka! — Ty

moja habla! hablka! — Ty moja hołbička! — Ty moja putka! — Ty moja róžička! — Ty moja šiba, šibka! — Ty moja wowcka! wowčička! — Ty moja wutrobka! wutrobička! wutrobinka! — Ty moje drohuško! — Ty moje jehnjo! jehnjatko! — Ty moje kurjo! kurko! kurjatko! — Ty moje lubuško (abo mój luby.) — Ty moje mižo! mižko! — Ty moje mižatko! — Ty motyka! — Ty móraso! — Ty mutlička! — Ty myška!

Ty naše złotko! — Ty njetopyrje! — Ty nygawa? — Ty nyšpula!

Ty paškowronco! — Ty pičołka! — Ty pimpla! — Ty piskorje! — Ty pječenka! — Ty pjeracho! — Ty pjersko! — Ty pješka! — Ty płowša! — Ty porchawa! — Ty powzka! — Ty přeměnko! — Ty připołdnica! — 100. Ty proso! — Ty pumplo!

Ty ranca! — Ty rapako! — Ty ripso! rapso! rawso! — Ty rjepotawa!

Ty saperliška! — Ty sćinka! — Ty skiba! — Ty skiwlo! — Ty skoćo! — Ty skóčko! — Ty slowka! — Ty směchula! — Ty sorna! — Ty srawka! — Ty sroka! — Ty stawačko! — Ty sucha wuchlija! — Ty sušeńka! — Ty sušica! — Ty suško! — Ty swinjo! swinko! — Ty sydrječko! — Ty syłobiko! — Ty šćěpjetko! — Ty šćenjo! šćenjatko! — Ty šćihlica! — Ty šćunčo! — Ty šepka! — Ty šěračko! — Ty šerjenje! — Ty šeršenjo! — Ty šipleńka! — Ty škowrončko! — Ty škrěkawa! — Ty škrodawa! — Ty šlinko! — Ty šwjerčo! — Ty świčko! — Ty šwupa! šwupica!

Ty trosko! — Ty truko (zazłobjeny)!

Ty wisata wjeřba! — Ty witka! — Ty wjedro! wjedrješko! — Ty wjertawka! — Ty wjewjerčka! — Ty wokolco! — Ty wole! — Ty wopica! wopička! — Ty wóslatko! wósle! — Ty wrjećeno!

Ty zmazko! — Ty zmjerzko! — Ty zymna woda! — Ty žaba! — Ty žatko (njebožatko!) — Ty židźe! — Ty žurko!

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/12 Serbski Sorbisches institut Institut

II.

Přenoški na wšelake přirodźine statki.

Bać: Kóčka basnički baje (při pjecaku). — Bić: Krupy bija. — Bórbotać: Rěčka bórbota.

Čisćić so: Wjedro so čisći. — Ćahnyć: Škruty ćahnu. — 150. Ćěslować: Dypornak ćeěsluj.

Dawać so: Do njeho so husto widlišća dawaju. — Harować: Wětrec hólcy haruja. — Hić: Słónčko w Boži domčk dźe. — Honić: Dźensa so wonka kocory honja. — Mróz bosy nohi honi. — Hrać: Kuntwory hraja. — Milina hraje. — Jemu wows w ríći hraje. — Hrozyć: Njewjedro hrozy.

Jězdźić: Dikibjarnat jězdźi. — Dźiwi (nócny) hajnik jězdźi. — Dźensa Wichorec duchi jězdźa.

Korčeć: Jemu žaby w brjuše korčachu. — Kusać: Cybla do wočow kusa. — Khodźić: Jemu w brjuše khodźi. — Na njeho khodojta khodźi — Na njeho škerjedźicy khodźa. — Tam pječa mortwy khodźi. — Khować so: Słónco so khowa.

Lětać: Babjace předźeno lěta. — Baćon pola nich před durjemi lěta. — Jemu šěračk wokoło brody lěta. — Zymine mjetele lětachu.

Mordować: Kuna (mordař) morduje. — Murjować: Łastojčki murjuja.

Nosyć: Pčołki noša (na stare).

Padać: Pomjedź pada. — Palić: Mje žaha paleše. — Pasć: Wowči pos pase. — Pić: Słónčko pije. — Poběhować: Mje tak tuhi poběhowachu. — Přasć: Babuški přadu. — Dešćik šnórki (štryčki) předźe. — Pawki přadu. — Přeběhować: Huški přeběhuja. — Přerazyć: Ji je so krew přerazyła. — Přesypować: Zyma poslešća přesypuje. — Prosyć: Kury w zymje proša. — Wróna w suchoće prosy: kap! — Próšić: Pjercha próši. — Pyrić: Ludki pyrja (= Wjeřchi hórkow maju mhłu).

Rejkać: Haperlejka z wjedrom rejka. — Rejwać: Khlěbowe muški rejwaju. — Rosć: Nam tak sadło rosćeše. — Rubić: Wjelki rubja.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/13 Serbski institut Sorbisches Institut

Sać: Njebjo pjerka saje. — 200. Sčeć: Ji waka na wutrobu sči. — Skhadźeć: Smjetana skhadźa. — Skoržić: Tujawka skorži. — Spadnyć: Jemu je čopik spadnył. — Storkać: Hikawka storka. — Sypać: Ćeta zyma pjerje sypa. — Šćipać: Mrózy šćipaju. — Šerić: Wisate wjedro šeri. — Šukotać: Wětřjčk we lisću šukota. — Šwihać: Wětr z dešćom šwiha.

Tkać: Wjedro tkaje. — Točić: Khrěn sylzy toči. — Torhać: Hikawka torha. — Třasć: Zyma pjerje třase. — Tykać: Měrc brodu přez wokna tyka.

Waleć so: Kurjawa so wala. — Warić: Njewjedro so wari. — Wódny muž wječeř wari. — Wjerćić: Ji so hłowa wjerći. — Wonka so dźensa kužmochty wjerća. — Wlac so: Kłosy so wlaku. — Wodźěwać: Sněh z poslešćom wodźěwa. — Wohladować so: Słónco so wohladuje. — Wowckować so: Njebjo so wowckuje. — Wozyć: Mróčele wodu woža. — Pucherje so z dešćom woža. — Wuć a křipić: Sněh we lišnicy pod kołom wuje a křipi. — Wupić: Słónčko rosu wupije. — Wětřik bě wšě łuže wupił.

Zajeć: Jeho je Boža ručka zajała. — Jeho je při kumpanju wódny muž zajał. — Zamjerznyć: Z wjelčim měsacom kurom rita zamjerznje. — Zapadnyć: Mi je wucho zapadło. — Zawjazować: Kał so zawjazuje. — Zežahać: Jeho je słónco zežahało. — Zhłodać: Woda wšitko zhłoda. — Zmłodźować so: Dešć so zmłodźuje. — Zwottorhać so: Wichorec duchi su so zwottorhałe. — Wichorec khorty su so zwottorhałe. — Žołmić: Sywy so z wětřikom žołmja. — Žrać: Zerzawc železo žerje.

III.

Přirunanki wo wěcach a činach,

kotrež přistoj njerady z jich hołym mjenom wusłowja.

Bakancy pušćeć. — Bakane pjelchi činić. — Běženje měć. — Bobaki w nosu měć. — Brjuch položić.

Člowječe baki. Do nich stupić. — Črjewa wuprózdnić. — Ćeńku přazu měć.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/14 Serbski Sorbisches institut Institut

Do łoža činić. — Do pjelchow činić. — Dristawu krydnyć. — 250. Dźi do pjecy!

Hidrawu stajić. — Hidrawowe zelo trjebać.

Jamu wukidać. — Jokufu wołać. — Jstwu zatkhórić.

Kalbas na łuku leć. — Konjace bobuški. — Konjace jabłuka zběrać. — Kozace bobuški. — Kruwjace plincy.

Łožo mokre činić. — Lěz mi na pěc!

Moč wutočić. — Mokry pod nosom być. — Myšace boblki wuběrać.

Na bok wotstupić. — Na kokodačk so synyć. — Na khěžku hić. — Na łuki polěpški leć. — Na swój potrjeb hić. — Na zadnik woteńć. — Njerjedźny bruk. — Njewonjeńki sadźeć. — Nuzne z běhanjom měć.

Pucheŕ polóžić. — Pjelchi žołćić. — Pod so činić. Polam tuk wozyć. — Putki na hłowje žiwić. — Pyzy pušćeć.

Ryzyki pušćeć.

So do słoneho kućika stupić. — So do kholow spurać. — So do łoža zmazać. — So kholowy přewobuć. — So nuznu čapawku synyć. — So počapnyć hić. — So wumočić hić. — So wupoćić hić. — Šěrowačkow nalězć. — Škerjedźawu měć. — Šwabl duchać.

W brjuše khodźenje měć. — Wětřiki pušćeć. — Wětry wotkhadźeć. Jemu wětry wotkhadźeju. — Wodu wottočić. — Wot so dawać. — 300. Wowče rózynki wróćeć. — Wujanca po pomocy wołać. — Wukidu činić.

Zady wudymjeć. — Zadne durička zawrjene měć. — Zalěpjenu pěc měć. — Zamknjeny zadk měć. — Zapječena pěc. — Za tkhórjom dymać. — Zatykana posleńca. — Z nosom swěčki ćahnyć. — Z nosom swěćić. — Žaby w brjuše měć. — Žebjerje totolić. — Židki w kholowach być. — Židlawu sebi načinić.

IV.
Njenadźitosće.

Abejcej hišće njeznać a hižo prědarjow mištrować.

Błkhowe wóčka widźeć a woła njenamakać.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/15 Serbski institut Sorbisches Institut

Cyłu twjerdu zymu přewisać a z mjehkej meju wotkapnyć.

Do Bohatec wotjěć a do Khudowa (Nimašec) zajěć. — Do hribow hić a muchorow přinjesć. — Druhim prědować a sam njekhmanik być. — Druhich hić třihać a so wot druhich třihany wróćić.

Jejka sebi bělić a druhim škorpawy dawać.

Konjace dźěło a wroblacy wobjed. — Kruwarja swarić a wotročka měrić. — Kruwu předać a husle kupić. — Kuntwory cydźić a škabry póžerać.

Lědoma wuzoł wot žwančkow z huby a hnydom wuzoł wot tobaka w hubje. — Lědy je so z jejka wudypała a che hižo patu wučić. — Liška ma winu a wjelk ma te puki.

Měć we rće měd a we wutrobje jěd. — Morjo přepłuwać a so w małej rěčcy tepić.

Njebyć k hrěchej, ale k směchej. — Njebyć k zrudźbje, ale k wučbje. — Njebyć k padej, ale k rjadej.

Pawčinu wotmjesć a pawka wostajić. — Pjelcha so ji hišće ritki dźerži a woči hižo za ženichom dźetej. — Pjenježk pytać a při tym za polak swěćenja spalić. — Pjerski wudźić a karpy popadnyć. — Po psa hić a kóčku přinjesć. — Prawaki rozteptać a muchoriznu domoj njesć. — Před wjelkom ćěkać a mjedźwjedźa zetkać.

Susodowu třěchu płatać a tola sam dźěrawu měć. — Swojej hubje wottorhować a do cuzeje tykać. — Šerpatki hromadźe drapać a šěsnaki z woknom won ćiskać.

Wjele prědowanja a mało Božeho słowa. — W korčmje prosty za blidom sydać a pod ławu stuleny doma. Wóslicy pytać a kralestwo namakać. — Wóslo do Němcow ćahnyć a wosoł so do Serbow wróćić. — Wulku robotu činić a małe twarožki dóstać. — 350. Wšón cuzy kraj wědźeć a so do susodneje wsy njewědźeć. — Wulke słowiska a małe wuskutki.

Zahe sedłać a pozdźe wotjěć. — Za nórt kupić a

za toleŕ předać. — Ze sylzami syć a z radosću žnjeć. — Z dešćika ćěkać a pod skap so stupić. — Z huslemi dobyć a z khartami wotbyć. — Z woprědka nochć a po khwilcy łochć.

V.

Přirunanki z přidawnikami abo kajkostnikami na čole.

Bajawy kaž bambora. — Běhawa (běhata) kaž beja. — Běła kaž bončawa (hatna lilija). — Běła kaž knot. — Běła kaž smjerć. — Běła kaž sněh. — Běła kaž łonši sněh a lětuše błóto. — Bity. Taj staj na jene kopyto bitaj. — Bite na prawe kopyto. — Bite na wopak kopyto. — Bjezdomna žónska kaž kokula. — Błudna kaž kołwrotna wowca. — Błuki do wočow kaž mróčny dźeń. — Błyskoćiwe kaž rosa we słónčku. — Blakate kaž krjepjena kokoš. — Blěda kaž powzka. — Blěda kaž smjerć. — Blědy kaž sydrjec. — Blizko kaž pod nosom. — Bodźaty kaž byrštuc (boran). — Bohata kaž myška we cyrkwi. — Bohaty kaž slěborny Pětr (we Budyšinje). — Bohaty kaž Salomon. — Bojazna kaž wudra. — Bojazny kaž zaječk. — Bórčata kaž čmjeła. — Bosy kaž husy a kački. — Brinkoćiwe kaž škleńca. — Brjuchaty kaž dokormjeny woł. — Brodaty kaž (Ratarjowski) kozoł. — Brodaty kaž wěčny žid. — Brojaty kaž tón zhubjeny syn. — Bruna kaž něšpula. — Bruny kaž sornik.

Cybnjeny kaž kuntka. — Časny kaž prućik. — Čerstwa kaž jutrowna woda. — Čeŕwjena kaž róža (makowy kwětk). — Čeŕwjena kaž čorlach a purpur. — Čeŕwjeny do wočow kaž warjeny rak. — Čerstwe kaž žórlaca (studnjaca) woda. — Čestna kaž beja. — Čestna kaž ćula. — 400. Čestna kaž klóštyrska knježna. — Činjene po přećelstwje. — Čista kaž bělene jejko. — Čista kaž ranca. — Čiste a lute kaž trjebany hroch. — Čiste kaž žórlaca woda. — Čorna kaž kawka. — Čorne kaž ćělna płachta. — Čorne kaž kotlikowy spódk. — Čorne kaž mortwy wuhel. — Čorne kaž šudlica. — Čorny kaž bobak. — Čorny kaž Mór. — Čorny kaž

mortwe wuhlo. — Čorny kaž saznik. — Čuchaty kaž slědny pos. — Čumpaty kaž stary płót. — Ćahaty kaž ćichi michał (hawrony). — Ćěmne kaž slepa nóc. — Ćěmny kaž Žmórc. — Ćeńka kaž bělizka (pawčinka, zdźina). — Ćerpliwy kaž wosoł. — Ćěšena z liščim mlokom. — Ćěšeny z wjelčim mlokom. — Ćežke kaž młynski kamjeń. — Ćežke kaž nakowa. — Ćicha kaž wowcka. — Ćicho kaž we hłuchej nocy. — Ćicho kaž wulki pjatk. — Ćicho kaž w cyrkwi (w rowje, w smjertnej komorcy). — Ćma kaž w kołmazowym kónku. — Ćma kaž w pjecy. — Ćmowy kaž zmór.

Dajaty kaž njezrały płonuch. — Daloko kaž Jeruzalem. — Djasny kaž Dikibjarnat. — Dobity kaž stary kóń. — Dobra za šerjenje do kału. — Dobre za psy. — Dobry k pósłanju po smjerć. — Dołhe kaž na Jana dźeń. — Dołhe kaž powóz. — Domjacy kaž hnězdny hołb. — Dorosćeny kaž zrawy ječmjeń. — Dotrjebany kaž stary kóń (zedrjeny kóń). — Dračowany kaž kupny wotročk. — Drjeny kaž dračowy kóń. — Drobne kaž błkhowe wóčka. — Drobne kaž słónčne próški. — Drohe kaž běłe złoto. — 450. Drohe kaž dobra rada. — Drohe přemo dejmantow. — Drohe kaž sudniska prawda. — Dudławy kaž łońša rěpa. — Dušny kaž njedočink. — Dybawy kaž stary husor. — Dźiwi kaž ječibjel (djas). — Dźiwne kaž wěšćaty prućik. — Dźiwne kaž žiwe železo.

Falšna kaž kóčka. — Falšne kaž wjelče sylzy. — Falšne kaž Judašowy wokoš. — Falšny kaž kusaty kóń. — Falšny kaž šibjeńčny prěkušk. — Falšny kaž zelene (křěkowe) bahno. — Fukotaty kaž mały kralik.

Gramny kaž čert (žurk). — Grawoćiwy kaž prašiwe proso.

Hejsowański kaž zhubjeny syn. — Hibity kaž jeleń. — Hidźena kaž ptačkam sowa. — Hinity kaž makowy kwětk. — Hładka do wočow kaž šwinda. — Hładka kaž porclinowa šklička. — Hładke kaž woškrot. — Hładki kaž tružk. — Hładki kaž wuhoř. — Hładko kaž na škleńčanej

horje. — Hłódna spochi kaž čapla. — Hłódny kaž kermušu po wobjedźe. — Hłódny kaž młynska kokoš — Hłódny kaž wjelk. — Hłuboke kaž ćehnita studźeń. — Hłuboke kaž morjo (Sprjewja pola Wownjowa). — Hłuche kaž hwižk. — Hłupa kaž kawka. — Hłupy kaž kopoł (přeměnk, sćěna). — Horda kaž Němpula. — Horda kaž šćihlica. — Hordy kaž paw na knježim dworje. — Horco kaž w žehliwej pjecy. — Hórke kaž połon a žołdź. — Hórše hač drapa. — Hotowy do papjernika. — Hotowy na dolemjenje. — Hotowy na dračernju (dračinu). — Hotowy na mary. — Hotowy na smjeće. — Hotowy na poslednje wolijowanje. — Hotowy na wusmužowu horu. — 500. Hotowy na wotkapnjenje. — Hotowy na zwrěšćenje. — Hrozna kaž tajka wukida. — Hrozny kaž trašmo. — Hruby kaž bězman (hepjel). — Hruby kaž hungerski pan. — Hubjeny kaž khudy Lazarus. — Hujna kaž łastojčka (tež: kohlica). — Huste kaž kulšica. — Husty (syw) kaž šćěć. — Chcyćiwa kaž małe dźěćo.

Jaderne kaž bibliske słowo. — Jaderne kaž žito z doła. — Jadriwe kaž ržany khlěb. — Jakny kaž dudławc. — Jakny kaž zrěbc (tež: wuropach). — Jaskrawe kaž pawjaca šija. — Jasne kaž běły dźeń. — Jasne kaž njebjesna dróha. — Jasne kaž rańša zernička. — Jebarski kaž Isakowy Jakub. — Jědojte kaž čerćica (rozpuk). — Jědojty kaž bazylisk. — Jěre kaž šćehel (tež: dorničel). — Jězdźata kaž njemdra łucija.

Kačoraty kaž zewrjene mloko. — Kałaty kaž jěž. — Kasana kaž wosa. — Kašlaty kaž suchoćinar. — Kedźbny kaž dźěći, hdyž wowka basnički baje. — Kipra kaž prašiwe huso. — Kipre kaž syre jejko. — Kipre kaž knjenine plenčo. — Kipre kaž zažny sad. — Kisałe kaž kalenc (tež: kalinki). — Kisałe kaž winowy kołoch. — Kleskata kaž sroka. — Komudny kaž masak. — Kosćaty kaž dračowy kóń. — Kowtny kaž Haman. — Krasne kaž Boža tučel. — Krasne kaž rańše zerja. — Křiwe kaž wrjećeno. — Krjechke kaž škleńčka (ćeńki

lodźik). — Krjechke kaž syre jejko. — Krjeptata kaž ranca. — Krosnaty kaž štamborak. — Krótke kaž wokomik. — Krótki kaž dźeń Domaša. — Kudźerjawy kaž pudl. — 550. Kulojte kaž štyriróžkate blido. — Kuše kaž kurjaca kročałka. — Kutłaty kaž bobolo (kormny woł, kachlonk). — Khabłaty kaž stara sćěna (stary płót). — Khabłaty kaž nakaženy zub. — Khamorna kaž khachlawa. — Khamorny kaž stary wukhorjenc. — Khłóšća kaž koza. — Khmurny kaž Žmórc. — Khrobły kaž jatřob. — Khrobły kaž zajac před wjelkom. — Khuda kaž wróna we sněhach. — Khudne kaž póstnicy bjez kołbasow. — Khudy kaž hoły nimašnik. — Khudźi kaž cyrkwinske myški. — Khromy kaž khodak. — Kwičate kaž proso.

Łahodna kaž židźana šwalčka. — Łahodna kaž jałojčka. — Lapate kaž lišče rěče. — Łažaty kaž dundak. — Łoskoćiwy kaž knježi nós. — Lačny kaž ryba na pěsku. — Lečniwy kaž djaboł. — Lěni kaž pjeńk (hnój, tež: kormny woł). — Lěpjate kaž klijane kiješki (žiwica). — Lesćiwa kaž liška. — Lětaty kaž kuši njetopyŕ. — Licaty kaž bachor (bikus). — Licaty kaž połny měsačk. — Ličkata kaž knjejske jabłučko. — Lišćata kaž kóčka. — Lišćawy kaž pokhlěbnik. — Lóžka kaž mucha. — Lóžka kaž pjerjo (mošk). — Lohkomyslny kaž wětřik za pjecu. — Lubozna kaž róžička. — Lube kaž psej łučwany wolij. — Ludawy kaž farisej (mukaŕ). — Lube kaž tři dny stare hriby. — Lubosćiwy kaž Samarita.

Machoćiwy kaž stolětny dźěd. — Małki kaž pjedź wot zemje. — Małoróstny kaž šamałc. — Mały kaž fukr. — Mały kaž cłonik Zachejus. — Maslata kaž khachlawa. — Masotny kaž kowany młodźenc. — Mazana kaž drjechmo. — 600. Mazany kaž wotlěpjeŕ. — Mazany ze wšěmi mazami. — Minjeny kaž stary dobry čas. — Mizerna kaž khore libjo. — Mjatły kaž sušena slowka (šamałc). — Mjehke kaž hnidlica (popjekanc). — Mjehke kaž mjatka (kónčk wucha). — Młoda kaž zakćěta róža. — Młody kaž zrěbjo. — Mócny kaž kejžor Augustus.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/20 Serbski Sorbisches institut Institut

— Módra kaž rjegawa. — Módre kaž kostřanc. — Módre kaž wudute (jasne) njebjo. — Modrojte kaž zezběrane khude mloko. — Mokry kaž wijel. — Mokry kaž wódny muž. — Mokry na žimanje. — Mokry pod nosom. — Mólčki kaž ćukrk. — Mórčaty kaž zymbora. — Morwy kaž hasnjene wuhlo. — Motykowaty kaž pjanak. — Mozyrojty kaž kruty holan (rěznik). — Mučnate kaž čertowe jabłočka. — Mučny kaž póstowski kóń. — Mučny kaž z daloka putnik. — Mudry kaž Kukečanski šołta. — Mudry kaž młyńkec wosoł. — Mudry kaž Sirach (stary wowčeŕ). — Mutny kaž wisate wjedro. — Mužny kaž serbski wojak. — Mydłojte kaž njezrałe běrny.

Načasna kaž haperleja. — Naduty kaž swinjacy pucheŕ. — Naha kaž žaba. — Nahły kaž błysk. — Nakažne kaž ta nowa khorosć (influenca). — Napołojčne kaž robońanske dźěło. — Němy kaž karp. — Něžna kaž sněžinka (sněhowe zwónčki). — Něžna kaž lenowe (lanne) kćeničko. — Niłka (škla) kaž płonačk (płonašk). — Nićate kaž kozace mjaso. — Nječlowski kaž Turka. — Njedótkliwy kaž brjód. — Njehrěšny kaž šěsćnjedźelske dźěćo. — Njekničomne kaž wusadk. — Njekhmany kaž roztepć. — Njelepa kaž klibora. — 650. Njelepy kaž swinjo z jenym leńkom. — Njemasylny kaž wukhorjeny zastarc. — Njeměrna kaž sróča wopuš. — Njemdry kaž šepjerjeny kawdron. — Njepřistojny kaž cygan. — Njepopřaty kaž tajke hołbisko. — Njerodne kaž hołbjace hnězdo. — Njemóžne kaž drjewjana pěc. — Nješwarna kaž ranca (cyganka). — Njetajeny kaž sprawna duša (prawy Serb). — Njewěste kaž šerjate wjedro. — Njewinowaty kaž njenarodźene dźěćo. — Njewobrubany kaž tajki lachman. — Njewobstajna kaž khorhojčka. — Nohaty kaž baćon (wrjećenak). — Nuterna kaž njewjesta před wołtarjom. — Nuzne kaž wšědny Boži khlěb. — Nuzne kaž pjate koło do woza

Padušna kaž sroka. — Padušny kaž rapak. — Palate kaž žiwy woheń. — Pazoraty kaž sokoł. — Pěkna kaž wowcka (jehnjo). — Pěknje rjadne kaž

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/21 Serbski institut Sorbisches Institut

swinjacy borłoh. — Pichotny kaž lěsny (kowany) muž. — Pilna kaž mjedowa babka. — Pilna kaž mrowička (pčołka). — Pilny kaž kutlaty woł. — Pišćata kaž njezrałe kurjo. — Pisana (pyšna) kaž tupifala (hilka). — Pjany kaž motyka. — Pječene při měsačku (z měsačkom). — Pjelske kaž šlink (žabjace poslešćo). — Pjelski kaž wózhriwy pjersk (mjeńk). — Płódne kaž paskorne konopje. — Pobožny kaž kocor pola twaroha. — Póććiwa kaž běła lilija. — Póććiwa kaž ćula. — Póććiwa kaž klóšternička. — Póććiwy kaž kozoł. — Póććiwy kaž šěsnaćelětny ganzor. — Počasny kaž njewěste wjedro. — Podwjedna kaž stara liška. — Pohosćiwy kaž Abraham. — Pokojna kaž wowcka. — Potkniwy kaž kromy kóń. — Popołojčno kaž bjezdźakny sčink. — Powědata kaž stara baba. — Powšěchne kaž knježa njeprawda. — Prašiwy kaž šamałc. — Přečinjeŕski kaž zhubjeny syn — Prěčne kaž wrotowe bidmo. — 700. Přećelniwa kaž liška husatam. — Předołženy kaž knjez Bórzyćek. — Překasana kaž wosa. — Překlepany kaž Žid. — Přiklepany doma. — Přiklepany na suche lado. — Přilěpjeny kachlicy. — Přilěpjeny korčmarjowej sćěnje. — Přirodźene kaž překhadny hrěch (wjelkej rubježne zuby). — Přismoleny w korčmje k ławje. — Přitulna kaž hołbik. — Prócna (prócniwa) kaž mrowička. — Prochnawe kaž čeŕwja deska. — Prochnawe kaž stara wjerba. — Prosty kaž přidróžny stołp. — Prózdne kaž wudute jejo. — Prózdne kaž do Jana bróžeń. — Pružne kaž šmrěkowa hałuza. — Pružne kaž łubašk. — Pružne kaž worclowe pjera. — Pryzlaty kaž póstnicaŕ. — Puste kaž paleńki. — Puzorna kaž wopička. — Pyšna kaž šćihlica. — Pyšna kaž zemjanska družka. — Pyšna zahroda kaž paradiz. — Pyšne kaž kwasny wěnc. — Pyšny kaž dźećelc.

Radny kaž licaty kłós. — Radoměta kaž drapa. — Radoměte kaž tři dny stare hriby. — Rědke kaž Boža rožka pola Smječkec. — Rězyna kaž smjelzyna. — Rjana běła kaž knot. — Rjana do wočow kaž róža.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/22 Serbski Sorbisches institut Institut

— Rjana hładka kaž šwinda (kobjel). — Rjana kaž kałowe šerjenje. — Rjana kaž Ralbičanska družka. — Rjany kaž młody dźeń. — Rjany radny kaž šamałc. — Rjebłaty kaž stradany kóń. — Rjeńša mejskeje njedźele. — Rjepoćiwy kaž Šćěř-Michał. — Rodźena na Holcy (na pjecy). — Rodźeny za płotom. — Rohaty kaž hungerski woł. — Ropate kaž wowcyny šwejch. — Ropotne kaž Kulowski hermank. — 750. Rozkračeny kaž w kólni drjewowy kózlik. — Rozpadany kaž Korzymski hród. — Rozšepjerjeny kaž znjemdrjeny kawdron. — Rozlězeny ze starosćemi. — Roznjechany kaž spjećiwy woł. — Rubježny kaž jatřob (wjelk). — Rune kaž huno. — Roztykany kaž kutłaty woł. — Rozważny kaž mudry dźěd. — Rune kaž motydło. — Rune kaž piliny wobłuk. — Runy puć kaž šćežka do huby. — Rychły kaž khort. — Ryzy kaž spytane złoto.

Sazojte kaž kadołb. — Sazojty kaž wuhnjeř. — Sčinjene po roboće. — Serniwe kaž žahow. — Skludny kaž hołbik. — Skrjebjena kaž sušenka. — Skruženy kaž kruženka. — Skupy kaž žurk. — Skhlěbne kaž tučna pječeń. — Skhmurjeny kaž mróčny dźeń. — Słaba kaž khore huso (khora tujawka). — Słódke kaz mjedowy płast. — Słódne kaž mjedowki. — Slědna kaž koza. — Smějata kaž směchula na štomje. — Směšny kaž horbaty hordačk. — Smilny kaž Samarita we sćenju. — Smilny kaž wjelk. — Smykłe kaž lód. — Sparna kaž drěmotawa. — Spěšna kaž wjewjeřčka. — Spěwawy kaž syłobik. — Spłóšiła kaž wudra (zaječk). — Spokojny ze słodźiznami. — Spory kaž ržany jadriwy khlěb. — Spraskane kaž po roboće. — Sprawny kaž ryzy Serb. — Stare kaž Hodźijska cyrkej (Bartski hród). — Stary kaž Metusala. — Stradani kaž dźiwina w sněhowych sepjach. — Strašny kaž skaženy pos. — Strowa ta hłowa (kiž tehdy hišće budźe!). — Strowe kaž babiduška na khore wóčko. — 800. Strowe kaž jutrowna woda. — Strózby kaž na-č wutrobu. — Stróžliwy kaž zaječk. — Struchła kaž zmoknjena kokoška. — Sucha kaž ćer-

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/23 Serbski institut Sorbisches Institut

lica. — Sucha kaž deska („Sucha“ jow rěka: małotučna.) — Suchi kaž kosćidło. — Suchi kaž Kumwałdski tkalčk. — Surowy kaž ludźižrač (kaž tajki lawkus). — Surowy kaž tkhóŕ w kurjencu. — Surowy kaž Turka. — Swarliwa kaž sroka. — Swěrny kaž hołbjacy sanc. — Swjata kaž liška před husatami. — Sylny přemo bara (mjedwjedźa). — Syta kaž cyrkwina myš. — Sytne kaž wobli jeja (kulšica). — Syty kaž třeći dźeń kermuše. — Syty kaž wjelk wot jeneje muchi (wot muški). — Syty žiwjenja. — Šědźiwa kaž mróza. — Šědźiwa kaž měrcowa broda. — Šěra kaž płowša. — Šěroke kaž njebjesa (kaž morjo). — Šěry kaž mrózak. — Šepjerity kaž pjersk. — Šešerjaty kaž rozšepjerjeny kawdron. — Šijaty kaž husor (ganzor). — Škódne kaž pomjedź. — Škropawe kaž dubowa skora. — Špatny kaž slěpc (kaž swinjacy pastyŕ). — Šwarna kaž zemjanska družka. — Świžna kaž jědlenka.

Tepjeny we palencu. — Tołsty kaž bikus. — Tołsty kaž kormjeńk (bobola, tachant). — Tradny a žadny kaž dźiwina w hłubokich sněhach. — Třaskotate kaž młynske kopyčko. — Trěbne kaž dźěćiskam prut. — Trěbne kaž pjate koło do woza. — Trěbny na připřahu khudemu wujkej. — Třěleny, ale nic prawje trjecheny. — Trundlaty kaž Lap-Handrij. — Tučny kaž młyńkec swinjo. — Tučny kaž kuntyrpysk. — Tučny kaž świnc po Michale. — Tupe kaž črjósło. — Tužno kaž k Jakubej. — Twjerde kaž huno. — Twjerde kaž roztłucha.

850. Wobjate kaž pocpulata pišćel. — Warjeny w rozumje. — Warjene z měsačkom. — Wašničkaty kaž dźiwna hłojčka. — Wćipny kaž syłobik. — Wěrkojty kaž kuntka (kaž tajka lojtka). — Wěrno kaž basnička. — Wěrno kaž zo raki lětaju. — Wěste kaž kóždemu smjerć. — Wěste kaž Boži slub. — Widźany kaž tachant (biskop). — Wijite kaž khmjel. — Winowaty (winojty) šibjeńcy. — Wiselne kaž łubašk. — Wiselne kaž šibjeńčne drjewo (witka). — Witane kaž mučnym pastyŕska hwěžka. — Witane kaž dźěćom mjedowa

całta. — Witane kaž bohačkej smjerć. — Witane kaž nowe dawki. — Witane kaž burej pocpula do žita. — Witany kaž swinjo pola Žida. — Witany kaž njeprošeny hósć. — Witany kaž Lap-Handrij za kwasne blido. — Wjećiwa kaž Herodźijada. — Wjerćata kaž khorhojčka na třěše. — Wjesełу kaž mejski dźeń. — Wjesełу kaž rańši škowrončk. — Wjesełу kaž škórc na mejskej lipje. — Wjetki (wjetchi) kaž prošerjowy kabat. — Wobćežne kaž jězdna robota. — Woblězeny z pjenjezami. — Wobrónjeny kaž jěž. — Wobstajna kaž haperlejka. — Wobstajna kaž sewjernica. — Wobšudny kaž hermanski Žid. — Wobužny kaž stary stupjeń. — Wobwjertny kaž swinjo z jenym čłónkom. — Wohidna kaž kałowe šerjenje. — Wohidny kaž wukidmo. — Wokate kaž pawjaca wopuš. — Wokřewne kaž w suchoće rosa. — Womłodna kaž koza. — Wonjate kaž měd. — Woprawdźite kaž spytane złoto. — Wopačne kaž lěwa rukajca. — Wostudłe kaž přeco jenajke hrono. — Wosyroćene wbohe kaž wotmačene pčołki. — Wotrěznjeny ze šibjeńcy. — Wótre kaž britej (črjósło). — Wrótne kaž wopaki swět. — Wučeny we Krabatowej čornej šuli. — 900. Wuhnaty z dračowym khošćom. — Wukřćeny ze wšěmi wudmami. — Wupikana kaž njewjesta k wěrowanju. — Wupjeraty kaž wobužny ćělc. — Wurjadne kaž běłe jutry a zelene hody. — Wuskočny kaž sornik. — Wustojna kaž Mudrichec wowka. — Wustojna kaž ćelo na zegeŕ. — Wuškny kaž wosoł na husle. — Wušna kaž koza w zahrodcy. — Wušne kaž dźěsću britej. — Wušne kaž psej cypy. — Wušny kaž pos w kemšach (w kuchni). — Wutrobliwy kaž prawy Serb. — Wutrojena kaž hadlena (hermanska wopica). — Wutujana w slěbornej tujcy. — Wutupjene kaž Korzymski (rubježny) hród. — Wuzke kaž jehline wuško. — Wysoke prohi za kemše nohi. — Wysokočesćeny kaž bamž. — Wzaty ze zeńskeho hubjenstwa. — Wzdaty swětneje krasnosće. — Wznjeseny wot jandźelow.

Zababjeny kaž wokoło třoch kralow. — Zabawny kaž basničkaŕ. — Zabłudne kaž błudnišćo. — Zabłu-

dźawy kaž błudnički. — Zabrudźena kaž popjelawa. — Zabrudźeny kaž lěpjeŕ. — Zabyćiwa kaž koza (kóčka). — Zadwělowany kaž Judaš. — Zahnaty do wóstow a ćernjow. — Zahladany do rjanych ličkow a wokow. — Zachodne kaž pycha róžow. — Zajětřeny kaž brjód. — Zakrućene z třomi přisahami. — Zakhmurjeny do wočow kaž ćmowa mróčel. — Zalubowany kaž holči dótk. — Zamjelčity kaž hłuboka studźeń. — Zamožity kaž złoty Domš (w Budyšinje). — Zamóžny kaž Nabab. — Zańdźelity kaž zaspanc. — Zapaplene kaž knježe plenčo. — Zapality kaž sucha prućina. — Zapjeńčity kaž klonowy zdonk. — 950. Zasadźity kaž tajki droganc. — Zasakły kaž wěčny Žid. — Zasakły kaž Faraon. — Zasakły kaž rozzłobjeny byk. — Zaslepjawy kaž had w paradizu. — Zaspane kaž pjeć njemudrych knježnow. — Zatepjene kaž małe kočata. — Zawality kaž dubowy zdonk. — Zawjedna kaž błudnička. — Zawidny (zawistny) kaž hołb. — Zazłobjeny kaž žurk. — Zažwane kaž Bajmadlena. — Zbrinkotana na knježej służbje. — Zdaty kaž prašiwe proso (hupak). — Zelene kaž mjedźowy zerzawc. — Zelene kaž ruta — Zerzawe kaž radlica wokoło Třoch Kralow. — Zhibićiwy kaž pyrna šćěpa. — Zhibita kaž witka. — Zmazany kaž dźěćo do pjelchi. — Zmoknjeny hač do kosćow. — Zmoršćena kaž smorže. — Zmužiły kaž wowčeŕski pos na wjelka. — Zmužny kaž zaječk. — Znaty kaž pisany pos. — Znaty ze wšěmi ćulemi. — Znjesliwa kaž wowcka. — Znošity kaž knjejski kóń. — Zradna kaž młoda njewjesta. — Zrała do borty. — Zrały dawno do rowa. — Zrěčny kaž předźenak. — Zróstny kaž šmrěk. — Zrudna kaž tujawka wo swoje młodźatka. — Zubaty kaž wjelk (bróžne hrabje). — Zwadna kaž sroka. — Zybolate kaž janska muška. — Zymna kaz škruta. — Zymne kaž na swěčk Marije. — Zymno kaž we wjelčej jamje. — Zymny kaž wjelči měsac. — Žadławy kaž kral Belzacar. — Žadne kaž k póstnicam ćernjowe róže. — Žadny kaž běły wroblik (běła wróna). — Žadny plěsniweje krjeńčki. —

Žahły kaž wožat. — Žarliwy kaž kapon na kapona. — Žarliwy kaž kokot wo swoje žónki. — Žałosćate kaž Bože sedleško před njezbožom. — Žałostne kaž mór a wójna. — Želny kaž škraholc. — Židźana kaž bohata słónka. — 1000. Židźana kaž kemšaca knjeni. — Žiwosćiwa kaž šěra pliška. — Žiwy kaž zajac w młodym dźećelku. — Židke kaž ćěrlija (pimpus). — Židki we kholowach. — Žohnowane kaž Bože blido. — Žohnowane kaž nutrne kemše. — Žołte kaž čwork. — Žołte kaž libjata (tež łoknadźe). — Žortniwy kaž braška na kwasu.

B. **Přirunanki w hronach.**

Bědny, zo je do Smječkec do kupjelow zrały. — Błuznaty, jako by w sydomlětnej wójnje we rajtarjach służił. — Blěda, jako by so sydka wustróžała. — Bohaty, zo hač do wušow w pjenjezach steji. — Bohaty, zo mohł kralej kraj wotkupić. — Bohaty, zo šěsnaki na běrtle měri. — Bohaty, zo mohł zemjanam požčować. — Bojazny, zo před hrochatkom w pucherju ćěka. — Bo azny, zo před zaječkom běži.

Čeŕwjeny do wočow, jako by w žiwoće pyrił. — Čorny, jako by khodźił wuhnje mjesć. — Čorny, jako by wuhlerjam pomhał. — Ćicho, zo słyšiće róžički dychać.

Dobroćiwy, zo hołakej poslednju košlu ze šije da. — Dušna, zo so jandźelej-pěstonej pola njej' lubi. — Dźěrkawa, jako by na njej hroch młoćił. — Dźiwi, jako był dźesać lět w cyganach służił.

Hanibny, zo ani hłódniši pos dórtka wot njeho njecha. — Hłódne, zo bychu sebi jedyn druhemu wuši wotkusać mohli. — Hłódni, zo dyrbja sebi do črjewow suki wjazać. — Hłódny, zo mohł z wjelkami wuć. — Hłupikojty, zo so z třoch korješkow wušmatać njewě. — Hłupy, zo mohł jeho na měsačk šćuwać. — Hłupy, zo by mohł słomu jěsć (žrać), a kamjenje přikusować. — Hłupy, zo móžeš hłupych z nim łojić. — Hódny, zo by jeho z wózhorom zarazył. — Horco, hač hola w khójni-

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/27 Serbski Sorbisches institut Institut

nach žiwicu pušća. — Horco, zo raki w dźěrach ze styskom sedźa. — Horda, jako by na hrodźe rodźena była — Hordy, hač tak z nosom mróčele bodźe. — Hordy, zo jemu khudźinka smjerdźi. — Hordy, zo železny pas wokoło žiwota trjeba, abo so puknje. — Hotowy ducy (z dźěłom), jako by kubołćika na pomoc měł. —

Kruty, jako by z worcla kowany był.

Łahodna, zo by ju ćelatko pobodło. — Lačni, zo mohli jězory wupić. — Lačny, hač so tak jazyk dźasnow lěpi.

Mazany, jako by rancu přez lěpjeńcu cycał. — Mazany, zo so z khribjetom wo sćěnu lěpi. — 1050. Mokry, jako by tydźeń we łuži mokał. — Mučny, jako by pěši w Romje na wotpustkach pobył. — Mudry, hač jom' tak rozum přez kožu kipi (też: ze wšěch pótničkow pišći). — Mudry, jako by k Sirachej do šule khodźił.

Naduty, zo chce so z hordosću puknyć. — Njehnuty, jako by škrutu za wutrobu měł. — Njelepy, zo sebi fajfy (trubki) tobaka natykać njewě. — Njemasliwa, zo njemóže sebi nic jehlički nawlec. — Njemdry, hač so wšón do wočow pyri. — Njemdry, hač tak ze zubami křipi. — Njemdry, zo mohł přeco němski spěwać. — Njezrała (njewjesta), zo so ji hišće pjelcha riće dźerži.

Pjany, zo njeje jom' puć šěroki dosć. — Pjany, zo so do dwora domoj namakać njewě. — Podobna na maćeř, jako by ji z wobliča wupadła była. — Połny starosćow, zo jeho kóždy włósk na hłowje boli. — Prosto z ludźimi, hač tam z nimi wšo kipi. — Prosty, jako by hrabišćo w khribjeće měł. — Překlepany, zo jeho žadyn Žid wobšudźił njeby. — Puzorny, zo samo też khorym na směchi dźe. — Pyšna, jako była sebi na šćihlicy wothladała. — Pyšna, zo cyłe kwasařstwo z dźiwanjom hlada.

Rjana, zo hólcy so wo nju na piwach bija. — Rjana, zo by so też prync do njeje zahladać mohł. — Rjana, zo zemjanka na nju ze zawisću hlada. — Rozbojany, zo zarži, hdyž kuntwora porsknje. — Rozhněwany, hač tak ze zubami zakusuje.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/28 Serbski Sorbisches institut Institut

Sazojty, jako by tydźeń w kadźerni (we wuhnju) wisał. — Sćerpny, zo łučwo da na sebi kałać. — Słaba, zo by mucha ju podunyć mohła. — Sprawny, zo jemu kóždy bjez přisahi wěri. — Stary, zo je jom' Hadam kmótr był. — Stary, zo lijeńcu pomni. — Stróženy, hač jemu stawy tak hraja. — Struchły, zo njewě, hdźe by so popřał. — Sruchliwa, zo sebi wóčka njezwěri zběhnyć. Styskny, zo mohł z kože wulězć. — Styskny, zo njewě hdźe by zaskočił. — Suche (kruwički), hač jim tak rjebła kaž wobruće (zbokami) stoja. — Suchi (krawčik), zo by so na słónčku zapalić mohł. — Sylny, zo mohł statoki na předań nosyć. — Sylny, zo železo šćěpa. — Syty, jako by šwindu woblankow zjědł. — Syty, zo ma na měsac dosć. — Syty, zo mohł z kuskom jěsć. — Šibały jako by z liškami wotrostł. — Špatny, zo sebi wo njeho wobuće trěja. — Šwarna, zo na nju wšě wobliča stoja (tež: dźeja).

Trundlaty, kaž by so přez ćernje drěł. — Trundlaty zo kóždy pos na njeho šćowka. — 1100. Tužno hač so ludźom pót z čurami lije.

Wěrno, jako bychu raki lětałe. — Wjesełу, hač so tak přez hłowu mjeta. — Wjesełу, zo mohł so z pjatami (z pjatomaj) prać. — Wobojany, zo so nihdźe zatyknyć njewě. — Wohidna, zo so jeje bobaki boja. — Wopancany, jako by cylički dźeń wijele nosył. — Wopluskany, jako by z lěpjerjom mućenki teptał. — Worakawy, zo ma so jemu kóždy hižo nazdala z puća. — Wulki, zo so z čołom wo nadwjerna storka. — Wulki, zo w dole přez horu widźi. — Wumysleny, zo jemu měd słódki dosć njeje. — Wupikana a hładka, hač so mucha na njej drje.

Zalěpjeny, kaž by rjekł, zo je sudy požahać pomhał. — Zdrapany, jako by w kocorach pobył. — Zdrjeny, jako by hižo tydźeń w rowje poležał. — Zdwórny, zo sebi kłobuk před kóždym pjerachom zejma. — Zymarny, zo chce tež wožni na słónčku zmjerznyć. — Zywaty, jako by za tydźeń njespał. — Židźana, jako by na knježim kwasu słónka być měła.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/29 Serbski institut Sorbisches Institut

VI.

A. Přirunanki z wěcnikomaj.

Běhař kaž Halštrowski šewc. — Bělizna kaž skora. — Běrny kaž jejowe čworki. — Běrny kaž mydło. — Bibaski kaž bombawy. — Bobola kaž walc. — Bohačk kaž „Slěborny Pětr“. — Bolosće kaž čisćowe čwile. — Borta kaž błyšćata króna. — Brjuch kaž kachlonk. — Brjuch kaž wolace deno. — Broda kaž šćerniišćo. — Brusnicy kaž wišnje. — Brusnicy kaž žórle. — Bur kaž somoćany zemjan. — Bydło kaž kólnja. — Bydlenje kaž swinjacy khlěw. — 1150. Bydleńčko kaž klětka.

Cwólba kaž djasowe pasmo. — Cyrkej kaž Salomonowy templ.

Činkař kaž Krabat. — Čłowjek kaž drapa. — Čłowjek kaž za polak proso. — Čołm kaž korto. — Čoło kaž zmoršćeny šwejch. — Črije kaž šparki.

Ćišina kaž na spowjedźi. — Ćišina kaž w ćichi pjatk. — Ćmička kaž směrk. — Ćma kaž w kołmazowym kónku. — Ćma kaž w pjecy. — Ćma kaž slepa nóc. — Ćmowak kaž Žmórc (tež zmór).

Dar kaž doškrabk. — Dawaćeř kaž čorny Jurij wobradźeř. — Debizna kaž kwasna pycha. — Debjenki kaž dejmanty. — Dešć kaž Noachowa lijeńca. — Dešćik kaž spróšeńčko (miholk). — Domske kaž batlija. — Domske kaž hrodźik. — Domske kaž puklot. — Drjechmo kaž wał lodow. — Drož kaž smjetana. — Drožinki kaž dejmanty. — Družka kaž jandźelk. — Družka kaž zemjanska knježna. — Duchowny kaž Boži pastyř. — Durje kaž bróžnine wrota. — Dwěleř kaž Domaš. — Dźeń kaž sabat. — Dźěćera kaž bobrija. — Dźěd kaž młody hólc. — Dźěłaćeř kaž twjerdy suk. — Dźěrka kaž jehline wuško. — Dźowka kaž praskawa.

Gratej kaž pyř.

Hanka kaž klanka. — Hara kaž husaca šćebotańca. — Hara kaž rišća. — Hejtman kaž ćělc. — Hłowa kaž makojca. — 1200. Hłowa kaž dubowy pjeńk. — Hłowa kaž tružna ławka. — Hłubina kaž bjezedno. — Hłupjenc kaž

woł. — Hněw kaž sapaty woheń. — Hódančko kaž železny worjech. — Hola kaž ćichowna stwička. — Hola kaž zabłudny lěs. — Hólc kaž bikus. — Hólc kaž jeleń. — Hólc kaž kralowski prync. — Hólc kaž połojčnak. — Hólc kaž wichor. — Holca kaž kawka. — Holca kaž klibora. — Holca kaž kohlička. — Holca kaž róža. — Holca kaž wětřik. — Holca kaž žerdka. — Holčka kaž wjertawka. — Hólčata kaž wuropaški. — Hólčik kaž palčik. — Holčisko kaž čmjeła. — Holčisko kaž špisyca. — Hólčisko kaž motyka. Hólčisko kaž kałzačinjeŕ. — Holčo kaž hilka (heperka). — Holčo kaž šwupička. — Honitwjeŕ kaž Nimrod. — Hora kaž Lubin. — Hórka kaž wiwalca. — Horjeńca kaž młoda knjeni. — Hornc kaž kotoł. — Hosćina kaž kralowska kermuša. — Hospoda kaž kólnja. — Hospoda kaž prošeŕnja. — 1250. Hospodaŕ kaž žurk. — Hospoza kaž mjedowa babka. — Hospoza kaž skomla. — Hrabina kaž kralowa. Hubcy kaž róžowaj pupkaj. — Huski kaž bruski. — Husy kaž šwony (= kołpje).

Jałojčka kaž sorna. — Jan kaž pan. — Jazyk kaž łopata. — Jasnota kaž běłe ranje. — Jědowc kaž basylisk. — Jědź kaž kwasny wobjed. — Jězdźeńca kaž w jězdny kwas. — Jikno kaž hróšata.

Kadla kaž kidmo. — Kadla kaž kozoł. — Kadla kaž nócny hawron. — Kadlička kaž drebušk. — Kadźidło kaž jałorc. Kašel kaž zadušica. — Kěrliš kaž pokutny psalm. — Knefle kaž płužne koleska. — Knjeni kaž łucija. — Knjez kaž rymbora. — Knježna kaž jałojčka. — Knježna kaž jědleńka. — Knježnička kaž wuropinka. — Kołački kaž bruski. — Kóń kaž bubas. — Korčma kaž mordaŕska jama (dźěra). — Korčmaŕka kaž wojeŕčica. — Kosmač kaž rumpodich. — Kosmy kaž seršće. — Košla kaž šudlica. — Koža kaž juchta. — Koža kaž safijan. — Křesćanski dom kaž swjatnica. — Křewizna kaž rosa. — Krupy kaž kurjace jeja. — Kruświ kaž sukowki. — Kruwy kaž khachlawy. — Kubło kaž nuknica. — Kubło kaž knježi dwór. — Kubleško kaž złote žórło. — Kudźel kaž žida. — Kuchaŕka kaž wojeŕka. — Kuchaŕniča kaž popjelawa. —

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/31 Serbski institut Sorbisches Institut

Kupjel kaž mućeńk. — Kus kaž woblizk. — 1300. Kutłač kaž bobola. — Kutłač kaž kormjeńk. — Khěžka kaž slimkowy kónk. — Khlamisko kaž hnojowa jama. — Khlěb kaž Drježdźanska całta. — Khlopc kaž buchanc. — Khołm kaž knotešćo. — Khoroba kaž kholera. — Khort kaž wichor.

Łódź kaž Noachowy kašć. — Łožo kaž borło (borlešćo). — Łučwo kaž połč. — Łučwo kaž wjeŕbowe prochno. — Łžě kaž smjerdźacy kur. — Łžě kaž wětřikowe hory. — Lanny płat kaž sukno. — Len kaž konopje. — Lěhwješko kaž ćopłe hněžko. — Lěhwo kaž cyganske borło. — Lěki kaž njebjeske krjepki. — Lěs kaž Mužakowska hola. — Libjata kaž łoknadźe. — Lička kaž kalenki. — Lička kaž knjejske jabłučka. — Lichwaŕ kaž Žid. — Lišćak kaž šelmowski šelma. — Lubka kaž ta Delila. — Lubjenki kaž hłuche worjechi. — Lubka kaž lilija. — Lud kaž pazdźeŕ. — Ludźičkojo kaž njebožatka. — Ludźisko kaž wopłočk. — Ludźo kaž pazdźerje.

Macocha kaž matka. — Mać kaž złota baba. — Mandźel kaž jandźel. — Martraŕ kaž Hus (swjaty Šćěpan). — Město kaž Sodom. — Mišter kaž kepsak. — Mjeno kaž wudmo. — Mjezwoče kaž połny měsac. — Mjezwočo kaž zły puć. — Młodźenc kaž dźěduš. — Młodźenc kaž sornik. Młyńkowa kaž pawa. — Modleŕ kaž Baruch. — Modleŕka kaž klóšternička. — Modleŕka kaž profećina Hana. — Modleŕka kaž swjećo. — Mócnaŕ kaž kejžor Augustus. — 1350. Mosćeńca kaž w mrowišću. — Móšeń kaž pumpaty měch. — Móšnička kaž wuzlik. — Mrětwa kaž mór. — Mróčałki kaž kobjelki (pokrutki, wowcki atd.). — Mróčałki kaž mižata. — Mrokota kaž egiptowska ćma. — Mudrich kaž knjez Wšitkowěm. — Mudroń kaž Kukečanski Šołta. — Muž kaž Goliat. — Mužik kaž sušeńka. — Mužik kaž Zachejus. — Mužisko kaž bobak. — Mužisko kaž dub (Goliat). — Mužisko kaž šeršeń.

Nahlenc kaž dźiwje zwěrjo. — Nakazanje kaž wjelča pokuta. — Nawal kaž wulka woda. — Nawoženja kaž woklep. — Nawušniki kaž płužne koleska. — Njewjedro

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/32 Serbski Sorbisches institut Institut

kaž zemjerženje. — Njewjesćička kaž ćernjowa róžička. — Njewjesta kaž stara Wałpora. — Njewjesta kaž złote ćelo. — Njewjesta njebjes kaž klóštrknježna. — Nježenjenc kaž mnich. — Nóc kaž ta egiptowska ćma. — Nohač kaž baćon. — Nohač kaž štamborak. — Nohi kaž krosna. — Nohi křiwe kaž bracle. — Nohi kaž štambory. — Nochće kaž łopače. — Nós kaž kołospinak. — Nós kaž kraholči pysk. — Nós kaž wutwark. — Nóž kaž psowje cypy. — Nóž kaž žebjeŕ. — Nóžki kaž sornjace tupki. — Nypka kaž lenowa hłowka. — Nypka kaž makojčka.

Paduch kaž rapak. — Padušnica kaž sroka. — Pachoł kaž droganc. — Pachoł kaž sornik. — Pachołk kaž bikus. — Pachołk kaž wuropačk (wuropach). — Pasmo kaž wójnski rozlězk. — Patoki kaž wino. — Pazorač kaž škraholc. — 1400. Pazorak kaž wjelk. — Piwarc kaž sud. — Piwko kaž winko. — Piwo kaž lankwora. — Piwo kaž patoki. — Pisak kaž šmórak. — Pisćel kaž tarakawa. — Pišćo kaž njezrałe pilo. — Pjasć kaž kólna heja. — Pjerach kaž wokolc. — Pjerje kaž husacy mošk. — Płaćik kaž pawčinka. — Płachćička kaž zdźina. — Płat kaž haman. — Podpjera kaž sćina. — Podpjera kaž stwjelčko słomy. — Pokuta kaž wjelče sylzy. — Pokutna rěč kaž hrimanje. — Pomazki kaž husle. — Pomjatk kaž dźěrkawc. — Pomjatk kaž křida. — Pop kaž tachant. — Porčma kaž wokřidma. — Porjedźenka kaž kepsanka. — Porsty kaž symjentne hórki. — Pos kaž lawkus. — Posćak kaž pos w kołbasach. — Póslo (poslešćo) kaž kutleško. — Posoł kaž wosoł. — Póstnicaŕ kaž kekleŕ. — Poswar kaž pomajkanje. — Powaliny kaž Rubježny hród (pola Korzymja). — Powědak kaž njebolak. — Powěstwa kaž dźědowske bajki. — Prašawa kaž připołdnica. — Přečinjak kaž wony zhubjeny syn. — Přećel kaž Davitowy Jonatan. — Prědaŕ kaž Lubjenski. — Prědowanje kaž dešćik na wutlatu zemju. — Prědowanje kaž hrimanje. — Předźenko kaž židźane nitki. — Předźeno kaž limpora. — Přeradnik kaž Judaš. — Přestrjeń kaž Rakečanske torhošćo. — Přewodźeŕ kaž jandźel Rafael. — Přilubjenje kaž zaroće-

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/33 Serbski Sorbisches institut Institut

nje. — Přisłowo kaž złote jadro. — Promjenja kaž postronki. — Propot a krokot kaž zemjerženje. — Proso kaž rukajca. — 1450. Pruskele kaž potače. — Prut kaž khošćo. — Pryzlak kaž Hans Špihela. — Pychula kaž němska wopica. — Pychula kaž šćihlica.

Rěč kaž pomjedź. — Rěče kaž wósty. — Rěčowznajeŕ kaž Gelanski. — Rěčnik kaž Khwaćanski braška. — Rihi kaž šešery. — Rjanki kaž klanki. — Rjap kaž serp (piliny wobłuk). — Rjap kaž šćěpa drjewa. — Rjebła kaž wobruče. — Rjemjesło kaž slěborna studźeń. — Robota kaž drjeńca. — Roćak kaž Žid. — Rohi kaž synowe widły. — Rokoćeńca kaž babylonski změšk. — Roztorhanc kaž tajki Laphandrij. — Rožka kaž khórwejda. — Rozwaliny kaž wutupjeny Jerusalem. — Rubišćo kaž trawna płachta. — Rucy kaž hrabje. — Ruki kaž škruty.

Sadźenki kaž husćenki we kołbasowej juščy. — Seṕ kaž walnišćo. — Sepje kaž wysoke brjohi. — Skalnišćo kaž Hromadnik. — Skupc kaž žurk. — Słónka kaž nadobna knjeni. — Słoma kaž sćina. — Słowčka kaž mjedowe placki. — Słowiska kaž heje. — Słowo kaž worjech. — Slub kaž přisaha. — Směchi kaž rjehot. — Směrki kaž sowjeŕ. — Snuchlak kaž hajnikowy slědnik. — Sochor kaž powóz. — Sobudar kaž zemjanske wěno. — Sowjeŕ kaž mhła. — Spěw kaž jutrowny psalm. — Spěwaŕ kaž paškowronc. — Spěwaŕ kaž w Hrodźišću Hatas. — Spěwaŕka kaž drózna. — Sprawnik kaž ryzy Serb. — Staruška kaž wjadlička. — Štatok kaž hród. — Stopy kaž husace capy. — 1500. Stupnički kaž šparki. — Stupnje kaž šlaraki. — Stwa kaž wjelča jama. — Stwica kaž jastna dźěra. — Stwička kaž klětka. — Sudnik kaž Pilatus. — Sukno kaž deska. — Susod kaž dobra wolka. — Swat kaž młody prync. — Swědomje kaž Boži sud. — Swětleško kaž janska muška. — Swětlina kaž rańše zerja. — Swjatočnosć kaž Boža kemš. — Swójba kaž Lazarus, Marja a Marta. — Syła kaž ćah hawronow. — Sylnik kaž Simson. — Syn kaž njekrasnik Absalom. — Syrotki kaž wotmaćene pčołki. — Syrowizna kaž žiwe (= dźiwje) mjaso.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/34 Serbski institut Sorbisches Institut

Šaty kaž sněh. — Šćekotańca kaž sróča bjesada. — Šćěpki kaž pyrne štyki. — Šědźiwc kaž Simeon. — Šědźiwizna kaž měrcowa broda. — Šerjaty statok kaž stary hród w Njeswačidle. — Šijica kaž husyca. — Škórnje kaž budki (butrobasy, khalbasy). — Šlewjeŕ kaž běła pawčinka. — Šnupowaŕ kaž stary Fryca. — Šosaŕ kaž dračowy wotročk. — Świžnica kaž šmutajca. — Šwjerče połča kaž palcy.

Taflowańca kaž knjejska kermuša. — Tkalc kaž wrjećenak. — Tkalča kaž šwupica. — Towaŕš kaž bratr. — Trawa kaž sćina. — Trawniki kaž panske łuki (pola Łaza). — Trošt kaž lěk za khoru dušu. — Tykancy kaž buchancy.

Waroda kaž zažwanc. — Wadźawa kaž sroka. — Wajchtaŕ kaž zaspanc. — Wječeŕ kaž na patoržicu. — Wědomc kaž stary wowčeŕ. — Wěko kaž deńco. — Wěrnosć kaž Bože słowo. — Wěšćawa kaž stolětna protyka. — Wěšćeŕka kaž Sibylla. — 1550. Wjaz kaž powrjestło. — Wječeŕ kaž kermušny wobjed. — Wjergawa kaž Davitowy prok. — Wjeska kaž Liboń. — Wjesnjan kaž měšćan. — Włóski kaž krjózki. — Włóski kaž žida. — Włosy kaž seršće. — Włóže kaž přěrowy. — Wobal kaž škorniśćo. — Wobličo kaž połny měsačk. — Wobora kaž hałožka na wjelka. — Woči kaž nopachi. — Wóčka kaž hwěžki. — Wóčko kaž zernička. — Woda kaž mućenk. — Woječek kaž zaječk. — Wokno kaž kukačk. — Wołma kaž mošk. — Wósmuž kaž kulšica. — Wostuda kaž štwórty dźeń kwasa. — Wosušk kaž huska. — Wošćerjeńca kaž rjehotańca. — Wothrono kaž bork. — Wowka kaž Złota baba. — Wši kaž palcy. — Wuheń kaž tórm. — Wuchač kaž wosoł. — Wujak kaž bity pos. — Wumjeńk kaž puklot. — Wusłowo kaž sekera. — Wusy kaž mazowa šćětka. — Wutroba kaž Boži domčk. — Wutroba kaž cyrkwička. — Wuznaće kaž spowědź. — Wužitk kaž wudute jejo.

Zabjera kaž ćinčera. — Zahroda kaž błudniśćo. — Zahroda kaž paradiz. — Zakitaŕ kaž jandźel pěston. — Zerja kaž purpur. — Zerja kaž woheń. — Zubač kaž wjelk. — Zynki kaž jutrowne zwonjenje.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/35 Serbski institut Sorbisches Institut

Žebrak kaž drapa (skiwla). — Ženich kaž woklepanc. — Žiły kaž potače. — Žito kaž słabk. — Žito kaž turkowska pšeńca. — Žona kaž čmjeła. — Žona, kaž ćicha wowca. — 1600. Žona kaž jandźelska duša. — Žona kaž mutne wjedro. — Žona kaž wojeŕka. — Žoniśćo kaž kałowe šerjenje. — Žonisko kaž lado. — Žonisko kaž wojeŕčica. — Žorty kaž kólne heje.

B. Přirunanki z wěcnikom a hrónčkom.

Baće tajke, zo wó jstwje wšěm mjaknje. — Běhańca, jako by nowy kral přijěł. — Błyskańca, kaž by so swět zapalić chcył. — Bledźenje, hač nam tak na blenje dźe. — Bledźenje, jako by woł do łuže njerjedźił. — Bolosć, zo móhła wutrobu wotstorčić. — Borleńca, zo bychu so tam hady lahnyłe. — Britej, zo móhł na njej do Drježdźan rajtować. — Broda, zo ju sebi přistupuje. — Broda, zo móhł sebi suki do njeje wjazać.

Cwyfle, jako by rjekł, zo je Bóh na pomoc zabył. — Cyganstwo tajke, zo móhłe rancy bjakać (korčeć). — Cychnowańca, zo je phi a hańba.

Čara, kaž by do kužoła z hałožku šwiknył. — Čerćina tajka, zo čert před njej cofa. — Čistosć, jako by ze křidłom zmjetł a z wósmimi wodami zmył. — Čistota, jako by kubołćik wurjedźił.

Ćišćeńca, zo móhli sebi rjebła zwobodrěć. — Ćišćeńca, zo móhli sebi wuši wotteptać. — Ćišina, jako by jandźel po cyrkwi šoł. — Ćišina, jako bychu ćěło we domje měli. — Ćišina, zo byšće słyšeli pjerko na zemju padnyć. — Ćišina, zo byšće słyšeli muchu lećeć. — Ćišina, zo móhli wutrobu pukotać słyšeć. — Ćišina, zo byšće słyšeli trawički rosć. — Ćišina, zo móhli lisćowe dychanje słyšeć. — Ćma, jako by kołmazu kidał. — Ćma, zo móhła sekera wisać. Ćma, zo móhli motyku pojsnyć. — Ćma, zo so šerjenja do njeje boja.

Dešć, jako bychu so mróčele dréłe. — Dešćowy zliwk, jakož bychu so mróčele rozdréłe. — Dom pěkny, zo so tam jandźelam lubi. — Dwělowańca, kaž by rjekł, zo Boža

ruka dołha dosć njeje. — Dźěło, zo samym sylnišim na stawy pada.

Hadrija w domje, zo cyła wjes hromadu běži. — Hadrija w domje, zo so čert z rjehotom směje. — Hara, zo ju hač za horami słyša. — Hara a hołk, zo cyła wjes do kule běži. — Hłód žałostny, zo sebi khlěbaški ze skorow pjeku. — Hłowa, kaž čerwjeny woheń, zo so jeje słómjane třěchi tak boja. — Hłowu powěšeć, jako by skóržba přěhrata była. — Hłubina, jako by bjeze dna była. — 1650. Hłubina, zo móhł so wódny muž do njeje bojeć. — Hladańca, zo móhli sebi woči z hłowy wuhladać. — Hněwanje, zo móhł so žołč puknyć a přeleć. — Horcota tajka, zo móhłe so haty a rěki z kužołom warić. — Horcota, zo bychu so wobli jeja na hołym pěsku zwariłe. — Hosćina tajka, zo so za móšnju praša. — Hrimot a hromot, hač skałam wutroba rži. — Hroza wot njeho dźe, zo kóždemu před nim sadlešćo rosće. — Hroza wšěch łoji, hač tak wutroba wo rjebła kłapa. — Huba spěšna, zo budźa ju po smjerći dorazyć dyrbjeć. — Hubjenstwo, zo je to swoja žałosć hladać.

Juskańca, jako by młody kral z njewjestu přijěł.

Kermuša, zo móhli sebi krala přeprosyć. — Kleće, zo móhła so zemja kwěkać. — Kofej ćeńki (židki), zo kwětka přez njón kćěje. — Kóń suchi, hač jom' tak wobruče steja. — Konje tak zdrjene, zo móžeš jim wšě rjebła přeličić. — Krakot a krokot, kaž by so cyły swět łamał. — Křiki, zo móhło so kóždemu zecnyć. — Kruwički khude, zo jich sydom do jeneho powrjeśtła dźe. — Kurjawa husta, zo ruki před nosom njemóžeš widźeć. — Kurjawa, zo maš so přez nju z tesakom rubać. — Kurjawa, zo by so we swojim dworje zabłudźił. — Khlamanje a khlemjenje, zo hač za holu słyša. — Khlěb plěsniwy, zo so tak wot huby kuri. — Khlěb twjerdy, zo lědoma błócko do njeho dźe. — Khlemjenje, hač so tak cyła wjes přeliwa. — Khudoba, zo nimaju krjemić a lemić. — Khudoba, zo tam wšě myše z hłodom ćěkaju. — Khwatańca, jako by so za tyłom paliło.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/37 Serbski Sorbisches institut Institut

Łžě tajke, zo móhł wot nich běły dźeń wočornić. — Łžě, zo ani čert sebi tajkich wumyslił njeby. — Lebordźenje, jako by waki z posledka (z riće) ćahał. — Liderstwo, zo djasa grawuje. — Lišnica, zo ći dych před hubu zmjerzuje. — Ludźi tak połno, zo z durjemi won padaju. — Ludźi wšo prosto, zo njemóhło jabłučko na zemju padać.

Mjerzanja połny, zo by sebi włosy z korjenjom zwutorhać chcył. — Mjerzanje, zo móhł přeco němski spěwać. — Mhła, zo móhli ju z nožemi krać. — Młode žito hižo tajke, zo so wróna w nim taji (khowa). — Mokrota, zo so myše we dźěrach wšě stepjuja. — Mokrota, zo zemja tak pod stopu mlešći. — Mokrota, zo su wšě myšace dźěrki kaž žórła.

Njeporjad, zo bychu so tež cyganjo hóršili. — Njeroda, zo móhłe swinje kwičeć. — Njeroda, zo čerta grawuje. — Njewjedro, jako by sudny dźeń ćahnył. — Njewjedro surowe, zo zemja z bojośću bjez hłosa rži. — Njewjesta młoduška, zo ji 'šće maćerne mloko na hubje wuskhnyło njeje. — 1700. Njezbože, zo je za woči na nje hladać swoja žałosć. — Nohi tak brudne, zo by so rěpa na nje syć móhła. — Nuza, zo so kóždemu žiwemu styska. — Nuza a strach, zo so włosy na hłowje prosća. — Nuznota, jako bychu tykancy pjekli. — Nuznota, jako hdyž na suche snopy njewjedro ćehnje.

Paćerje bjez myslow spěwać, kaž by hroch na desku sypał. — Plampa nješwarna, zo samo tež ke mši a wote mše ducy na ludźi pěni. — Poddanow trapić, jako by žadyn Bóh njebył. — Powjedanje, jako bychu dźěći w pěsku hrałe. — Přebrojenje, zo žadyn zmij donosył njeby. — Přećelstwo z nami, zo je so něhdy jich woł z našeje łuže napił. — Přećelstwo, zo je něhdy jich pos z našim psom z jeneho sudobja leptał. — Prědowanje, hač tak wšě woči zastupuja. — Přiřez njelepy, jako był pos z měru ćeknył.

Rišća a hary, zo so přez wuši drěja. — Robota, zo móhli złóstnikow z njej martrować. — Rola, jako by z kóčku a myšemi worał. — Rola, jako bychu tam dźiwje swinje ryłe. — Ropot, zo so wušomaj styšće.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/38 Serbski institut Sorbisches Institut

Skibuška ćeńka, zo móžeš přez nju hwěžki na njebju ličić. — Skićizny, zo móhło lóžkobyć wo šiju hić. — Skućenja, zo tajkich swět wohladał njeje. — Směchi tam maju, zo móhli so horbatych smjeć. — Smjerdy, zo hady zeslakać dyrbja. — Spěwanje, jako by kožane kholowy po skhodźe šmórał. — Spěwanje, jako by ze starym kožuchom po łubi šmórał. — Spěwanje, jako by jandźelow słyšał. — Spěwy, zo je swój lóšt posłuchać. — Starosćow połny, zo jeho wšě włosy na hłowje bola. — Statk nahły, jako by pjero wosmalił. — Strachi a hroza, hač so wšitkim tak zhrihuje. — Stróželow prosty, zo so nihdźe zatyknyć njewě. — Stróženy, jako by Bože njewjedro před nim do zemje prasłe. — Suchota, hač so wša trawa pod stopu drjebi. — Suchota, hač tak wšě studnički wo dešćik proša. — Suchota, zo wróna pod njebjom prosy: kap! kap! — Sywy zboha tak krasne, zo je swoja radosć hladać. — Škrabanje huslow, zo dyrbja myše wšě zbojane sćěkać. — Škerjeda, zo drača grawuje.

Tajke kmótry, zo su so něhdy w kale widźałe. — Tołkańca ludźi, zo móhli sebi wodych wutołc. — Třěskańca, hač so khójnam we holi wutroba z dyrkotom třase. — Třěskańca, zo móhli z wjelkami wuć. — Trubjeńca, zo móhli morwi we rowach zwocućeć. — Tužnota, zo so wšemu, štož wodych ma, žiwemu styska.

Wadźenje błudne, jako wo měch rěpy, kotraž njeje hišće narostła. — Wichor, jako bychu so dźiwje duchi zwot torhałe. — Wichor, jako by rjekł, zo by holu zwuwróćeć chcył. — Wichor, jako bychu znjemdrjene duchi jězdźiłe. — Wichor, zo by hory spowróćeć móhł. — Wjedro zasparne, zo muchi wšě spja. — 1750. Wjedro, zo njechał psa do njeho wuhnać. — Włosy, zo sebi je přistupić móhła. — Woči dosć jasnej, zo widźitej hwěžki srjedź běłeho dnja. — Wodu leć do so, zo móhła žerchej ze šije rosć. — Woheń, zo bloby hač do njebjes dźeja. — Woheń, hač tak połče lětaja. — Wójna, zo bitwišća do njebjes smjerdźa. — Wołańca, zo by so wšón kraj wobojeć móhł. — Wóslićeř skoro tak mudry kaž jeho wósły. — Wostuda, zo móhli po-

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/39 Serbski Sorbisches institut Institut

sćěnach łazyć. — Wostuda, hač tak zywanje wokoło łazy — Wostuda, hač so tak mucham na sćěnach zywa. — Wuknjeńca z hłowy, zo so nop kuri. — Wuši tak ćeńkej, zo słyšitej lisćičko do wody padnyć.

Złósće skućować, jako by čert na nje nadpjerał. — Zrudoba, jako by smjerć lubu maćeřku wzała. — Zrudoba, hač so wšěm wutroba łama. — Zrudźiny, zo móhłe kamjenje płakać. — Zyma, zo móhłe ćelata kruwom w žiwoće zmjerznyć. — Zyma, zo na puću sněh pod wozom křipi a wuje. — Zymica, zo so hłódny wjelk z borłoha do sněha boji. — Žałosć, zo móhłe so kamjenjam wutroby smilić. — Žlopańca, zo by so jim palenc w šiji zapalić móhł — Žurnosć a próca, zo móhli na nosy spadać.

VII.

A. Jedyn wěcnik jako předmjetk.

Hrona, kiž někajku hru pomjenuja, maju na koncu hwěžku. *)

Bańku zběhać. — Bara wodźić.* — Bězmana zmłóćić. — Błazna hošować. — Błkhi pasć. — Błóto teptać. — Błudnički łojić. — Bobaki měć. — Bodźaka zbosć. — Bortu zhubić. — Bože dźěćo honić. — Božeho Syna zběhać. — Božemje dawać. — Brašku słać. — Brěmjo polóžić. — Brjeńki smykać.* — Brjoha so přimnyć. — Brjuch pasć. — Bruki łojić a ptački pušćeć. — Bruskow napjec. — Butru tołkać.*

Całtu tyknyć.* — Cywy hrać. — 1800. Čapałku jězdźić.* — Čas přepasć. — Čertej robućić. — Činki přeńć. — Čmjełu wuhnać. — Črjopy bić.* — Ćelata wjazać. — Ćelo ženić. — Ćěř zahradźić.

Darjeńki witać. — Darmačkow hladać. — Dno wuteptać (doncy). — Dno zhubić. — Dobre słowo dać. — Dobro prosyć. — Dobru póńdźelu swjećić. — Dołha napraskać. — Dołh wotworać. — Donoški witać. — Dušu wudychać. — Dybu zdrěć. — Dych łojić. — Dźěći pasć. — Dźowku znjezbožić.

Flinku tyknyć. — Funu sunyć.

Hadama pomnić. — Hadlenu trojić (tepić). — Hermanka přinjesć. — Hłód ćerpić. — Hłodu mrěć — Hłód žiwić. — Hłós wjesć. — Hłowu zhubić. — Hłuchemu piskać. — Hłupakow dawać. — Hody dać. — Holcu powalić. — Holcu wonječesćić. — Holcu zlěhać. — Hońtwu hrać.* — Hordačka potulić. — Horu přehipać. — Hory přeskakować. — Hory spowróćeć. — Hosći hladać. — Hranu dźeržeć. — Hranu zhubić. — Hubje wottorhować. — Hubu dźeržeć. — 1850. Hubu křiwić. — Hubu stuleć. — Hubu zatykać. — Hupakow (hłupakow) nadawać. — Hwězdy přeličić.

Jahły tołc.* — Jałojcu dejić. — Jandźelow słyšeć. — Jazyk spojimać. — Jěda zajeć. — Jěda zawdać. — Ječibjela skludźić. — Judaša honić.* — Jurja wołać.

Kajawki kupować. — Kał dozačinić. — Kawki předawać. — Kazanja hladać. — Kemšacu šćežku woteznać. — Kemšacy dźak dostać. — Kermušu přespać. — Kłoki třěleć.* — Klaki bić. — Klaki wuspěwać. — Klanku kałać.* — Klatbu wukleć. — Kleski nosyć. — Klinki bić. — Kluwu činić. — Knihi wjerćić. — Knjezyka hrać. — Knježi hroch šćipać.* — Kocora ćahać. — Kóčkam wěrić. — Kokota łapać.* — Kołbasu ćahać.* — Kołbasy stonać. — Kołačk sunyć. — Kołak rejwać. — Kołmaz lutować. — Kołochi pušćeć. — Kolena zhibować. — Koliju zmylić. — Kónc činić. — Konika kołsać.* — Konja mjetać. — Kopyta zmylić. — Korčmarja kormić. — Kosće lutować. — Kosće přisadźić. — Kóstki lubować. — 1900. Kózła dejić. — Kózlika tołc. — Kózlika wjazać. — Kózlika wudrěć.* — Kraj žahać. — Krej zarjec. — Křidła powěšeć. — Křidła přitřihać. — Křinčki nosyć. — Křiwizny runać. — Křiwošow naworać. — Křiž njesć. — Krokawy krakać. — Krosna přestrěć. — Kroški rozpórkać. — Kruwu předać a husle kupić. — Krwawy khribjet zawinować. — Kuluchi waleć.* — Kuzłarniče palić.* — Kwaklu natyknyć. — Kwaklu wottřasć. — Kwas skomudźić. — Khawzy činić. — Khlěb ćahać. — Kholowy so přewobuć. — Kholowy zhubić. — Khorosći wotlězć. — Khribjet přeměrić. — Khudobu sebi wulěhać. — Khudu babu łojić *

Łoskobiznu krydnyć. — Łožo pasć. — Łžě kormić. — Lečizny plesć. — Lěnichej zapyrić. — Lěnjeho pasć. — Lijeńcu pomnić. — Limporu napřasć. — Liptok pić. — Liški honić. — Lišku wuhnać. — Lubočinki wupić. — Lubokuzłam wujěć. — Lubomjenka dawać.

Majku tajić. — Majku wuwěšćić. — Meju rejwać. — Měd lizać. — Měch a łučwo ćisnyć. — 1950. Měch a raki dać. — Měchi skakać.* — Měchi teptać. — Měru zhubić. — Micku majkać. — Milske kročele sahać. — Mjedowe całty mazać. — Mjedowu pomazku dać. — Mjeno wopancać. — Mjenow nadawać. — Modrjeńcy zwikować. — Móšeń zadźernyć. — Morjo wučerpać. — Motska tołc. — Mozhowki wusrěbać. — Mozhy wutočić. — Mróčele suwać (bosć). — Mudreho pasć. — Muža zmotać. — Mydło lutować. — Mydło wjezć. — Myšam prědować.

Nahačka žahać.* — Nahim syrotkam suknički šić. — Njeplecha zwuzdźić. — Njepřećela wuwaleć. — Njewjestu zbrinkotać. — Nohi (swoje) zwróćić. — Nohu podtyknyć. — Nochće přitřihać. — Nopachi wuwaleć. — Nós krěnić. — Nowe lětka honić. — Nowe lěto krydnyć (dać). — Nuzu stonać.

Pawčinu wotmjesć a pawka wostajić. — Pazory wotrubać. — Pčoły dźědźić (wukrawać). — Pěcnu dań pominać. — Pěsk kopić. — Pěsty tołkać.* — Pjasć pokazać. — Pjaty wotwlac. — Pjenjez nalězć. — Pjenjezy lahnyć. — Pjenjezy překřiwić. — Pjenjezy wupowědźić. — Pjeršćeń wróćić. — Pješki hošować. — 2000. Płótno snować. — Plěch třihać. — Plicy roznošować. — Plistu mórnyć. — Pliški suwać.* — Pomoc zaradźić. — Poprjancy lubić. — Porsty naćahować. — Powědomja zbyć. — Prawdu křiwić. — Přazu kałać, zakałać. — Přeměnkow dawać. — Připřahu trjebać. — Prócu lutować. — Protyki dźěłać. — Prózdne kłosy łušćić. — Prózdnički žwać. — Psyčki kołsać.* — Psy kałać. — Puć rubać (sebi). — Puchotu zrazyć.

Radu a skutk stajić. — Raki sahać. — Ramjenja sćahować. — Rancu cycać. — Rancu pasć.* — Ranje přesonić. — Rapakow dawać. — Robotu wotwjazać. — Ročku

popadnyć. — Rohi nastajić. — Rohi pokazać. — Rohi storhać. — Róst zatorhnyć. — Róst złamać. — Rozkoru zamazać. — Rozum wotwarjeć. — Rozum wužiwać. — Rucy łamać. — Ručki stykować.

Sekerku nosyć. — Serbow žrać. — Słabosće zawodźewać. — Słowa łamotać. — Słowo łamać. — Słowo wróćić. — Sliny póžerać. — Smjertnicu skóncować. — Sowu kolebać.* — Smorže wědźeć. — 2050. Sróči drob póžrěć. — Sróčku skakać.* — Sroku třěleć.* — Smjertnicu skóncować. — Stareho łojić. — Stareho pasć. — Stareho popadnyć. — Stareho zarazyć. — Stareju škrěć. — Starosće pěstonić. — Starym parić. — Starymaj pyrić. — Stawy napinać. — Stupnički mjetać. — Sučki wjazać. — Sudny dźeń přespać. — Sylzowy khlěb jěsć. — Sylzy póžerać. — Sylzy žimać. — Syrotki woblekać. — Šćerbizny wutočić. Šćežki zrunać. — Šerjenje zarjec. — Šěsć bjez nórta dostać. — Šešeraka wochlować. — Šibjeńcu zawinować. — Šiju naćahować. — Šipy třěleć.* — Škerjedy naškarać. — Škleńcu (piwa) wurazyć. — Škleńčku wustorčić. — Škropawizny zhładkować. — Šmicy łojić a bruki pušćeć.

Tajeńki wuwjazować. — Trubjelu rozdajeć. — Trubku žehlić. — Truka (zazłobjeneho) złuskać. — Tryski lahnyć. — Tućiki dawać.* — Tykancy stonać.

Wałporu zetkać. — Wěchu stajić. — Wěrnosć piskać. — Wětřik činić. — Wětřik hać a pěsk kopić. — Wětřikowe hory kopicować. — Wětrnik wjerćić.* — Wichor zahaćić. — 2100. Wječorkow hladać. — Wjedro mućić (kazyć). — Wjelka přehnać. — Wjelka wuhnać. — Wjelkam prědować. — Wjertel šwikać.* — Wjes mućić. — Włoki wuwěć. — Woblanki walkać.* — Wobskóržbnika wuwaleć. — Wobuzy wuhojić. — Wobuzu wukadźić. — Wobwěšenje lubić. — Wopłuski wotmyć. — Woči wutrěć. — Wódku lubować. — Wodu wotpušćić. — Wodu zapalić. — Woheń křesać. — Wojakow činić.* — Wokeńčcy začinić. — Woklepje młóćić. — Wokna zezawěšeć. — Wokolca přahać. — Wołmu wotbyć. — Wopički nosyć.* — Wósmuž přeselić. — Wosušk tyknyć. — Wotežku popušćić. —

Wotežku wotedać. — Wows předać. — Wšitke truny znapinać. — Wšow nalěźć. — Wudmo přismolić. — Wulke woči načinić. — Wupalenje swjećić. — Wuradu wusydować. — Wuši nastajeć. — Wuši wotrězać a ritu zapłatać. — Wutrobu žahać. — Wuzdu sćahnyć.

Zabawu lebordźić. — Začink lutować. — Zadźěwki zwotstorkać. — Zahrodku sudźić.* — Zakonje wotwarjeć. — Zamoženje přisydrić. — Zawdawk wróćić. — 2150. Zbože zetkać. — Zeleny štwórtk njesć. — Zlěhańcy jězdny kwas hotować. — Złoby dźeržeć. — Złote hrody lubić. — Złote putki lahnyć. — Zmija měć. — Zmija pušćeć.* — Zymu mrěć. — Zymu přewisać.

Žabku narazyć. — Žabu skakać.* — Žahadło wućahnyć. — Žahanje ćerpjeć. — Žahupalenje krydnyć. — Železo šćěpać. — Žerdź čołpać.* — Žida wobšudźić. — Židu přasć. — Židźane słowčka rěčeć. — Žiłu rubać. — Žiły (suche) napinać. — Žiwjenje dowjesć. — Žórło zatykać. — Žurki leć.

B. Dwaj wěcnikaj hromadźe na jene słowjeso, jedyn we dawaku a druhi we žadaku.

Bězmanej pěc wumjesć. — Błudnikej swěcu zaswěćić. — Bladźe blabu zawjazać. — Bodźakej rohi storhać. — Brojerjej rucy zwjazać.

Čeledźi syrwatku drjebić. — Čertej wšitko spodawać.

Dešćikej dźěrki štapać. — Dołžnikej třěsku rubać. — Dóńcy dno wuteptać. — Druhemu nohu podtyknyć. — Dušnemu mjeno wopluskać. — Dźěćom hołbiki pjec. — Dźěćom jejka bělić.

Hadej hłowu rozteptać. — Hanjenym wopluski wotmywać. — Hepjelej wuheń wumjesć. — Hercej husle złamać. — Hercej smyk namydlić. — Hłuchemu spěwy spěwać. — Hłupikej kapsu wukutlić. — Hołbjam wrota twarić. — Holcam lečizny lac. — Holcy bortu zedrěć (storhnyć). — Holcy krónu wzać. — Hólcam makojčki warić. — Hólčiskej kabat wupróšić. — Hólčkej kholowčki wuklepać. — Hordačkej tył zrazyć. — 2200. Hribam dźěrki wjerćić.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/44 Serbski Sorbisches institut Institut

Jandźelej-pěstonej wjesele hotować — Ješć erjej hłowu rozstupić.

Kadli suknju wupraskać — Kadličcy ječku wuklepać. — Kadličcy kholowčki přeměrić. — Kleskam šćěpku připołožić. — Knjenje ruku košić. — Knježim kutła kormić. — Knježim nohi lizać. — Kóčcy šćerkawku přiwjazać. — Korčmarjej móšnje kormić. — Kralej krej a kosće woprować. — Kupcej woči namydlić. — Khlamačej dybu zdrěć. — Khromakej podpjeru dać. — Khromemu podtykač (kryku) wzać.

Łahodnemu brěmjo polóžić. — Łužam woči wuteptać.

Lampakej nohi činić. — Lětakej křidła zwjazać. — Lidorje porjad přinućić. — Ludakej mjezwočo (wobličo) wotkryć. — Ludakej pozłotk wotškrabać. — Ludźom dźěćata nosyć.

Maćeri wutrobu rozkałać. — Młyńkej wodu wzać. — Móćatam złotaki wjazać. — Mučnym postolu słać. — Muža kholowy suwać.

Nadobnemu pjerko wutorhnyć. — Někomu małušk potyknyć. — Někomu mary přeć. — Někomu mary skazać. — Někomu móšeń wukutlić. — Někomu mozhy wutočić. — Někomu pjerko wutorhnyć. — Někomu popjerja nasypuć. — Někomu pót zetrěć. — Někomu puć pokazać. — Někomu puć zaskakować. — Někomu puće runać. — Někomu puchotu stulić. — Někomu woči wudrupać. — Někomu woči zakadźić. — Někomu wuši łoskotać. — Njebolakej jazyk zwjazać. — Njekrasnikej pěc wumjesć. — Njepřećelej jamu ryć. — Njepřećelej ruku skićić. — 2250. Nušlakej nós wotrězać.

Paducham pasle polakować. — Pješcy hipl přeměrić. — Pjerskej nós wutrěć. — Plicam třěski přikładować. — Plicawam plampu zezamkać. — Poddanam kwakle naćiskować. — Pomalakej nohi činić. — Přećiwnikej črjewa puščić. — Přećiwnikej jamu ryć. — Přesćěharjej pjaty pokazać. — Přisłodnikej durje pokazać. — Prostakej rjap zhibnyć (zezhibować). — Prošerjej „Wobradź Bóh“ prajić.

Sebi hody wzać. — Sebi hubu woparić. — Sebi jejka

bělić a druhim škorpawy ćiskać. — Sebi kapku popřeć. — Sebi klibory złamać. — Sebi kosu naklepać. — Sebi kutło wutykać. — Sebi łharja sparić. — Sebi łopatu zesmudźić. — Sebi lubku znjezbožić. — Sebi majku khować (tež: kormić). — Sebi mjeno wopancać. — Sebi mudrosće kupić. — Sebi nós wobodrěć. — Sebi pjenjezy rozćahać. — Sebi porsty nasmolić. — Sebi prok napjeć. — Sebi prudłow spřihotować. — Sebi přiłožnicy přistajić. — Sebi rohi wotbosć. — Sebi swědkow nakupić. — Sebi swědomje skazyć. — Sebi špak zadrěć. — Sebi špihel wobhladować. — Sebi towařša rozkałać. — Sebi wjele nadrjebić. — Sebi wjelka nańć. — Sebi wjelka přistajić. — Sebi woči zawjazać. — Smjerći hórkosć wzać. — Sobuhračkam kapsu wuklukać. — Spjerakej rjap złamać. — Susodam třěchi płatać. — Susodej mjezu přesyc. — Swětej božemje prajić. — Swjatuli pozłotk wotškrabać. — 2300. Swojim (tež: wosadźe) dobru nóc dawać.

Šešeraka z wochlu česać. — Škraholcam prudła lac. — Škrěkawje dybu zdrěć.

Tołstakej połče wotbić. — Trapjenym sylzy zetrěwać. — Trapjerjej rohi pokazać. — Trukej (= zazłobjenemu dźěsću) ritu naplacać. — Twarohej butra rěkać.

Winikej ruku skićić. — Wjelkej pazory zrubać. — Wjelkej zubiska wubić. — Wodźe mučenje zakazać. — Wózhriwcej nós wutrěć. — Wudowam sylzy zetrěwać.

Zadźěrakej wopječicu pokazać. — Złemu zmiju zlemić šiju. — Złóstnikej hłowu wzać.

Ženicham lečwa kłasć. — Ženicham lubočinki wotcydźować. — Ženichej woči slepić. — Ženjakej makojčkow nawarić.

VIII.

Wěcniki jako předmjety ze wšelakimi přisudkami.

Babu prjedy braški trjebać. — Balsam do wutroby leć. — Běłe a čorne rěčeć. — Běłe ludźom z wóčka brać. — Běłej ručcy nosyć. — Bibliju spochi na jazyku měć. — Błkhu (tkhu) někomu do wucha tyknyć. — Błudneho na prawu

šćežku dowjesć. — Bohu wšo do rukow zestajeć. — Bože słowo do duše šćěpić. — Bože słowo za směch měć. — Brašku wokoło słać. — Brěmješko sebi wjazać dyrbjeć. — Brěmjo njesć pomhać. — Brónske hozdźe požiwać. — Brylu z łojom namazać.

Cuze wěcy překładować. — Cuzym wěcam sobu kazać. — Cyłu mzdu na so stykać. — Cyłu zasłužbu přez kyrk honić (zehnać).

Čeŕwjene patoki z nosa točić. — Čeŕwjeneho kapona na třěchu sadźić. — Čisć na zemi wućeŕpjeć. — Čoło na kóždy próšk morščić.

Ćernje druhim z riće ćahać. — Čěšničkej cyłu pokrutu podać. — Ćežke brěmjo na někoho walić. — 2350. Ćežki křiž z modlitwu nosyć. — Ćule sebi pyšne woblekać.

Dno wot žołdka zhubić. — Dobru nóc wšěm kućikam dawać. — Dobru póńdźelu swjećić. — Dobru radu nimo wušow pušćeć. — Dobry rjap na bohatym wuju měć. — Do dźěrkawca dejić. — Do kadołba pisać. — Drjewjanu pěc twarić. — Drjewo z popjeła dźěłać. — Druhe truny napinać. — Dudławe kosće měć. — „Dušu na dušu“ so roćić. — Dwoje piwo we jenym sudźiku měć. — Dźak z wopječicu prajić. — Dźěry z dźěrami płatać. — Dźěru do korčmarjoweje ławy wusydać. — Dźěćom zaječeho khlěba přinjesć. — Dźěsću z palencom róst złamać. — Dźowki ze slěbornym wěncom zwudawać.

Hada z hołej ruku łojić. — Helu na swěće wuměć. — Helu we swědomju nosyć. — Hercej smyk z łojom našmórać (namazać). — Hłowu k zawdawkej stajić. — Hłowu na ludźi třasć. — Hłowu wysoko nosyć. — Hłowu ze strachom zhubić. — Hłuche kłosy łušćić. — Hłuchemu pjeńkej wuši činić. — Hnadny čas zlě wužiwać. — Hólcej krošik dać a potom sam wobstarać. — Holcy při žonje měć. — Hona na palcy měrić. — Honjenych pod swoju třěchu brać. — Hory hwizdow někomu naduć. — Hubu z pjenjezami zatykać.

Jałojcu do płuha přahać. — Jandźelam božim so

spodobać. — Jerjam hišće přiselić. — Jětra ze sekeru šćěpić. — Ješćerje z nahimaj rukomaj łojić. — Jenu pjerachej za wuši tyknyć. — 2400. Jstwu ze slubjenym drjewom wutepić. — Jstwu z měsačkom tepić.

Kad ludźom do wočow duć. — Kalšicu čeladnym k wobjedu stajić. — Kamjenje susodej do puća waleć. — Kamjenje z puća zwaleć. — Karu z někim hromadźe měć. — Kelich ze žołčom napancać. — Kemšacu šćežku woteznać. — Kemšacy dźak dawać. — Kłobuk před knježim wozom zejmać. — Klacawki z požčonku wróćeć. — Klaki wot kolebki wzać. — Klečku před łožom měć. — Kleski srokam na wopuš wjazać. — Klinčki druhim za nochće bić. — Knihi štyrjoch kralow lubować. — Knježe tručki šćipać.* — Knjezej pod kij lězć. — Knježim pod nohi łazyć. — Knotešća za hory měć. — Kóčku do płuha přahać. — Kokoš za jejo dać. — Kołbasu za kołbasku dać. — Kołbasy (też: khlěb) w psyčej hěće pytać. — Koło po štyrjom wjerćić.* — Komorku před lubkarjom zamkać. — Konje za wopuše přahać. — Konje z kónc woza přahać. — Kopřiwy z nahimaj rukomaj torhać. — Korčmu lěpje znać hač Boži dom. — Kormjene łžě rěčeć. — Kóždej wěcy rjeńše mjeno dawać. — Kozu do zahrodki pušćić (přiklepać, zehnać). — Kozu na wjelka šćuwać. — Kožu kupcej přez wuši sćahnyć. — Kožu ze zwary jěsć a šwjerče krydnyć. — Kralej ludowu wutrobu kradnyć. — Křćizna do kwasa hotować. — Křiž bjez morkotanja njesć. — Krónu čestnosće z hłowy zhubić. — Kroški hromadu drapać a tolerje brojić. — Kruchi brać a kruški za nje dawać. — Kruśwički z něčejimi kosćemi ze štoma klepać. — Kruwu za rohi dejić. — Krwawy khribjet domoj přinjesć. — Krwawy nós dobyć. — Kunčika domoj přihnać. — Kuntworki rad cydźić a pawki póžerać. — Kuntwory cydźić a same škabery šlapać. — Kurotwje sele na wopuš sypnyć. — Kwakle ze słowami činić. — 2450. Kwětki křiwdźerjej na row sadźeć. — Kharbowc połny měć. — Khlěb sebi z kupneje kudźele cybać. — Khribjet z drjewom namazać. — Khromemu na reje piskać. — Khromych khudy-

tkalc nosyć. — Khudźinku za stepć měć. — Khudźincy plěsniwu skórčičku tyknyć.

Łahodny přah nosyć. — Łahodnym ćežke brěmjo nakładować. — Łopatu za ludźimi wusuwać. — Łučwo na sebi kałać dać. — Łušćizny na wukorm brać.

Lěki na smjeće kidać. — Lěnju žiłku sebi naćahnyć. — Lenčk husto warić. — Liški z liškami łojić. — Lišku ćopłu dřěć. — Lišku za paduchow měć. — Ludźom wšitko na nós wjazać. — Ludźom wulke woči načinić.

Maćeř do wutroby kopać. — Měchi w cyrkwi teptać. — Měchi nowinkow po wsy nosyć. — Mjerzanje z palencom dusyć. — Młodu holcu ducy z dwora zetkać. — Módru sykorku z nosom popadnyć. — Morchej na někoho škrabać. — Mróčele z nosom bosć. — Mudrosć hłupikej do rta a do rće tykać. — Mydło a česak a šćětki małohdy do ruki brać.

Nadźiju na kašće slěbora twarić. — Nahim žatkam suknički šić. — Na wodu něšto pisać. — Na wodźe něšto młóćić. — Někoho běłeho zmyć. — Někoho dać sadźić. — Někoho do ćernjow zahnać. — Někoho do hele tamać. — Někoho do haniby njesć. — Někoho do jamy storčić. — Někoho do klatby zakleć. — Někoho do kuta honić. — Někoho do nahoty zeslěkać. — Někoho do njebja wuzběhować. — Někoho doma přiklepać. — Někoho do měcha tyknyć. — Někoho do wočow khwalić. — Někoho do wutroby zamknyć. — Někoho do zemje poteptać. — Někoho hidźić kaž ptački sowu. — Někoho hidźić kaž wróny škraholca. — Někoho k Herodašej pósłać. — 2500. Někoho k sćěnje připrěć. — Někoho k šibjeńcy sudźić. — Někoko drje módreho, ale nic mudreho zbić. — Někoho na drobjaz roztřasć. — Něhoho na hubu placnyć. — Někoho na łžach popadnyć. — Někoho na nohi stajić. — Někoho na ramjo wzać. — Někoho na woškrot dowjesć. — Někoho pod ławu sadźić (tyknyć). — Někoho po Haperlejku pósłać. — Někoho pola knježich čorneho sčinić. — Někoho po (tež: na) słowach póznać. — Někoho posledni kabaćik slec. — Někoho sobu do zapletkow za-

plesć. — Někoho za keŕkom pytać, hdźež sy sam sedźał. — Někoho za Kukečana měć. — Někoho za psa měć. — Někoho za wočomaj hanić. — Někoho za wuši wzać. — Někoho z błóta wućahnyć. — Někoho z haniby do česće stajić. — Někoho z khwalenku wopojić. — Někoho z lichwařskich šćipalcow wumóc. — Někoho bratram Židam předać. — Někomu do huby hladać. — Někomu do huby prajić. — Někomu do wěrnosće prajić. — Někomu durje před nosom zamknyć. — Někomu funu mjez woči tyknyć. — Někomu hłowu z wochličku česać. Někomu honidło do domu pósłać. — Někomu hubu z poprjancom wočinić. — Někomu jenu za wuši sunyć. — Někomu kadu do wočow naduć. — Někomu khapu smilnosće přikryć. — Někomu jeho majku wulišćić. — Někomu mary před durje stajeć. — Někomu na nohi pomhać. — Někomu na pěc kazać. — Někomu prawje naselić. — Někomu na šiju łazyć. — Někomu na hłowu přińć. — Někomu nós prawje rjenje wobarbić. — Někomu pawka do tyła sadźić. — Někomu poslednju česć měwać. — Někomu zły pysk rozrazyć. — Někomu robotu na šiju walić. — Někomu różowu (barbjenu) brylu stajić. — Někomu rucy pod nohi kłasć. — Někomu rucy zwjazać. — Někomu ryćeŕki k hosćinje dać. — Někomu serbski doprajić. — 2550. Někomu słowo z huby wzać. — Někomu swěcu při złočinku dźeržeć. — Někomu swěcu do hłowy stajić. — Někomu šeršenje z hłowy wuhnać. — Někomu tkhorja do kurjenca sadźić. — Někomu wobužnu waku zahnać. — Někomu woči z mjedom zaplacać. — Někomu toporo do ruki dać. — Někomu tykancy z wotrubow pjec. — Někomu wobužne čmjeły wukadźić. — Někomu za kožu zalězć. — Někomu złu waku zdusyć. — Někomu złě zapyrić. — Někomu złě zejhrać. — Někomu z mjedowym porstom po hubje huslować. — Někomu złeho njetopyrja z hłowy zehnać. — Někomu złe waki zwućahać. — Někomu z nypy njetopyrja wućěrić. — Někomu z pjerkom pod nosom šmórać. — Někomu z poprjancom kiwać. — Někomu z wórćikom hrozyć. — Něšto sebi za rukaw tyknyć. —

Něšto za rukawom měć. — Njechačkej z prutom do chcyća pomhać. — Njepočinki rjane barbić (wobdušnjeć). — Njezhubjene wěcy namakać. — Njeznjesene jeja předawać. — Nohi burej pod blido tykać. — Nós do wšěch hornyčkow tykać. — Nós z hrochownicu trěć.

Pačosy ze židu šić. — Paćeŕki do łoža nosyć. — Padnjencho z błóta zběhnyć. — Pakostne porsty překlepać. — Palcy (porsty) do pěstow tykać. — Palenc do so trubić. — Palencowu waku měć. — Patoki za piwo wudawać. — Pazdźerje holcy pod wokno sypać. — Pazdźerje za pačosy přasć. — Pěcnu dań khodźo pominać. — Piwo njedać nimo stajić. — Piwo z plumpy naćahować. — Pjanych do khlěwa zawjerać. — Pjasć spochi někomu pod nós tykać. — Pječeń a połč sebi z butru mazać. — Pjelchi hišće žołte barbić. — Pjenjezy na hrački stajić. — Pjenjezy na kórcy měrić. — Pjenjezy za wopuše wjazać. — 2600. Pjenjezy z woknami na hasu mjetać. — Płuh wšelako klinić. — Plisty za plisty dawać. — Po słónčku do hribow hić. — Połon k piću dawać. — Popjerja do nosa dać. — Porsty na cuze mětki naćahować. — Postronki z pěska sukać. — Postronki ze sykanja sukać. — Powrjestła ze sykanja plesć. — Prawizna za šklička hrochu puščić. — Přisłodnikej z kijom puće pokazać. — Prjapotawu přez wósom wosrjedkow krydnyć. — Prut na kadličku do kachlonka tyknyć. — Psa z kóčku wěrować. — Psa na měsačk šćuwać. — Psy khodźo po dworach kałać (bić). — Psy za wopuše wjazać. — Ptače mjena dawać.*

Rěčku na horu wjesć. — Rić ze zymnej wodu woparić. — Ricizny z pjasćemi młóćić. — Rjap na dušnym susodźe měć. — Rjap zhibity sčinić. — Rjemjenje někomu z khribjeta drěć. — Rozum we palencu tepić. — Rubjene ze židu šić. — Rucy do klina położić (kłasć). — Rucy k blidu a wot blida stykować. — Ručki stykować wučić. — Ruku na złočinca położić. — Ryby na pěsku łojić.

Sebi swoje brěmješko wjazać. — Sebi dać žaby pjec. — Sebi do móšnje łhać. — Sebi z něčim hłowu łamać. — Sebi swojeho koprolu rozhněwać. — Sebi kožuch něhdźe pěknje-

wupłatać. — Sebi kuražu pola korčmarja kupić. — Sebi kralow za kmótrow prosyć. — Sebi khude dny wuléhać. — Sebi lěnju žiłku naćahnyć. — Sebi něhdyžkuli škleńčku kupić. — Sebi něšto za wuši napisać. — Sebi njedać do móšnje hladać. — Sebi njedać na hłowje rejwać. — Sebi nós we korčmje wobliwać. — Sebi nowe lěto wzać. — Sebi pazory na někoho wótřić. — Sebi prawy čas wotpasć. — Sebi prošeřski měch šić. — Sebi prut na khribjet zwjazać. — Sebi puć do njebjes twarić. — Sebi pukow nadrjebić. — Sebi rady brodu z piwom womačeć. — Sebi róžu bjez ćernjow pytać. — Sebi rućany wěnčk pasć. — 2650. Sebi rucy z cuzym kubłom zanješwarnić. — Sebi słužobnu holcu přiženić. — Sebi swoju wěc na wopačnym kóncu zapřasć. — Sebi symjo pola žurka pytać. — Sebi šewču brunu jušku khwalić. — Sebi wšitko k ríći wjazać. — Sedom khorosćow za tydźeń měć a kóždy dźeń druhu. — Sekeru před khěžnymi durjemi měć. — Serp we khribjeće měć. — Słowa kaž wuropachi sadźeć. — Slepeho z někim hrać. — Slepe zboże zetkać. — Slěpca dać widźeć. — Slowkow na hłohoncu hladać. — Smjetanu wšudźom zezběrać. — So Božeho pruta strachować. — So brězowskeho šołty bojeć. — So brjoha přimnyć. — So helskemu čertej wotrjec. — So čertowych kosydłow zhladać. — So čisćić. Wjedro so čisći. — So do błóta walić. — So do cuzby zalećić. — So do gratu měć. — So do hele za kachle synyć. — So do hića dać (z wjedrom). — So do horšće smjeć. — So do horšće smorkać. — So horbateho smjeć. — So do jadra dołušćić. — So do kuta stupać. — So do lěpšiny sydnyć. — So do swěta zalećić. — So do šije hanibować. — So do wočow pyrić. — So hanibnych rěčow a skutkow wostajić. — So k ludźom dźeržeć (měć). — So k wójnje mróčić. — So k wołtarjej (k Božemu domej) dźeržeć. — So mjedowych jazykow hladać. — So na Boži puć wróćić. — So na cuzy sad naćahować. — So na cyły swět woženić. — So na čeledź wutřasć. — So na hołu khěžku wudać. — So na horu doprać. — So na khribjet synyć. — So na nadows ženić. — So na nohi zebrać. —

So na staru kólnju ženić. — So na stwjelco zepréć. — So na swój měch pjenjez stupić. — So na swojej rucy spušćeć. — So na swoje tři pismiki (= r-i-ć) čapnyć. — So na tykancy łojić. — 2700. So na wotpočink podać (sydnyć). — So na wutrobu bić (kaž tón cłonik). — So na zbóžne skónčenje hotować. — So na złym puću wróćić. — So na žónske powěšeć. — So němych psow hladać. — So njehornych słowow zdźeržeć. — So pola knježich lizać. — So pře woči hladać. — So přez hłowu mjetać. — So protyku prašeć. — So swjateho činić. — So w palencu kumpać. — So za blido měć. — So za ćiche sydnyć. — So za krošik do płuha přahać. — So za puki podźakować. — So za prawdu prać. — So za sćěnu sydnyć. — So za Siracha měć. — So za swój nós cybać. — So z bahna wuprać. — So z Božeje šćežki zabłudźić. — So z Božim domom derje znać. — So z Božim słowom troštować. — So z časom pod suche měć. — So z časom wo zbóžnu smjerć starać. — So z hórkim dyrbjenjom jednać. — So z khribjetom dźakować. — So z khudobu bědźić (bědować). — So z někim ćahać (poćahać). — So z někim do pukow dać. — So z někim skocorić. — So z někim přahać. — So z někim wo šamałe jabłočko bić. — So z pjasću do duri (do skały) dobywać. — So z pjasću wo blido mužić. — So z pjatami prać. — So z přaznym koleskom žiwić. — So z tymješća dobyć. — So z wětra měć. — So z wichorom zhubić. — So z wjele wodow zmywać. — So ze skóržbu zrězać. — So ze suchej skórčičku žiwić. — So ze swětom wjeselić. — So ze wšěmi štyrjomi wobarać. — So ze zbožom woženić. — So ze zbožom zetkować. — 2750. Sparej so do mocy dać. — Spowědnu suknju za palenc dać. — Sróču nóžku zjěsć. — Stareho Hadama we sebi morić. — Stareho woła do kwakle wučić. — Staremu kožuchej nowe pošiwanje dać. — Starosć ducy do łoža před łožom wostajić. — Starku z husatami předać. — Staršich rowy ze sylzami krjepić. — Stwu z měsačkom tepić. — Stwu z wuhlom bělić. — Sudny dźeń přespać. — Suki do kołbasow (= črjewow) wjazać. — Swěčk Marje

do trawy hić. — Swědka z pjenjezami wobtykać. — Swojeho runjeća pytać. — Swoju kemšacu ławku woteznać. — Swoje prawo za horstku trukow předać. — Sylzacy khlěb khmutać. — Sylzy z mjechkim rubjatkom trěć. — Sylzy z rubčka žimać.

Šaty z hlinu mydlić. — Šaty z mućenkom krjepić. — Šćežku do Bohatec zmylić. — Šerjenju kruće do wočow hladać. — Šešeraka z wochlu česać. — Škorodej husto na tronohach měć. — Šwjerče na hubu krydnyć.

Tolerje za kroškami mjetać. — Toporo sebi z ruki pušćić. — Třěsku na někoho připołožić. — Tykancy z měsačkom pjec. — Tył před šědźiwcom zhibnyć.

Wčerawši dźeń pytać. — We wšěch łužach mokać. — Wěrnosć do wočow prajić. — Wětřikowych horow naduć. — Wichor ze křidu haćić. — Winikej na šiju stupić. — Wjelče sylzy płakać. — Wjele dobreho dać prajić. — Wjelka do wowčeŕnje pušćić. — Wjelka za wuši dźeržeć. — Wjelka za wowčerja stajić. — Wjeŕby a wólše na wuparki sadźeć. — Wjetkhi kabat ze židu płatać. — Woči do ruki wzać. 2800. Wodu do rěki nosyć. — Wodu z dźěrkawcom čěrać. — Wodu z wokatej křidu nosyć. — Wodźe mačenje wobarać. — Woheń ze słomu hašeć. — Woheń zwadźenja z piwom wuleć. — Wohnjej zakazać palić. — Wójnu we swójbje naškarać. — Wolij do wohnja leć. — Wokno na wutrobje (wutrobnu) měć. — Wokno stajnje na šiji měć. — Wołmu na kozy pytać. — Worćiznu za knježich płaćić. — Wóslika abejcej chcyć wučić. — Wóslika na woškrot dowjesć. — Wostup z črjósłom předźěwać. — Wotawu prjedy syna dźěłać. — Woteżku bóle na krótke wzać. — Wowcu na wjelka šćuwać. — Wowcu z wjelkom zwěrować. — Wotrohi do słabin zarubować. — Wroble wučić pšeńcu łušćić. — Wšitke truny znapinać. — Wšitke wěcy do Božeje ruki zestajeć. — Wšitko z ŕićemi přimać. — Wudowy a syroty njesmilnje slěkać. — Wuhorja za wopuš zdźeržeć. — Wujkej z móšnju připřahować. — Wulke woči činić. — Wuzdu kruće dźeržeć. — Wuzdu z ruki zhubić. — Wuzoł hišće cycać.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/54 Serbski Sorbisches institut Institut

Z bokom na někoho hladać. — Z bolacej hłowu so domoj wróćić. — Z borkom wotmolwić. — Z božim słowom wulěkować. — Z božim słowom wutrobne rany hojić. — Z božim słowom so satana wobróć. — Z božim słowom spytowarja wotpokazać. — Z božim słowom zawjazać. — Z butru swinjacu pječeń mazać. — Z cuzej ruku ješćerjej do dźěry masać. — Z cuzymi wočemi hladać. — Z cyganami wocyganić. — Z cyłej šiju galgać. Z cyłym wotmachom so zahanjeć. — Z cyblu woči trěć. — Z čertom swoje społki měć. — Z čertom žanych žortow njeměć. — 2850. Z člowskej krwju kraje hnojić. — Z čołom so přez sćěnu dobywać. — Z črjósłom brodu truhać. — Z ćichim ertom ćežki křiž njesć. — Z ćulemi so wodźić. — Z dobrotami sebi puć do njebjes twarić. — Z dobrym słowom płatać. — Z dobrymi kuskami (škličkami) ženichow łojić (łapać). — Z dobrotami křiwdy zapłaćować. — Z dračowym khošćom z města wuhnać. — Z drjewjancami z palenca witać. — Z durjemi někomu dó jstwy padnyć. — Z dwojakim jazykom rěčeć. — Z dwójnej šownicu (niću) šić. — Z dźěrami dźěry zatykować. — Z dźěrawej syću do rybow hić. — Z heju wotmolwić. — Z hłowu mjetać. — Z hłowu so přez murju bosć. — Z hłosom kěrliše spěwać. — Z hołej ruku hady přimać. — Z hołym njebjom wodźěty ležeć. — Z horšćemi pjenjezy z woknami ćiskać. — Z hračkami po nocach placać. — Z hrimanjom swarić. — Z hubu wšudźom do prědka być. — Z hubu wulki muž być. — Z jandźelemi spěwać. — Z jazykom někoho do zemje pobić. — Z jazykom sobučeladnych z dwora wukałać. — Z jazykom do wutroby kałać. — Z jehličku pimpus jěsć a dźewjeć raz wottřasować. — Z kaponom wocućeć. — Z jědźe (z khlěba) słužić (dźěłać). — Z kopołom zuby torhać. — Z korchom jěsć. — Z kóždej płowšu so wodźić. — Z kurymi lehnyć khodźić. — Z khošćom powitać. — Z khribjetom khudeho přećela witać. — Z khribjetom widźeć. — Z lěwej nohu rano stanyć. — Z lěwej ruku čakać. — Z lišćemi wočemi wabić. — Z lišćim mlokom ćěšeny być. — Z liškami

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/55 Serbski institut Sorbisches Institut

khodźić. — Z liščakom na rosu khodźić. — 2900. Z liškami liški łojić. — Z lubymi darami za lubosć płaćić. — Z maćeŕskej ruku syrotki wodźić. — Z mamonom do hele jěć. — Z mamonom sebi wulke mjeno činić. — Z měsačkom tepić. — Z miłej ruku sylzy zetrěć. — Z miłym ertom jednać. — Z mjedowym jazykom zbłaznić. — Z mjehkimi porstami bolace přimać. — Z mjehkej ruku sebi dźěći kazyć. — Z mjechkim porstom so ranow dótkać. — Z modlitwu sebi wutrobu hojić. — Z modlitwu starosće zakolebać. — Z modlitwu so wo njebjo kłapać. — Z mokrymi bratrami towaŕstwo lěpić. — Z módrym khribjetom wotpokućić. — Z módrym khribjetom z rejow přińć. — Z módrym wokom woteńć. — Z móšnje jěsć. — Z móšnju susodej pod pažu přimać. — Z móšnju towaŕšow dobywać. — Z nadutym pucherjom kałać. — Z něčejimi kosćemi kruśwički ze štomow klepać. — Z njepalenym popjełom njechačkej pomhać. — Z nosom hišće swěćić. — Z nosom mróčele bosć. — Z nosom po zemi worać. — Z nuzu někak přelězć. — Z nuzu a horjom so bědźić. — Z nuzu we starym znajomstwje stać. — Z pačosnymaj wočomaj hladać. — Z paduchami swoju karu měć. — Z pěskom lijeńcu hać́ić. — Z pjasćemi majkać. — Z pjasću na khribjet přińć. — Z pjasću so za swojim prawom prać. — Z pjasću wo blido swoje prawo wobkrućeć. — Z pjatami so prać. — Z pjekarjom jěsć. — Z pjerkom někomu pod nosom šmórać. — Z podaćom do Božeje wole kříž nosyć. — Z pokutu wodaće pytać. — Z posleńcu khodźić. — Z prochom a z mochom zebrać. — Z prostym khribjetom před knježimi stać. — Z prózdnej křinju so ženić. — Z psalmami Bohu słužić. — Z pumpatej móšnju wo blido bić. — Z pyrjom póduše přišiwać. — Z raecami lěhać. — Z riću na žerdź lězć. — 2950. Z rjanej zwjerchulu woči slepić. — Z rjanymaj wóčkomaj muskich wobkuzlić. — Z rjanymi słowčkami wutrobu dobyć. — Z rypakom wostup předźěwać. — Z twjerdej ruku na hłowu přińć. — Z twjerdymaj wušomaj w kemšach sydać. — Z wěchćom někomu sylzy zetrěć. — Z widlicami łoskotać. — Z wicho-

rom jězdźić (lětać). — Z winom překory zaliwać. — Z wjelkami wuć. — Z woběmaj rukomaj witać. — Z wochlu šešerjaka česać. — Z wočomaj so swjateho činić. — Z wočomaj swarić. — Z wočomaj tam a sem lětać. — Z wokatej křidu po wodu hić. — Z wopječicu na někoho hladać. — Z worćikom khribjet přeměrić. — Z wuhlom bělić. — Z wulkimi wočemi hladać. — Z wulkej móšnju na kwasy khodźić. — Z wusměwcami do hnoja zajěć. — Z wušomaj třihać (kóń z wušomaj třiha). — Z wutrobu jałmožnu dawać. — Z wutrobu paćerje spěwać. — Z wutrobu winikej wodać a dobrotu činić. — Zabłudźenych na prawy puć dowjesć. — Zakonje na knježi bok wjerćić. — Za blido tradancow sadźeć. — Za blidom najpilniši być. — Za Božim synom hić. — Za ćeknjenym zbožom lětać. — Za ćulemi běhać (čušlić). — Za ćiche so stupić. — Za ćichim (ćišinu) sedźeć. — Za Drježdźany (do Němcow) ćahnyć. — Za durjemi łakać. — Za dźakom łukać. — Za hłódnych přeco pokrutu na blidźe měć. — Za hubu a brjuch dźěłać. — Za hunami na swět přińć. — Za jenu plistu dwě sunyć. — Za kachlemi so pjec (tež: lěhać). — Za keřkom łakać (ležeć). — Za keřkom druheho pytać, hdźež sy sam pobył. — Za knježich worćiznu płaćić. — Za kožu někomu zalězć. — 3000. Za krala někoho wuzwolić. — Za krala žiwjenje woprować. — Za krošik do Drježdźan běžeć. — Za kroškom switać. — Za krošik kuraže we korčmje sebi kupić. — Za kroškami šěsnaki mjetać. — Za khlěb kamjeń podać. — Za khribjetom na ludźi bjakać. — Za khude žónki spochi ćopłu škličku měć. — Za ludźimi kamjenje ćiskać. — Za młode na stare na bok kłasć. — Za nana syrotkam być. — Za někim pasć. — Za nochće zańć (para). — Za pjecakom sedźo so lišnicy smjeć. — Za pjecu pobyty njebyć. — Za pjeć porstow kupować. — Za pjenjezami wonjeć. — Za pjenježk horu wotnosyć. — Za pjenježkom switać. — Za plěch hošować. — Za pomocnika kubołta (kubołćika) měć. — Za prawdu hladać. — Za prawdu so kopać. — Za prawdu so ze wšěmi štyrjomi bić. — Za

prawo na so přinjesć. — Za psy dobre dosć być. — Za rohi kozoła dajić. — Za rohi woła dźeržeć. — Za rukawom něšto měć. — Za rukaw sebi něšto tyknyć. — Za rybu ješćelcu dać. — Za słowo (tež: na słowo, po słowo) přińć. — Za stare dny kroški do majki kłasć. — Za stepć někoho měć. — Za swětło domoj přińć. — Za swojim wěnaškom płakać. — Za šulu so tuleć. — Za twjelu stejeć a pasć. — Za wočemi na ludźi swarić. — Za wopuš přahać. — Za wucho tyknyć. — Za wušomaj měć. — Za zwadu jěć. — Za žiwjenjom někomu stejeć. — Za žonu při kwasu być. — Za žonu so bojeć. — Ze łžemi sebi šiju zwinyć. — Ze łžicami smjetanu lapać. — 3050. Ze sekerku na domje knježić. — Ze sekeru jětra šćěpić. — Ze smilnej ruku khorym a hubjenym křewjenki nosyć. — Ze słodźiznami sebi brjuch pjelnić. — Ze słódkim šeptanjom zawjesć. — Ze słomu woheń hašeć. — Ze słóncom stawać. — Ze słóncom požahany być. — Ze słónčkom warić a pjec. — Ze slěbornej ruku pod pažu přimać. — Ze slěbornej ruku prawo křiwić. — Ze slěbornej ćetu rjeńko činić. — Ze slubjenym drjewom tepić. — Ze sochorom kiwać. — Ze sowami wukhadźeć. — Ze srokami towařška być. — Ze Stojanec a Kućanec holcami rejwać. — Ze starym łojom jědź zaškrěwać. — Ze suchej hubu wupić. — Ze suchej hubu zjěsć. — Ze susodowym skotom worać. — Ze susodźinej mydłom płokać. — Ze swětom žiwy być. — Ze swětnej starosću rozlězć. — Ze sylzami łožo mačeć. — Ze sylzami maćerny row krjepić. — Ze sylzami so myć. — Ze sylzami swoje suche skórčički mačeć. — Ze sytym kutłom so hłódnemu smjeć. — Ze škowrončkami wjesełу spěwać. — Ze wšěmi mazami mazany być. — Ze wšěmi žiłkami na žónskich wisać. — Ze złotej ruku sej swědkow łojić. — Ze złotym klučom do wšěch durjow so dobyć. — Ze złotym pjeršćenjom wabić. — Ze žołčom měd načinjeć. — Ze žołdkom w překorje być. — Zhubjene wowcki pytać. — Zjědźeny khlěb pjec. — Zmiju za nadrami nosyć. — Zuby sebi na tej abo tej skóržbje wukusać. — Zwadu z piwarćowym lěkom hojić. — Złemu zmiju zlemić šiju.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/58 Serbski institut Sorbisches Institut

Žaby sebi dać pjec. — Žaby w brjuše měć. — Ženichow z dobrymi škličkami wabić. — Žida z hnójnym khošćom witać. — Židowym roćenjam wěrić. — Židu ze zrěbi napřasć. — 3100. Žiwe mjaso z popjerjom wobaleć. — Žiwjenje na hrački stajić. — Žłobinu mjez susodomaj wurunać. — Žně pod suche (tež: pod suchim) měć. — Žonu do brónow přahać. — Žonu na rukomaj nosyć. — Žonje klučik do pjenjez dać. — Žonje wotežku do ruki dać

Wěcniki,

kotrež we wjacorych přenoškach stoja.

Hłowa: Bjez hłowy hospodarić. — Bojiš so, zo tebi rić na hłowu skoči? — Bolacu hłowu ze sudnistwa přinjesć. — Byču hłowu měć a wobkhować. — Być hłowa za cyłu wjes.

Cybnjeneje hłowy być. — Ćělču hłowu nastajić.

Dobru hłowu na wulku (wysoku) šulu dać. — Do hłowy čmjełow nasadźeć. — Do wóslaceje (wolaceje) hłowy khmanišich mozhow pjelnić.

Hłowa, kaž dubowy pjeńk. — Hłowa kaž sowa. — Hłowa słaba, kaž ćelaca hłojčka. — Hłowu do šeršenjow (mjez šeršenje) tykać. — Hłowu horcu měć. — Hłowu k zawdawkej stajić. — Hłowu na hrački stajić. — Hłowu na prawym blaku (měsće) měć. — Hłowu sebi hromadźe dźeržeć. — Hłowu sebi łamać. — Hłowu spochi z woknom do wsy tykać. — Hłowu z njemdrosću wottorhnyć. — Hłowu wužiwać. — Hłowu wysoko nosyć.

Kaž z měchom na hłowu dyrjeny stać.

Na hłowu padnjeny być. — Na swojej hłowje wobstać. — Někomu z pjasću na hłowu přińć. — Někomu swěčku do hłowy tyknyć. — Nizkim na hłowu pluwać.

Poniżnym hłowu powyšeć. — Přez hłowu podawać.

Sebi do hłowy zasadźić. — Sebi hłowu we palencu tepić. — Sebi hłowu z piwom zmućić. — So přez hłowu mjetać. — Strowa ta hłowa! — Swojeje hłowy być. — 3150. Šešerjatu hłowu ze šrofu česać.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/59 Serbski institut Sorbisches Institut

We hłowje błudnički nosyć. — We hłowje mrowišćo měć. — We hłowje wobužnu waku žiwić. — Wo hłowu hić. — Wobužne waki z hłowy kadźić. — Wumyslenu hłowu skludźić.

Zasakłu hłowu wochlować. — Z byčej a spjećiwej hłowu so spjerać. — Z dubowej hłowu zapřijeć njemóc. — Z hłowu hospozować. — Z hłowu mjetać. — Z hłowu też wutrobu sobu do cyrkwje brać. — Z hłowu třasć. — Z hłowu wić. — Z hłowy móc. — Z hłowy wuknyć. — Zmiji hłowu roztepłać. — Z nahej hłowu khodźić. — Z tupej hłowu njerozumić. — Z wiwawej hłowu mjerzanje činić.

Huba: Huba ji dźe, kaž baćonej pysk. — Huba ji dźe, kaž młynske kopyčko. — Huba ji spochi na khłóšće wisa. — Huba k hubje přińdźe. — Huba (hubka) kaž mjedowy płast. — Huba kaž rjepotawa. — Huba radow połna a ruka pomocki prózdna. — Huba wjele ludźi zruba. — Hubje (hłódnej) wěra njeje. — Hubje z łahodkami hołdować. — Hubow (hubkow) sebi dawać. — Hubu do wuzdy wzać. — Hubu kleskawam zatykać. — Hubu połnu žortow měć. — Hubu přeco na woteżcy dźeržeć. — Hubu přeco na wšo křiwić. — Hubu sebi dybawu rěčeć. — Hubu sebi na ludźi drěć. — Hubu sebi z powědanjom połnu brać. — Hubu sebi na někoho torhać. — Hubu sebi woparić. — Hubu stuleć. — Hubu wustajeć. — Hubu zakazać. — Hubu z woblizkami hudlować.

Knježim po hubje rěčeć.

Mjelčakej ze slěborom hubu wotamknyć.

Na hubu khromy njebyć. — 3200. Na ludźi wulku hubu měć. — Někoho do ludźacych hubow přinjesć. — Někomu do huby hladać. — Někomu prawje do huby prajić. — Někomu hubu kisału sčinić. — Někomu hubu słódku sčinić.

Pod ludźacymi hubami być.

Rozdajiwši huby hladać (stejeć).

Serbsku hubu wočinić. — Serbsku hubu ze zaka

wućahnyć. — Słowo na hubje měć. — Słowo někomu z huby wzać. — Swoju hubu do wšoho tykać. — Šwjerčatu (trupawu) hubu wot njehornych rěčow krydnyć.

Za hubu dźěłać. — Z cyłej hubu někomu prajić. — Ze złej hubu sebi złych dnjow načinić. — Ze suchej hubu na kermuši pobyć. — Z hubu na pomoc přińć. — Z Jěwinej hubu swojemu Hadamej rěčeć. — Z hołej hubu paćerje spěwać. — Z hubu někomu rjap złamać. — Z khwatkom do huby zmjetać. — Z hubu wšudźom prěni (prěnja) być. — Z hubu wulki muž być. — Z poł hubu wotmołwić. — Žaneje huby njeměć. — Ženje w prawym času hubu njewotewrić.

Liška: Jej liška z wočow hlada. — Liškam husacy khlěw zawrěć. — Liškam wěrić. — Liški z liškami łojić. — Liškow so spasć. — Lišku ćopłu drěć. — Lišku łapić (popadnyć). — Lišku měć (za paduchow). — Lišku přeliščić. — Lišku wjelkej brašćić. — Lišku za nadrami měć. — Z liškami khodźić. — Z liškami so helčić (lizać).

Nós: Do nosa bić (wóń, smjerdy). — Do nosa dyrić (swarje).

Na nós padać (z nuznotu). — Na nós wšitko ludźom spowěšeć. — Nós do wšitkich hornyčkow tykać. — Nós kaž jědlowa habla. — Nós kaž kołospinak. — Nós kaž kraholči pysk. — 3250. Nós kaž wutwark. — Nós łoskoćiwy měć. — Nós někomu barbić. — Nós na kóždy próšk khrěnić. — Nós na kóždy byzdźik (pjerdźik) morščić — Nós pjerskej trěć. — Nós sebi z njemdrosću wotkusnyć. — Nós we wšěch kućikach měć. — Nós wysoko nosyć.

Pod nosom pytanku měć. — Pod nosom někomu z pjerkom šmórać. — Pod nós storkać. — Pod nós něšto pikać. — Před nós sebi tu wěc dźeržeć. — Sebi na kónčk nosa hladać. — Sebi na kříž přez nós hladać. — Sebje samoho za swój nós ćahać. — So za swój nós cybać.

Za nós někoho wodźić. — Za nosom runu smuhu

hić. — Z nosom mróčele bosć. — Z nosa čeŕwjene patoki točić. — Z nosom sebi swěćić. — Z nosom swěčki ćahać.

Piwstwo. Być: Wón je často kurjeny. — Wón je husto mokry. — Wón je motykowaty. — Wón je najradši při piwnym sudźe. — Wón je pijula. — Wón je piwnej ławje přilěpjeny. — Wón je piwowe pijalca. — Wón je tutakowy bratr. — Wón je khětro womydleny. — Wón je w korčmje radši hač doma. — Wón je z palencoweje haski (na Židowje).

Jemu ducy z piwa puć njeje šěroki dosć. — Jemu je runa šćežka druhdy šmotawa. — Jemu je tóčka najlubši přećel. — Jemu we hembjerkach šeri.

Lubować cynowu kanu bóle hač škleńčanu pólku. — Lubować ječmjeń z khmjelom. — Lubować piwarcec krjepki. — Lubować piwne wječorki. — Lubować piwowu karu.

Měć dobry spad. — Měć hłowu połnu. — Měć horjacy krk. — Měć lačne jatra. — Měć mješkorjaty jazyk. — Měć módry (slowkojty) nós. — Měć palencowe mućeńki w nopje. — 3300. Měć palencowu waku. — Měć spochi jerje w brjuše, kiž chcedźa w piwje płować. — Měć wjazorjaty jazyk. — Měć žehliwe nutra.

Njedać: Wón njeda piwo nimo stajić. — Wón njeda piwej wokisnyć. — Njemoc: Wón njemóže na jenej nozy stejeć. — Wón njemóže na dwěmaj nohomaj wobstać. — Wón njemóže nimo žaneje korčmy trjechić. — Wón njemóže hikawku z pućika zehnać. — Abo: Wón njemóže wužwać: Hikawka sedźi na pućiku w čeŕwjenym zelenym kabaćiku. — Hikawka dźi preč; abo ćе mój konik zatepta. — Wón njemóže žaneje połneje škleńcy widźeć.

Pić kaž bjeze dna. — Pić kaž dźěrawy črij. — Pić, jako by žurki lał.

Rady bańku zběhać. — Rady do škleńcy kukać. — Rady do piwneje kany nós tykać. — Rady jenu wurazyć. — Rady próšnu šiju sebi z piwom zmyć. — Rady sebi jenu kupić (popřeć). — Rady sebi spěwać: „Kiž winko

pija, tym rany žija.“ — Rady spěwać a halekać: „Hdyž ja nimam palenca, dha mje boli wutroba.“ — Rady sebi starosće zaliwać. — Rady so wokhmjelić. — Rady suchim črjewam přileć. — Rady suchemu žołdkej přiliwać. — Rady suchu šiju z piwom namačować. — Rady škleńčkować. — Rady w korčmje kroškować. — Rady wody zabyć. — Rady za piwnym blidom sedźeć. — Rady z mokrymi bratrami sydać.

Warbu do korčmy nosyć. — Warbu přez šiju honić. — Wjele čisteho trubić. — Wjele khórwejdy lipać. — Wjele pod nós leć. — Wulku žahu husto hašeć.

Z piwa khodźo nimo šćežki stupać. — Z piwarcom dobry bratr być. — Z pólku mjerzanje zahanjeć.

Ruka (ručka): Boža ruka twjerdźe nad nimi leži. — Božu ruku spóznać.

Do Božeje ruki so podać. — Do Božeje ruki wšitko sporučeć (zestajeć). — Dźěći zahe wučić ručki stykować. — Dźěłaćerjam na ruki hladać. — Dźěło ze spěchom wot rukow hić. — 3350. Dźěło z lěwej ruku spraskać.

Grat sebi k rucy naprawić.

Jeho je Boža ruka (ručka) zajała. — Jemu wjele dźěła do rukow hlada.

Kušu ruku měć.

Mjehku ruku na swoje dźěćiska měć.

Na ruku slubić.

Rady běłej ručcy nosyć. — Rucy dźěła połnej měć. — Rucy zwjazanej měć. — Ruku do pěstow tyknyć. — Ruku k swědčenju do wohnja tyknyć. — Ruku na móšni dźeržeć. — Ruku na někoho złožić. — Ruku k zbožu poskićować.

Sebi rucy wot winy zmyć. — Slěbornu ruku wotewrić (za znjezboženych). — So Božeje ruki dźeržeć. — So ruku za ruku wodźić. — So z njelepej ruku wobarać. — So z pilnymaj rukomaj žiwić. — So z prózdnymaj (hołymaj) rukomaj ženić. — Spomožnu ruku na wuju widźeć. — Styknywši rucy do dźěła stupać. — Sudnikej ruku pozłoćić. — Swojej rucy (do dźěła) zatyknyć wědźeć. — Šwikatu ruku košić.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/63 Serbski institut Sorbisches Institut

Wjele čeladnych pod ruku měć.

Ze slěbornej ruku ženicha łojić. — Ze slěbornej ruku někomu pod pažu přimnyć. — Ze slepej ruku dźěćata morskać. — Ze slepej ruku zabłudźenych wodźić. Ze šćedriwej ruku wudźěleć. — Ze železnej ruku kralować. — Z khwatnej ruku pomhać. — Z lěwej ruku čakać. — Z mjehkej ruku na bolace masać. — Z nahej ruku hada přimać. — Z nječistej ruku na wołtař woprować. — Z połnej ruku wobradźeć. — Z ruku do zaka njemoc. — Z ruku mjenje dźěłać hač z hubu. — Z twjerdej ruku na ranu přińć. — Z woběmaj rukomaj někoho witać. — Z woběmaj rukomaj so wobarać. — Žonu na rukomaj nosyć.

Smjerć (před smjerću, při smjerći a po smjerći): Bóhl'byknjez je jeho wotwołał. — Bóh je jeho domoj zawołał. — Bóh je smjertneho jandźela po njeho pósłał. — 3400. Bóh je jemu zbóžne skónčenje wobradźił.

Jeho zeński čas je wušoł. — Jeho zeger je dóšoł. — Jeho duša ćehnje. — Jeho duša je so ćěło slekła. — Jeho je smjertny jandźel wotnjesł. — Jeho je ta běła wokošiła. — Jeho so žana bolosć dale njejima. — Jeho sužoh je so dožehlił. — Jeho swěca je so doswěćiła. — Jeho ženje wjacy hłowa njeboli. — Jemu je wutroba zastała khodźić. — Jemu su pusty wječor wotměli. — Jemu su božu martru stajili. — Jemu smjerć před łožom stoji. — Jeho su na marach donjesli.

Smjerć je sebi z nim rić wutrěła (tak druhdy wo hordym bohačku praja). — Smjerć po njeho z durjemi ćehnje. — Smjerć na njeho dycha.

Wón hižo na kromje rowa stoji. — Wón je na Božej prawdźe. — Wón je na Božej roli. — Wón je na fararjec ladku. — Wón je na njebjeskich kemšach. — Wón je na tótkowym hončku. — Wón je so do wěčneho přebytka wróćił. — Wón je so wšomu horju zminył. — Wón je so zeńskemu hubjenstwu skhował. — Wón je w Abrahamowym klinje. — Wón je z boha we paradizu.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/64 Serbski institut Sorbisches Institut

— Wón je w poslednjej komorcy. — Wón je k njebočičkim wótcam ćahnył. — Wón je čeŕwjam k cyrobje daty. — Wón je do rowa zrały. — Wón je we wjeŕšnej domiznje. — Wón je poslednje „božemje“ prajił. — Wón je puć wšoho stworjenja (tež: wšoho ćělneho) šoł. — Wón je swětej „dobru nóc“ dał. — Wón je tam, z wotkalž so nichtó njewróći. — Wón je so woprawić dał. — Wón je zachodnosć wobzamknył. — Wón je ze swětneho hubjenstwa wumóženy. — Wón je we swjatych (swjatym) towaŕstwje. — Wón je nohi zwróćił (tež: přestrěł). — Wón we Božej mocy leži. — Wón ma smjerć před wočomaj. — Wón je we poslednich hronach. — Wón leži we dokónčnych storkach. — 3450. Wón spi to smjertne spanje. — Wón wěčny sabat swjeći. — Wón widźi, štož je tudy wěrił. — Wón wjacy njeje. — Wón wjacy zemju njetepta. — Wón hižo z jenej nohu w rowje stoji. — Wón hižo do rowa hlada. — Wón ma tu wěčnu njedźelu. — Wón ma to poslednje wolijowanje. — Wo njeho w žarownych drastach khodźa. — Wona je na wěčnym kwasu (zemrěta njewjesta). — Wona ma njebjesku krónu.

Z nim je so časnje stało. — Z nim k zbóžnemu swjatoku dźe. — Z nim so wječori. — Z njej jandźelki ze złotej krónu khodźa. — Z njej so jandźelki w běłej židźe wodźa. (Poslednjej hronje so wo zemrětych holčatach prajitej).

Šija: Maćeri (nanej) wokoło šije padnyć.

Na šiju cyłu mzdu spowěšeć. — Na šiji někomu sedźeć (sydać). — Na šiju někomu lězć (spochi łazyć). — Ničo na šiju njeměć.

Po šiji njechać (njeńć = hubjena jědź). — Po šiji so hładko dele suwać.

Sebi šiju zwinyć. — So do šije hanibować. — So w šiji zadźerać. — So z cyłej šiju smjeć. — Šiju do kosydła tyknyć. — Šiju k zawdawkej stajić. — Šiju naćahować. — Šiju z lečwa wućahnyć. — Šiju wottorhnyć. — Štryk za šiju zawinować.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/65 Serbski Sorbisches institut Institut

Twjerdu šiju někomu zezhibować.

Winikej na šiju stupić. — Wo šiju běžeć. — Wo šiju dźěłać (khwatać). — Wo šiju so bojeć. — Wot toho so štyri lěta žana šija jětřiła njeje. — Wšitko na šiju a ničo do šije. — W šiji so bjez kónca horić. — Wšu warbu do šije zleć. — Z Bohom złemu zmijej šiju zlemić. — Z cyłej šiju wołać. — Ze šije někomu njeńć (njelězć). — Ze šije bóle hač do šije lězć (jědź). — 3500. Ze šije wisać (jazyk). — Ze šiju wić. — Ze škowrončej šiju spěwać.

Wjelk: Wjelka do wowčeŕnje pušćić. — Wjelka chcyć skludźić. — Wjelka sebi za wowčerja přistaju. — Wjelka we wowčej drasće zeznać. — Wjelka we wutrobje měć. — Wjelka we sebi zadusyć. — Wjelka wurězać (sadowemu štomej). — Wjelka za wuši dźeržeć. — Wjelkej jehnjo dowěrić. — Wjelka z kozu šerić. — Wjelkej pokutu prědować. — Wjelki štomej wotrězać. — Wjelki z pukawu třěleć.

Z wjelkami wuć. — Z wjelkom so zetkać.

Woda: Činić jako by wodźički zamućić njemóhł.

Jemu woda do r'će běži. — Jemu woda hač do šije stoji. — Jom' woda po šiji njecha.

So z wody (a ducha) z nowa narodźić. — Sy kaž mutna woda.

To je jemu woda. — To je liwka woda na syre jahły. — To je woda kaž mućeńk. — To je ta woda do Božeje kaznje zamknjena a z Božim słowom zawjazana.

Wódku z wodu naćahować. — Wodu do rěki (hata) nosyć. — Wodu droho předawać (korčmaŕ). — Wodu płokaŕničam zmućić. — Wodu na kolesa pušćić. — Wodu młyńkej z rěki wzać. — Wodu pušćić (= so wupoćić = so wuščeć). — Wodu z dźěrkawcom čěrać. — Wodu ze křidu nosyć. — Wody do wina naleć. — „Wody rady zabudu!“

Z dźesaćich wodow jenu wěc myć. — Z wodu (a mydłom) so zwadźić. — Ze zymnej wodu (rić) woparić. — Zymnu wodu w žiłach měć.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/66 Serbski Sorbisches institut Institut

Woko, wóčko, woči: Mjez woči klesnyć. — Božu šćežku z wočow pušćić.

Do wočow dźěrkawy. — Do wočow khwalić. — Do wočow procha nasypać. — Do wočow wěrnosće doprajić. — 3550. Dźi mi z wočow.

Jemu liška z wočow hlada. — Jenož samo swojimaj wočomaj wěrić. — Ji ćula z wočow hlada.

Khudobu pod woči pikać.

Ludźom na woči swjaty być. — Ludźom so na woči njezwažić.

Něčeje wóčko być (Hanka je maćeŕne wóčko). — Někomu činić, štož so jemu na wočomaj widźi. — Njepočink pod woči pyrkać.

Pod maćeŕnym wokom hospozyć. — Po wóčku měrić. — Před wočomaj pěkny być. — Před wočomaj so zhubić. — Před wočomaj wokeńcu měć.

Sej njezwěrić, před knježimi z wočomaj miknyć. — So wo woči hladać. — Sudnikej móc do wočow hladać.

Woči činić, kaž w njewjedrje husy. — Woči do horšće wzać. — Woči do wšěch bokow słać. — Woči kaž nopachi wuwaleć. — Woči kisałe činić. — Woči k njebjesam słać. — Woči na lica wuwaleć. — Woči na wěčne zandźelić. — Woči někomu činić (kedźbliwej). — Woči někomu namydlić. — Woči někomu zasmolić. — Woči někomu wutrěć. — Woči prědku a zady měć. — Woči před bědnymi zamkać. — Woči sebi z poponcom (popowjencom) trěć. — Woči sebi z hłowy wuhladać (wułukać). — Woči wjetše hač brjuch. — Woči we wšěch kućikach měć. — Woči wšěm łužam wuteptać. — Woči wudrapać. — Woči wudźěrać kaž subut (stara sowa). — Woči z hrochownicu trěć. — Wulke woči činić. — Wulkich wočow ludźom načinić. —

Zandźeliwši woči widźeć. — Za wočomaj na ludźi swarić. — Z cuzymi wočemi hladać. — Z hołbjacymaj wóčkomaj so směwkać. — Z hóŕkimaj wočomaj hladać. — Z módrym wokom woteńć. — Z pačosnymaj wočomaj khodźić. — 3600. Z rjanym wočkom hólcow

skuzlić. — Z widźacymaj wočomaj njewidźeć. — Z wočomaj do swojeho rowa hladać. — Z wočomaj so přeswědčić. — Z wočomaj swarić začinši hubu. — Z wočow błyski sapać. — Z wočow někomu běle zebrać. — Z wokom za woko płaćić. — Z wysokim wokom na nizki ludźik hladać. — Žanych wočow njeměć.

Wucho, wuši. Drjewjanej (abo: dubowej) wuši měć.

Na wušomaj sedźeć. — Někoho za wuši wzać. — Někomu błkhu do wucha sadźić. — Někomu jenu za wuši tyknyć. — Někomu spochu we wušomaj ležeć. — Njedótkliwej wuši měć. — Njeposłušnom' wuši činić. —

Wuši jara ćeńkej měć. — Wuši nastajeć. — Wuši někomu połnej namózlować. — Wuši posłušnej sčinić. — Wuši powěšeć. — Wuši před klučowu dźěru tykać. — Wuši prědowanju wotewrić. — Wuši próstwam nakhilić. — Wuši sebi jedyn druhemu wotteptać. — Wuši sebi z fukami zezatykać. — Wuši sobu ke mši brać. — Wuši někomu spochi trěć. — Wuši wotrězać a rić zapłatać. — Za wušomaj hišće syry być. — Ze swojimaj wušomaj słyšeć. — Z khwalenkami někomu wuši łoskotać. — Z wušomaj třihać (kóń). — Žanych wušow njeměć.

Wutroba. Bjez wutroby w kemšach sydać. — Bjez wutroby paćerje spěwać. — Bože symjo do wutroby syć (dźěćom). — Bože słowo do wutroby (k wutrobje) brać.

Čisteje wutroby wostać.

Do wutroby dopadnyć. — Duchownu cyrkwičku do wutroby stwarić.

Falšnu wutrobu ze směwkom łojić.

Jeho wutroba je pukotać zastała.

Kamjeń na wutrobje měć. — Kamjeń z wutroby spadnyć. — Kralej ludowu wutrobu kradnyć. — 3650. K wutrobje wosadźe prědować.

Maćeri na wutrobje teptać. — Mjechko wokoło wutroby być.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/68 Serbski institut Sorbisches Institut

Nač wutroby k Božemu blidu hić. — Na wutrobje mjaknyć. — Něčeja wutrobička być. — Njewjesće bóle do wutroby hač do křinje hladać. — Nož so přez wutrobu dřěć.

Rany we wutrobje z Božim słowom hojić.

Staršimaj wutroby mućić. — Stróžel je ji wutrobu wotstorčił. — Syrotki na wutrobje nosyć.

Waka jemu na wutrobu šči. — Waki někomu do wutroby sadźeć. — We wutrobje wjećenje helčić. — Wutroba bóle wobćežena hač khribjet. — Wutroba jemu změrom stoji. — Wutroba kaž Boža zahrodka. — Wutroba kaž swinjacy khlěw. — Wutroba kaž škruta. — Wutroba połna połona. — Wutroba z lubosću zahorjena. Wutroba z njemdrosću rozpyrjena. — Wutroba z radosću (někomu) wyska. — Wutroba ze zrudźinami ćěsnjena. — Wutrobu do kholhowow zhubić. — Wutrobu na rjanki powěšeć. — Wutrobu z modlenjom lóžić. — Wutrobu na wutrobu zawdać. — Wutrobu ze (pokutnymi) sylzami myć.

Złoby we wutrobje warić. — Z wutrobu winikej wodać. — Z wutrobu winikej dobrotu činić. — Z wutrobu žarować. — Z wutroby puśćić.

IX. Słowjesa, kotrež w přenoškach stoja.

Babić wšěm čestnym počinkam. — Bać kaž slepy wo tučałcy. — Bać, kaž stara basnička. — Bachtać kaž kačor. — Bamborić kaž slepy wo hwěžkach. — Barbić z błótom. — Barbić ze zełhańnej hubu. — Bědować so z nuzu a horjom. — Bědźić so ze swojim nječistym lóštom. — Běhać. Jeje česć za njej běha. — Běhać kaž kruwy před třečkom. — Běhać za maćerju kaž ćelko za kruwu. — 3700. Bělić z wuhlom. — Běrtlować so z khudymi dnjemi. — Běžeć kaž Halštrowski šewc. — Běžeć kaž skulej (kurotwa). — Běžeć. Jemu spochi nós běži. — Běžeć kaž wo šiju. — Bić do keńka. — Bić do wočow. — Bić. Jemu Němc na hubu bije. — Bić na wopake kopyto. — Bić na wotawu.

— Bić njewinowatka. — Bić so wo hłuchi worjech. — Bić so wo šamałe jabłučko. — Bij čert do škórcow! — Błudźić kaž zhubjena wowca. — Błysknyć na njehornu plampu. — Błyšćić so kaž janske muški. — Blawkać kaž knježi kołsypsyčk. — Bleć kaž blawca. — Bledźić kaž Bejerowska plipa. — Bledźić kaž njewidźacy wo róžach. — Bojeć so kaž małe dźěćo bobaka. — Bojeć so kaž wudra. — Bórčeć kaž čmjeła (šeršeń). — Bórčeć. Ji kóžda pčołka bórči. — Bórkotać so wšitko před wočomaj. — Bosć kaž boran. — Brać běłe z wóčka. — Brać njeporadźencow do železnej wuzdy. — Brać swój jazyk do wuzdy. — Brać myto za donoški posledy riće. — Brać wot morwych. — Brodźić kaž njezawrjene swinjo. — Brózdźić kaž knot. — Brunčeć kaž furawa. — Buchtować kaž bohaty brojeř. — **Być.** Być blizko marow (tež: blizko maram). — Być člowjek kaž za polak proso. — Być člowjek ze sedmeje próstwy. — Być ćerń za swojich staršich. — Być dobreje nadźije (na porod). — Być doma přiklepany. — Być dźěćiskam mjedawa (ta mać). — Być hišće natšč wutroby. — Być hišće we čerstwym pomjatku. — Być hišće we želenych lětkach. — Być hižo we dźědowskich lětach. — Być kaž haperlejske wjedro. — Być kaž klóštrska knježna. — Być kaž Małowjelkowska sotra. — Być kaž měšćanska kawka. — Być kaž načinjene. — Być kaž na jenej žiłcy. — Być kaž na přidawku. — Być kaž njezrałe huso. — Być kaž sróča wopuš. — Być kaž swinjaca měšawa. — Być kaž swinjo z jednym leńkom. — Być kaž zabłudźena wowca. — Być k ludźom. — Być króna mjez towařškami. — Być korčmarjec ławje přismoleny. — Być łaćanski (łaćansćeje wěry). — Być mało lěpši hač rohač tón čorny. — Być Metusalemskich lět. — Być na Božej prawdźe. — Być na Božej šćežcy. — Być na čornej šuli wučeny. — Być na fararjec ladku. — Być na hubu khromy (tež lěni). — Być na njebjesnym puću. — Być na poslednjej truni. Być na poslednim wobwješku. — Być na puću k šibjeńcy. — Być na račej wopuši. — Być na samej kromje. — Być na wěčnej njedźeli. — Być na wšěch hasach a kwasach.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/70 Serbski institut Sorbisches Institut

— Być na wšěch hozdźikach. — 3750. Być pod ludźacej hubu. — Być pod robotnej kwaklu. — Być pod žoninej ruku (pjasću). — Być posledni ke mši a wote mšě prěni. — Być při pumpatej móšni. — Być prućikej časny (tón hólčk). — Być rodźena Liškec (liška). — Być samodruha. — Być slěborny a somoćany. — Być swjatk a pjatk w tej samej koži (kaž woł). — Być swojeje hłowy. — Być tajki nócny hawron. — Być tak (tež měć so tak) w srěnich woknach. — Być w kralowej drasći a bróni. — Być w kralowej sukni a jědźi. — Być w kholowach židki. — Być. Wona je skerje ćerń hač róža. — Być. Wón je smjerć-mjasowy. — Być woplusk za nana a maćeŕ. — Być we wšitkich hembjerkach. — Być wšitkim njeskutkam kmótr. — Być wšudźom do kuta storhany. — Być wšudźom, hdźež pos wopuš zběhnje. — Być wšudźe wšitkim na puću. — Być wšudźe z khribjetom witany. — Być z ludźimi. — Być z woběmaj rukomaj witany. — Jemu, je kaž zajacej we młodym dźećelku. — Ji je kaž kóčcy, hdyž basnički baje. — Ji je kaž kozy we kale. — Ji je žel, hdyž widźi wowcy třihać. — Ji je žel, hdyž w zymje husy bosy widźi. — Jich mać běše žona na našim kwasu. — Jim je kaž kurom w pšeńcy. — Jim je kaž wroblam w jahłach. — To budźe na swjate wono. — To budźe na swjatu Ćerlicu. — To budźe na swjatu Nihdu. — To budźe tři dny do prěnjeho sněha. — To był khort. — To był šwjerč. — To je bjez šika. — To je Boža ruka (ručka). — To je Boži porst. — To je Boži prut. — To je činjeny paduch. — To je dźewjata woda wot powzki. — To je haj a hamjeń. — To je hišće dołha noha. — To je hórje hač zlě. — To je jim mjedowa pomazka. — To je Judašowe myto. — To je kaž po roboće spraskane. — To je khuda skibka za prózdny brjuch. — To je kołmaz za naše wozy. — 3800. To je kowany muž. — To je k wěrje spodobne. — To je nam wot ruki. — To je nóž bjez brjeńka a črjonow. — To je popjeŕ a sól do syreje rany. — To je po pjenjezach. — To je po starej měrje. — To je požčena pycha. — To je proch a pěsk do wóčkow. —

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/71 Serbski Sorbisches institut Institut

To je rači khód. — To je slaknjene činjenje. — To je stupjeń bjez narće a póduše. — To je šeršenjace hnězdo. — To je ta žona, kiž ludźom dźěćatka nosy. — To je tón muž, kiž kože bjerje. — To je wjedro za lišče rukajcy. — To je wobužna robota. — To je wulka kołbasa bjez čornej juški. — To su činki. — To su djasowe pasle. — To su drjewjane khachle. — To su dźěćace hrajki. — To su dźěći po štwórtej kazni. — To su dźěrawe płoty. — To su hwizdy. — To su jim mjedowe placki. — To su kamjenje w město Božeho khlěba. — To su kmótry, kiž su so něhdy w kale widźałe. — To su kormjene łžě. — To su kótwičkate rěče. — To su křiwične puće. — To su krwawne pjenjezy. — To su kupjeńki za pjeć porstow. — To su kuzłane kusy. — To su lěki za bolacu wutrobu. — To su lišče přesmyki. — To su njeznjesene jeja. — To su padušne šćežki. — To su pčołki bjez matki. — To su plěsniwe přiwěrki. — To su póstnicy bjez kołbasow. — To su wjelče sylzy. — To su wobli mužojo. — To su wokisnjene patoki. — To su wusonjene złote hory. — To su zakwačene wudma. — To su zaportki. — To su zašmatane zapletki. — To su zerzawe bajki. — Ty sy kaž Debišowski jehnjacy. — 3850. Ty sy kaž stara Wałpora. — Ty sy kaž za pjecu wětřik. — Ty sy mi na puki zrały. — Ty sy mi tež strowy pachoł. — Ty sy nam tež tón prawy kwasař. — Ty sy tón posledni herc. — Ty sy tež tón prawy ptačk. — Ty sy tež tón prawy swjaty. — Ty sy tež witany kwasař. (Iron.) — Wonaj staj kaž pos a kóčka. — Wonej stej na jene kopyto bitej. — Wonej stej wobej z Kukec. — Wonej z tej z jenoho hnězda. — Wón je bity pos. — Wón je dźewjećoch rjemjesłow a dźesaty slěpc. — Wón je Judašowy bratr. — Wón je kurjeny. — Wón je liwka woda. — Wón je na wopake kopyto bity. — Wón je pod zelenej hórku. — Wón je polak a wona štyri feńki. — Wón je šeršeń a wona je čmjeła. — Wón je tam pječeny a warjeny. — Wón je twarhowa pajča. — Wón je twjerdeju wušow. — Wón je w čertowych klěšćach. — Wón je w ćežkich myslach. —

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/72 Serbski institut Sorbisches Institut

Wón je w dobrym załožku. — Wón je w Hijobowej šuli — Wón je w rozumje warjeny. — Wón je we powobjednych drěmkach. — Wón je we wšěch korčmach doma. — Wón je wokhmjeleny. — Wón je wo wsy hłowa. — Wón je wšěm nječinkam z kmótrom. — Wón je za blido prěni a poslědni k cypam. — Wón je za hunami namakany. — Wón je za płotom rodźeny. — Wón je ze Nimaškhlěba. — Wón je ze wšěmi mazami mazany. — Wón je ze wšěmi wudmami wukřćeny. — Wón je ze Širachoweje wučby. — Wón je z Krabatoweje šule. — Wona je Bejerowska plipa. — Wona je hišće lacata (= ledig). — Wona je hižo lackata (= verehelicht). — Wona je jemu wša židźana a złota. — Wona je kaž Słanknowska wobuza. — Wona je samodruha. — Wona je stara wjeřba. — 3900. Wona je w domje koprola. — Wona je w njedźelatym łožu. — Wona je w njewjestnych črijach. — Wona je zańdźena (im Beginn der Schwangerschaft). — Wona je z cyganskeje šlachty. — Wona je z ćežkim žiwotom. — Wona je ze sróčeho jeja. — Wona je zła waka.

Chcyć so: Tebi chce so spochi zaječeho twarožka. — Cofać z wopječicu kaž rak. — Cybać swój wšědny khlěb z pucka. — Cycać jěd z kóždeho słowčka. — Cychnować kaž dźiwi duch.

Čakać kaž ta „módra knježna“ při puću stejo. — Čakać z lěwej ruku. — Čampać so kaž wróna w trawje. — Čertować złe njedobre. — Čepić kaž žaba. — Česać šešeraka z wochlu. — Činić mjerzace spjatnicy. — Činić mjezwoče jako zła puć. — Činić so swjaty. — Činić so wulki (wulkeho). — Činić. Što dobreho činiće? — Činić woči kaž sadźite jeja. — Čumpać so. Tam so kachle čumpaju. — Čušlić kaž hajnkowy slědnik.

Ćahać kaž škórcy do třěšnjow. — Ćahać kaž wuhoř do młodoh' hrochu. — Ćahnyć muž při mužu kaž wroble do pšeńcy. — Ćahnyć po jenym za sobu kaž husy. — Ćahnyć so kaž drohi čas. — Ćahnyć so kaž powrjestło. — Ćahać so z někim.

Dać, dawać. Bóh daj strow! — Bože žito lětsa bohaće

dawa. — Dać dobre słowo. — Dać sebi čestny wěnčk zedrěć. — Dać sebi lišćawam mozhy wusrěbać. — Dać sebi na hłowje rejwać. — Dać sebi rjemjenje z khribjeta rězać. — Dać sebi za krošik dźěru do hwiždźele wjerćić. — Dać sebi žaby pjec. — Dać slěpca widźeć. — Dać so do kuta honić. — Dać so rjanym wóčkam wobkuzlić. — Dać so za Janka měć. — Dać so liškam wuklukać. — Dać so za nós wodźić. — 3950. Dać sudnikej wulku móšeń widźeć. — Dać ze sobu slepeho hrać. — Dać žonje so wokoło małuška wić. — Daj Bóh zbože płótnej! (— slubej! — sywej!) — Daj sebi něšto pisane dźeć! — Daj sebi wo zelenym wuchačku dźeć. — Daj sebi z tom dobro być. — Daj so swětej minyć. — Daj tu křiwemu rune być. — Dawać hroznym wěcam rjeńše mjena. — Dawać z horšćemi. — Dawać z kisałym mjezwočom. — Dawać z połnymaj pažomaj. — Dobru nóc dawać (wosadźe, zawostajenym). — Druhim hłupakow (přeměnkow) dawać. — Jich kruwy samu smjetanu dawaju. — Ji je so do křiža dało. — Kemšacy dźak dawać. — Kokoš za jejo dać. — Kharty sebi kłasć dawać. — Khudźinkam z lubymaj wóčkomaj dawać. — Na žnjach lěnichej hody dać. — Přez hłowu dawać (při nuznym dźěle). — So djasej pod kwaklu dać. — So do wojakow dać. — So hórje šeršenjow na ludźi dać. — So k sebi dać (= na lěwu stronu). — So lestnej liščy zawjertnyć dać. — So w skoku na nohi dać. — Wšěm kućikam dobru nóc dawać. — Zlěhać so dać a potom so dać cuzym ćěšnikam dejić. — Z tej khorosću je so Bohu dźak dało. — Židam so do kléšćow dać. — Dowjesć wěc k městu a kóncu. — Dowzać so. Staj so skónčnje dowzałoj. — Drapać kaž kóčka. — Dréć so kaž twarhowy měch. — Driholić kaž škowrončk. — Duchać z Pólskeje. — Duchać ze sněha. — Dyrkotać kaž wosowy lisćik. — Dźakować so z dohreho słowa. — Dźakować so z khribjetom. — Dźakować so z towařstwa. — Dźeržeć so kaž ćěło na drasće. — Dźeržeć so kaž kléšć. — Dźěłać kaž kóń. — Dźěłać kaž po roboće. — Dźěłać. Što hišće dobreho dźěłaće? — 4000. Dźělić so kaž Ćisowscy do

pyrja. — Drypotać kaž sorna. — Dundać kaž mjedwjedź we lěsu.

Fifolić kaž ptačk we keŕčku. — Fuknyć so kaž mały kralik do myšaceje dźěrki. — Furać kaž truha (= pstruha).

Galgać (galgawić so) kaž husor.

Hanjeć kaž stróženy jeleń. — Harować na ludźi kaž rjećaznik. — Haru hnać kaž njemdry djas. — Hawtować kaž zły šosar na robećanow. — **Hić.** Dźi do pjecy! — Dźi k šibjeńcy! — Dźi mi z wočow! — Dźi mi a začiń durje wot zwonka! — Jej huba dźe kaž młynske kopyčko. — Hić kaž z wětrom. — Hić. Na to mi runjewon dźe. — Hić někomu na kožu. — Hić někomu z wětra. — Hić njedočinkej na kosće. — Hić. Póńdu, hdźež mje woči ponjesetej. — Hić po próstwje. — Hić po słónčku do hribow. — Hić. To na kosu dźe. — To wo strowosć a žiwjenje dźe. — Hić za Božim synom. — Hić za psy. — Hić z powjazom ze swěta kaž Judaš. — Hić so. Jemu so dźe, kaž trukam při drózy. — Jemu so póńdźe, kaž knježim zastojnikam. — Hidźić so kaž pos a kóčka. — Hidźić so kaž wjelk a wowčeŕski pos. — Hipać kaž kóń na nahłu horu. — Hladać Božeho dźěsća. — Hladać čeledźi na porsty. — Hladać darmačkow. — Hladać dobreho słowa. — Hladać dó dna. — Hladać do drobna. — Hladać do swojeho hornyčka. — Hladać do tamnej' rjanej' wěčnosće. — Hladać do wšěch kućikow. — Hladać za druhich žonow (mužow.) — Hladać dźaka. — Hladać hermanka. — Hladać holcam na šaty a sudobja. — Hladać holcy bóle na wutrobu dyžli na złotu pychu. — Hladać jasnje kaž ćukrk. — 4050. Hladać jědźe a pića. — Hladać. Jemu dobračk z wočow hlada. — Ji ćula z wočow hlada. — Ji hołbik z wóčkow hlada. — Ji liška z wočow hlada. — Hladać kazanja (k blidu). — Hladać k słóncu (k połodnju, za khěžu atd.) — Hladać luboznje kaž liška na huso. — Hladać ludźom do wutroby. — Hladać ludźom do móšnje. — Hladać nana domoj. — Hladać na paršonu. — Hladać na pjenježk (šerpatku). — Hladać něčeje hnady. — Hladać. Nimaš jim přez wokna

hladać. — Hladać njewjesće mjenje na křinju hač do křinje. — Hladać. Nimo khudźicha ducy na bok hladać. — Hladać přez kožanu brylu. — Hladać přez porsty. — Hladać prózdnika (prozdnistwa). — Hladać rady do bańki. — Hladać sebi na křiž prěki přez nós. — Hladać składneho časa. — Hladać sudnikej do wočow. — Hladać swojeho dźěła (hamta). — Hladać šerjenju do wočow. — Hladać wobšudźenja (zjebanja). — Hladać wot słónca (k sewjeru). — Hladać za kóždej hilu. — Hladać za prawdu. — Hladać z barbjenej brylu. — Hladać z bokom na někoho. — Hladać z cuzymi wočemi. — Hladać ze křiwymaj wočomaj na druhich zbožo. — Hladać ze swojimaj wočomaj. — Hladać z khribjetom na khude přećelstwo. — Hladać z mučnosću łoža. — Hladać z nadźiju do njebjes. — Hladać z pačosnymaj wočomaj. — Hladać z wulkimi wočemi. — Hladać z wysoka na nizki ludźik. — Hnać njekazanstwo. — Hordźić so kaž kołp (šwon) na jězorku. — Hošować z macošnej ruku. — Hrać. Jemu wows w ríći hraje. — Hrać ze štyrjomi kralemi. — Hrać z někim kaž kóčka z myšku. — Hrać. Nam wšě stawy ze stróželemi hrajachu. — Hrać z někim slepeho. — 4100. Hrymzać kaž myška. — Hubkować so kaž hołbiki. — Huhotać kaž přemrěty pos. — Huntorić so spochi kaž Słanknowska wobuza. — Hwizdać we hajku.

Jachlić kaž honity pos. — Jakoćić kaž njebjeski kózlik. — Jachlić po zymnej wodźe. — Jěć za zwadu. — Jěść a było brónske hozdźe. — Jěść kaž kórcař. — Jěść pječene žaby. — Jěść skóčki a lěsny měd. — Jěść sylzacy khlěb. — Jěść za kočim blidkom. — Jěść z móšnje. — Jěść z paduchami. — Jěść z pjekarjom. — Jěść z rjutom. — Jězdźić. Taj z jenej karu jězdźitaj. — Jěžić so na někoho. — Jimać so. Jeho so Bože dary jimaju.

Kałać z jazykom. — Kazać někomu sobu k wobjedu. — Kćěć kaž młoda lilija. — Kćěć kaž Saronska róža. — Kipić kaž domjacy hrib. — Kipić kaž twarhowy měch. — Kiwać ze sochorom. — Kiwkać so kaž čumpaty zub. —

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/76 Serbski institut Sorbisches Institut

Kłasć kharty na wěšćenje. — Kłasć kosydła za młode holcy. — Kłóćić so z wětrom. — Klacać kaž khroma kruwa. — Kleć kaž pohan. — Kliborić so kaž klěšiwa kruwa. — Klinčeć kaž kožany zwón. — Klinčeć kaž tutawa (tarakawa). — Klukać bohate kołče. — Klukać we brjuše. — Kmótřić wšudźe wšěm njepočinkam. — Knjezować kóždeho knotarja. — Knježić na swojich požadach. — Kocorić so ze susodami. — Kopać so za prawdu. — Korčeć někomu we brjuše. — Kormić knježim kutła. — Košić kaž Judaš. — Košić knježim ruku. — 4150. Košić swjatym nohi. — Košić šwikawu. — Kradnyć holcy čestnu krónu. — Kradnyć kralej ludowu wutrobu. — Křiwić khudym prawo ze slěbornej ruku. — Kročić kaž baćon. — Kročić kaž klěšniwa kruwa. — Krónować čestnu njewjestu z bortu. — Krótčić dźěłaćerjam (robočanam) mzdu. — Kukać z wuhladkom kaž škórc ze stareje krušwiny. — Kurčeć kaž hołbik. — Kurkolić kaž tujawka w haju. — Kusać na posledni zub (z poslednim zubom). — Kusać so wo nic a pře nic (wo ničo a pře ničo). — Khabłać so kaž stara sćěna. — Khelpać kaž měšćan k burej na wulku kołbasu. — Khmutać kaž bjezzubny starik. — Khodźić Bože puće. — Khodźić ćežka (wo samodruhej žonje). — Khodźić ćicho kaž kóčka. — Khodźić do skały. — Khodźić kaž na jejkach (tež: kaž na groće). — Khodźić kaž wał lodow. — Khodźić kaž za wšě hrěchi. — Khodźić nimo Božeho doma. — Khodźić pjelzke šćežki. — Khodźić po dyrdomdejach. — Khodźić po korčmach. — Khodźić po khlěbje. — Khodźić pomałku kaž nosna wowca. – Khodźić po wsy kaž gmejnska heja. — Khodźić po wsy kaž šerjenje. — Khodźić pyšna kaž łucija. — Khodźić přez palcy kaž husy. — Khodźić rady na rosu. — Khodźić samadruha. — Khodźić skradźu kaž kocor do smjetany. — Khodźić tołsta. — Khodźić w kralowej sukni a bróni. — Khodźić w njewjesćinskich stupnjach. — Khodźić w šlewjeřku. — Khodźić w šwejše. — Khodźić w khěžu wot khěže kaž gmejnska heja. — Khodźić wobćežna. — Khodźić z bubonom (= hochschwanger). — Khodźić z kobjelu

(= schwanger). — Khodźić z liškami. — Khodźić z posleńcu. — Khodźić z prošeŕskim měškom (kijom). — Khodźić z trubu a z kopjom. — Khodźić. Tam pječa morwy khodźi. — 4200. „Tehdy sym ja z prěnim dźěsćom khodźiła.“ — Khortować kaž dźiwje mužisko. — Khrobolić so kaž khětrowak.

Łakać kaž kóčka před myšacej dźěrku. — Łakać kaž w kućiku pawk. — Łakać kaž za keŕkom liška. — Łazyć po wsy kaž klundrawa (wał lodow). — Łazyć wokoło kaž stara Wjera (šerjenje). — Łazyć wokoło kaž zywanje. — Łazyć z korčmy po štyrjom. — Łhać kaž sonowe knižki. — Łhać kaž wobtykany swědk. — Łušćić kaž wjewjeŕca šiški.

Lačnić kaž honjeny jeleń. — Lebordźić kaž zasparna přelča. — Lěhać doma kaž pjecuch. — Lěhać so z kurymi. — Lěhać za kachlemi. — Lěpić přećelstwo z winom. — Lěpić so kaž smoła (žiwica). — Lětać kaž njetopyŕ. — Lětataj na so kaž kaponaj. — Lězć kaž husańca (rumpawa). — Lězć pod kij. — Lězć na šiju kaž drapa. — Lěz mi na pěc! — Lěz nam z wočow! — Ličić hwěžki na njebju. — Ličić swoje wowcki. — Linać na nopje. — Lišćić so k złotemu wujej. — Lišku drěć (= dripu drěć). — Lizać so kaž kruwa z kruwu. — Liznyć. Jeho je koza lizła. — Lubić. Bóh jimaj lubi. — Lubić kaž psej wobwěšenje. — Lubować mjedowe słowčka. — Luboznić so pola kubleŕskich hólcow. — Ludać kaž tajki swjatula (farizej). — Lutować rucy a mydło. — Lutuj dycha!

Mačeć sej brodu we škleńcy. — Masać so bjez kónca. — Mazać mjedowe całty. — **Měć.** Měć baćonjacu šiju. — Měć mjedwědźace pazory. — Měć bibliju na jazyku. — Měć bibliju spochi na blidźe ležo. — Měć bibliju we hłowje, ale nic we wutrobje. — Měć bjeze dna žołdk. — 4250. Měć błóćane swědomje. — Měć błudnički we hłowje (w mozhach). — Měć błudnu makojcu. — Měć bobaki w nosu. — Měć bozowe kholowy a wólšowy kabat. — Měć bozowe stawy (lěta). — Měć Bože słowo w samom erće (jenož w hubje). — Měć brunčatu hłowu. — Měć byču hłowu (tež: byče hłowisko). — Měć cybnjenu nypu. — Měć cyganske

wašnje. — Měć cyłe lěto posćenje (póstne dny). — Měć čertowe kałdony. — Měć činić po starej měrje. — Měć čorne mysle. — Měć čorne šaty. — Měć črjopki w móšni. — Měć ćelace mozhyčki. — Měć ćělči wustoj. — Měć ćěmne časy. — Měć ćeńku přazu. — Měć ćernje we wutrobje. — Měć ćernjojte łožo. — Měć ćežke brěmjo. — Měć ćežki žiwot. — Měć ćicheho ducha. — Měć ćule nimo swojeje žony. — Měć darniwu ruku. — Měć desku před wočomaj. — Měć dobry khribjet na bohatym wuju. — Měć dobry załožk. — Měć dočasnu hubu. — Měć dołhe porsty. — Měć drjewjanej wuši. — Měć dubowu hłowu. — Měć dudławe mozhy (tež: stawy). — Měć dundyra. (To ma dundyra!) — Měć dwaj jazykaj. — Měć dwojaku měru a wahu. — Měć dwoje piwo w sudźiku. — Měć dwojity jazyk. — Měć dźeń wote dnja dobru póndźelu (kermušu). — Měć dźěći na krótkej woteżcy. — Měć dźěrawe třěchi. — Měć dźěrawu móšeń. — Měć dźěrawy pomjatk. — Měć dźěrawy zak. — Měć dźiwjeho ducha. — Měć dźiwje slěboro w žiłach. — Měć farizejsku swjatosć. — Měć helske kałdony. — 4300. Měć hibity jazyk. — Měć hidrawu přez tři wosrjedki. — Měć Hijobowu sćerpliwosć. — Měć hišće maćerne mloko na hubje. — Měć hišće mokry nós. — Měć hišće pod nosom swěčki. — Měć hižo jenu nohu w rowje. — Měć hłódne łuki a pola. — Měć hołbjace wóčka. — Měć hołbjacu dušku. — Měć hołu khěžku. — Měć hórku (tež: khołmik) na khribjeće. — Měć hrabišćo we khribjeće. — Měć husto wjelči hłód. — Měć jandźela we duši. — Měć jandźelka we wóčkomaj. — Měć ječibjela. — Měć jědojty pysk. — Měć jehnjacu dušku (tež: njewinu). — Měć jenož suchi khlěb. — Měć jězdny kwas. — Měć jěžojte rěče. — Měć kače (husyče) stopy. — Měć Kamjenski nós. — Měć kamjeńtnu pjasć. — Měć kamjeńtnu wutrobu. — Měć kisały dźak za swoju dobrotu. — Měć koče woči. — Měć koče zbože. — Měć koči měrkuš (pomjatk). — Měć kozacy pomjatk. — Měć kóžde lěto dwě zrěbjeći wot jeneje kobły. — Měć kubołćika. — Měć Kulowčanske swědomje. — Měć kurinu a zwěrinu w zubach

třacy. — Měć kurjenu hłowu. — Měć khromy jazyk. — Měć khude myslički. — Měć khude pola. — Měć khudy skót. — Měć łahodny přah. — Měć łoskoćiwy nós. — Měć łužu za morjo. — Měć lačne jatra. — Měć lawske deno. — Měć lěpitej rucy. — Měć lišku. — Měć lišku we woku (wočomaj). — Měć lišku za nadrami. — Měć lišku za pakostne zmachi. — 4350. Měć lodźanu wutrobu. — Měć lóžku lódku. — Měć lute jeja z dwěmaj čworkomaj. — Měć mało krupow w mozhowni. — Měć marne rěče. — Měć mary před durjemi. — Měć mazany ert. — Měć Metusalemske lěta. — Měć mhłowojte mysle. — Měć mjedowe dny. — Měć mjedowy jazyk. — Měć mjehku ruku na swoje dźěći. — Měć mjelčatu (tež: potajnu) majku. — Měć młynski kamjeń na wutrobje. — Měć módreho ročka na nosu (tež: módru sykorku). — Měć mokry nós. — Měć mosaz za złoto. — Měć móšeń twjerdźe zadźernjenu. — Měć mućeńki zady čoła (tež: za čołom). — Měć muža (žonu) na wotozy. — Měć na čole mrok. — Měć nadrjenu bortu. — Měć na jazyku měd a we wutrobje jěd. — Měć na ludźi jědojty jazyk. — Měć namydlenej woči. — Měć na nosu kopor. — Měć nawótřene pazory. — Měć někoho na wotežcy. — Měć někoho we swojimaj ramjenjomaj. — Měć něšto za rukawom. — Měć nimo mandźelskich dźěći též hišće błudne. — Měć niłki zak. — Měć njebjesa hižo tudy na zemi. — Měć njebjeski raj. — Měć njemasliwej rucy. — Měć njeplecha na wotozy. — Měć njedótkliwy nós (tež: njedótkliwu kožu). — Měć njeskludźeny jazyk. — Měć nochće kaž łopače. — Měć nuzne kaž braška na jězdnym kwasu. — Měć nuzne kaž myš we njedźelach. — Měć nuzne kaž pjekař před róčnym časom. — Měć nuzne kaž žona z droždźemi. — Měć pačosnej woči. — Měć pahork na khribjeće. — Měć palencowu waku. — Měć Pilatusowu prawdosć. — Měć pjeć wulkich róčnych časow: hody, jutry, swjatki a potom kermušu a wulku kołbasu. — Měć pjenježneho zmija. — Měć pónoje połne pjenjez. — 4400. Měć pópjerjene rěče. — Měć poprjancowu hubu. —

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/80 Serbski Sorbisches institut Institut

Měć poslednje wolijowanje. — Měć přeco ćopłu škličku za wbohe khude žónki. — Měć přeco jene hrono. — Měć přeco korto połne wowsa. — Měć před knjezom tył (tež: rjap) kaž serp. — Měć před knježimi skłonjeny rjap. — Měć překlepanu hłowu. — Měć přepadły pomjatk. — Měć prěkle přećiwo Božemu słowu. — Měć pustu hłowu. — Měć rany we wutrobje. — Měć rapače pazory. — Měć rědke myslički. — Měć rěpjane kosće. — Měć repuchatu hłowu. — Měć rjane lico. — Měć rjehotate směchi. — Měć ročka w kónčk nosa. — Měć rohatu hłowu. — Měć rokoćene swědomje. — Měć rozbitu wutrobu. — Měć rozprošene mysle. — Měć rozpuć před wočomaj (před nohomaj). — Měć róžičkatu šćežku. — Měć ručany wěnčk. — Měć rybjacu krew. — Měć ryzy serbsku wutrobu. — Měć samu smjetanu wot swojich kruw. — Měć satansku lesć. — Měć sekerku w domje. — Měć sekeru před durjemi (na wudwjernach). — Měć słónčnej woči. — Měć slěbornu křinju (njewjesta). — Měć slěbornu ruku za wotpalenych. — Měć smjerć blizko před łožom. — Měć smjerć před wočomaj. — Měć smjerdźacy (tež: zhniły) kónc. — Měć smjertne spanje. — Měć smolane porsty. — Měć smudźeny rozum. — Měć sornjace tupki. — Měć spěšnu hubu. — Měć spochi paćerc w horšći (w rucy). — Měć spochi suche dny. — Měć spochi suche jatra. — Měć spochi žahu na jatrach. — Měć sprawnu dušu kaž Natanael. (Jana 1, 47.) — Měć sróče woka na stopomaj. — 4450. Měć sroku we rće (tež na jazyku). — Měć stajnje jene a tosame hrono. — Měć stajnje suchu šiju. — Měć stajnje wokno na šiji. — Měć strowe krupy pod nopom. — Měć stróžele při sebi. — Měć suchu njemóc. — Měć susoda we swojej móšni. — Měć swjatok stanywši z łoža. — Měć swój jazyk we wuzdźe. — Měć swój wěsty khlěb. — Měć swoje snopy pod třěchu. — Měć swoje holcy (dźowki) do čěpcow. — Měč swoje žně pod suche (tež pod suchim). — Měć swoju karu z někim. — Měć sykanje za mozhy. — Měć syłobika w šiji. — Měć sylzawy khlěb. — Měć ščanu waku. — Měć šćětku pod nosom. —

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/81 Serbski Sorbisches institut Institut

Měć šěračka na hłowje. — Měć šerjenje we swědomju. — Měć šěroki khribjet. — Měć šeršenje we wutrobje. — Měć šeršenje za čołm. — Měć šěste knihi Mójzasa. — Měć šibaka na jazyku. — Měć šibjeńčne puće. — Měć škerjedneho ducha. — Měć škraholče pazory. — Měć škrěkawu w kyrku. — Měć škowrončka w šiji. — Měć škrutu město wutroby. — Měć tři pjenježki hotowizny. — Měć tři zamki na hubje. — Měć tu měch a łučwo. — Měć tu měch a raki. — Měć tupu hłowu. — Měć tu pytanu wěc pod nosom. — Měć wačošk na khribjeće. — Měć waki we swědomju. — Měć wěčnu zbóžnu njedźelu. — Měć wiwawu hłowu. — Měć wjelče zubiska (pazory). — Měć wjelči hłód. — Měć wjelču pokutu. — Měć wjele nanow (to zlěhanske dźěćo). — Měć wjele přibohow. — Měć wjelka blizko wowčeŕnje. — Měć wobužnu čmjełu. — 4500. Měć woči čeŕwjenej kaž stara kuzłaŕniča. — Měć woči prědku a zady. — Měć woči wjetše hač brjuch. — Měć wodźanu krej. — Měć wołoj w pódušach. — Měć wołtaŕ we wutrobnu. — Měć wolacy rozum. — Měć wopiče podrožnjenje. — Měć worakawu waku. — Měć wopiču lubosć. — Měć wóslacu mudrosć. — Měć wótřene pazory. — Měć wostupy na woběmaj stopomaj. — Měć wowču pěknosć. — Měć wreginy w nutrach. — Měć wšědnu wójnu w domje. — Měć wulke mjeno na swěće. — Měć wulki žołč. — Měć wulku hubu na ludźi. — Měć wusmoleny žołdk. — Měć wustudnjenu pěc. — Měć wutoru a srjedu tež hišće dobru póńdźelu. — Měć wutykane kutło. — Měć wysoki nós. — Měć zajětřenu hłowu. — Měć zapyrliwu krej. — Měć zasakły tył. — Měć zaskhnjenu pěc (tež: zamknjeny zadk). — Měć zawitu nypu. — Měć za wušomaj kaž čěske kozy łój. — Měć z čertom swoje społki. — Měć zdymjene mozhy. — Měć zełhaŕnu bortu. — Měć zewrjene mozhy (tež: zdymjene mozhy). — Měć zhibity rjap. — Měć złamany rjap. — Měć złoby za prědkami. — Měć złote ćelo za njewjestu. — Měć złoteho wuja. — Měć złoto za Boha. — Měć złu waku we wutrobje. — Měć zmiju we nutrach (tež: za nadrami). — Měć zmiju za žonu. — Měć zrokoćene swě-

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/82 Serbski institut Sorbisches Institut

domje. — Měć zwjazanej rucy. — Měć z tajkim wopłóčkom swoju karu. — Měć zymnu wodu w žiłach. — Měć zymny woheń. — Měć zwjazanej rucy. — Měć žabjacej woči. — 4550. Měć žabjacu krej. — Měć žaby w brjuše. — Měć žahłe žadosće. — Měć žałbowane prědowanje. — Měć železnu dań. — Měć železnu pjasć. — Měć železnu strowosć a čerstwosć. — Měć železny tył. — Měć Žida na šiji sedźo. — Měć židke mozhyčki. — Měć židki zadk. — Měć židźane čuwki. — Měć židźane słowčka na jazyku. — Měć žiwe mjaso. — Měć žiwe slěboro w nohomaj. — Měć žiwu zelenu nadźiju. — Měć žołte sadźaki. — Měć žortliwu hubu. — Měć žrowe kosće. — Měć žurču (žurkacu) bróžeń. — Měrić so stejo kaž čapla na karpa. — Měšeć so do wšoho kaž myšacy njerjadk do hejduški. — Měšeć so kaž pazdźerje do zadka (do rće). — Měwać kaž hnězdny hołb (hnězdna hołbička). — Mikotać kaž sowa na słónčku. — Mikotać z hubu kaž kózlo z wopušku. — Mjawkać (majkać) z liščej wopušu. — Miškrić so kaž krazawa. — Mjakotać kaž njebjeski kózlik. — Mjelčeć kaž hłuboka studźeń. — Mjelčeć kaž ryby a raki. — Młóćić na wodźe. — Młódnyć kaž po zymje žito. — Mlěć so z ludźimi kaž w Bukecach wote mše. — Močić hišće do pjelchow. — Mokać we sylzach. — Mokać we wšěch łužach. — Mórčeć kaž mjedwědź (stary woł, ćělc). — Mosćić so kaž w mrowišću. — Motać so kaž pjanak. — Motać so domoj kaž pijula z piwa. — Motykować so kaž stary wopiłc. — Motykować so kaž wokhmjeleny. — Mróčić so do wočow. — Mróčić so na wójnu. — Mućić so někomu w mozhach. — Mumlić kaž bjezzubny dźěd. — Mužić so po skónčenej wójnje. — Myć brudate nohi ze starym khošćom.

Naćahnyć sebi lěnju žiłku. — 4600. Naćahnyć so. Jemu je so tam derje naćahnyło. — Nadawać přeměnkow. — Nadźěrać so kaž pješki na cuzy sad. — Najebać tajkeho wuja! — Nalahnyć złotych putkow. — Naleć žołča do mjedu. — Nalizać so tajkeho mjedu. — Namakać złote žórło. — Napić so. Wón so rady napije. — Napomhać. To ći smorže napomha. — Nastajeć wuši kaž zajac we kale. —

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/83 Serbski institut Sorbisches Institut

Nawdawać so kaž jadriwa muka. — Njebyć ani ćate ani kłóte. — Njebyć k wěrje podobne. — Njebyć na ničo podobne (motane). — Njebyć naše słodźo. — Njebyć na žane kopyto bite. — Njebyć nihdźe žana dosaha. — Njebyć nikajkeho ducha. — Njebyć po dobrom. — Njebyć. To žane Čechi njejsu. — Njebyć. To njeje žana rada a hnada. — Njebyć. To tajka hara pjenjez njeje. — Njebyć w hembjerkach prawy. — Njebyć prawa pod čěpcom. — Njebyć žanomu cyganej hódź. — Njecofnyć ani kurjaceje kročałki. — Njedać piwo nimo stajić. — Njedać sebi dołho k blidu kazać. — Njedać sebi mozhy wusrěbać. — Njedać sebi nikomu do blizka přińć. — Njedać sebi na hłowje rejwać. — Njedać sebi spochi wuši trěć. — Njedać sebi Židej za kožu zalězć. — Njedać so ćělcam bosć. — Njedać so do kuta honić. — Njedać so liškam zawjertnyć. — Njedać so za slěpca měć. — Njedać so za nós wodźić. — Njedać so zerzawcej zežrać. — Njedać so słóncu na swojim hněwje khować. — Njedać ze sobu slepeho hrać. — Njedać złej wěcy dobro (dobrej) być. — Njedaj nichtó! — Njedaj to Bóh! — Njedźiwajće! — Njechać. To do jadra njecha. — Njechać. To (ta jědź) po šiji njecha. — Njelěhać. Wona sama njelěha. — Njeměć ani klinka ani brinka. — Njeměć krjemić a lemić. — 4650. Njeměć lena a mjena. — Njeměć ni ładu ni składu. — Njeměć ani srjódki ani kapki. — Njeměć ničo na šiju. — Njeměć. Ta wěc žanoho topora nima. — Njeměć žanych wočow za swoje hrěchi. — Njeměć žanych wušow za dobru radu. — Njeměnić. Nohi wjacy ze starym člowjekom njeměnja. — Njemóc ani słowčka wuslinić. — Njemóc druhdy njeswarić. — Njemóc druhdy so njehněwać. — Njemóc so kosydłow zhladać. — Njemóc so z třoch kerjaškow wumasać. — Njemóc z ruku do zaka. — Njeńć. Tam ći dešćik winko njepóńdźe! — Njeńć. Z teje mróčałki tež žadyn dešćik njepóńdźe. — Njepjec. Wot teje muki tež žadyn khlěb pječeny njebudźe. — Njepobyć. Wón zady pjecy pobył njeje. — Njepodychnyć na tu wěc. — Njepomasnyć sebi na zadk (rić). — Njepomasnyć sebi tajkich hanjenjow dla. — Njepopřeć druhim

běłe we wóčku. — Njeprajić. Tej wěcy woprawdźe bjak prajić njebudźeš! — Nješlachćić so na žadyn bok. — Njetrjechić nimo žaneje korčmy. — Njetykać hłowu, hdźež so ćělcy bodu. — Njewědźeć, hdźe so zatyknyć. — Njewědźeć, što je što a štó je štó. — Njewědźeć. Wón njewě, z wotkal je a dokal chce. — Njewěrić cuzymaj wočomaj. — Njewěrić mjedowym jazykam. — Njewěrić swojimaj wočomaj. — Njewohladnyć so za khwaleńku. — Njewokisnyć. Pola nich žane piwo njewokisnje. — Njewustudnyć. Pola njeje škorodej njewustudnje. — Njezerzawić. Wot tajkeje jědźe ći brjuch zerzawić njebudźe. — Njezmylić ani wo žadyn włósk. — Njezwažić so hrjebnyć a rypnyć. — Njezwěrić so miknyć a piknyć. — Nosyć čornu (dračowu) šnorku wokoło šije. — Nosyć hórku (wačošk) na khribjeće. — Nosyć na wobimaj ramjenjomaj. — Nosyć pórki po wsy. — Nosyć zeleny štwórtk. — Nosyć žonu na rukomaj. — Nóžkować kaž sorna. — Nuchać do wšěch kućikow. — Nušlić kaž kóčka.

Pačić hněw a rozkoru. — Padać do pjenjez. — 4700. Padać do wočow. — Padać. Jemu kubło přez palcy pada. — Padać kaž khromy Palcypěter. — Padać na dych, na płuca. — Padać na stawy (ćežke dźěło). — Padać přez swoje samsne palcy (nohi). — Padać. Pomjedź pada do wutroby. — Padać. To budźeja puki padać. — Padnyć. Čestna króna z hłowy padźe. — Padnyć do hele (do čertoweje hele). — Padnyć do hrěcha kaž Hadam a Jěwa. — Padnyć do hnójnicy. — Padnyć. Wěnašk do błóta padny. — Padnyć we bitwje. — Padny wulki zliwk. — Pachać kaž parnik („lokomotifa“). — Palić kaž žiwy woheń. — Palić. Mje žaha pali. — Palić a smalić so za khribjetom. — Papotać kaž myšacy prědař. — Parać so we swětnym. — Parić wbohimaj starymaj. — Pasć dołhe porsty. — Pasć něčeje woči. — Pasć so liškow. — Pasć so mjedoweje huby. — Pasać so na prečki. — Pěstonić lóšty a žadosće. — Pić do so kaž pěsknica zliwk. — Pić z prózdneho kaž Mortkowčenjo. — Pikać něšto pod nós (mjez woči). — Pikać so kaž na kwas. — Pisać do kadołba (do wuhnja). — Pisać na wodu. —

Pisać sebi do pomjatka. — Pisać sebi za wuši. — Pisanić so před wočomaj. — Pisanić so w myslach. — Piskać kóždemu jeho pěsničku. — Pišćeć kaž njezrałe kurjo. — Pišćeć. Jemu sylzy z wočow pišća. — Pjec. My budźemy tež khlěb pjec. — Pjelchować so z kwječećom kaž z khorkim ćěšeńčkom. — Płaćić kołbasu z kołbasu. — Płaćić plisty z plistami. — Płakać do horšće. — Płakać kaž Pětr před sudnym dworom. — Płatać z dobrym słowom. — Płodźić nowu nadźiju do wutroby. — Płokać ze susodowym mydłom. — 4750. Płuwać kaž wódna myš. — Płuwać kaž wołojane kačo. — Płuzdźić so kaž włóžne prochno. — Pleć jědojte zelo z wutroby. — Pleńčić so kaž knjeni ze šćenjatkom. — Plesć so po žoninej woli. — Plesć so za bohatej Hanku. — Plesć so za kóždej slěbornej Haplu. — Plesć ženicham lečwa. — Pluwać khudźinkam na hłowu. — Pluwać nizkim ludźičkam na hłowu. — Pobyć kaž stary Fryca pola Bukec. — Pobyć na Krabatowej šuli. — Pobyć něhdźe jara derje. — Poćahnyć kožuch z nowym pošiwanjom. — Poćić so kaž Maleščanski pop. — Podkłóć. Jeho je w křižu podkłoło. — Podwolić so sparej. — Pokućeć so kaž stary wjelk. — Połoskotać z widlicami. — Pomasać někomu na bolace. — Pomasnyć do wótreho. — Pomhać z brězowym šołtu. — Póńć. Hroza nas tak póńdźe. — Póńć. Sylzy jeho póńdźechu. — Póńć. Wóčko je jemu z bělu póšło. — Popušćić. Zyma je wo jedyn kožuch popušćiła. — Posćić so kaž pos w kołbasach. — Posćić so kaž wjelk při torhnjenej wowcy. — Pósłać po smjerć. — Postorkać so. Wonaj staj so postorkałoj. — Postupować (z wopječicu) kaž rak. — Pótknywać so kaž khromy kóń. — Powědać kaž Kukečanska blada. — Powědać. Mi to myslička powěda. — Powěšeć ludźom wšitko na nós. — Powěšeć móšeń před wokno. — Powisnyć so na pychulu. — Přahać skót za wopuš. — Přahać so z někim. — Prajić wjele dobreho. — Prajić někomu do wočow (do wěrnosće). — Přasć stare basnički. — Přasć židu ze susodźinku. — Prašeć so kaž připołdnica. — Prawować z Bohom. — Pražić stareju z tyšenjom. — Přeběrać so kaž najědźeny

zajac. — Preč z prochom a mochom. — Přećahnyć dowěrneho kupca. — 4800. Přećelnje hladać kaž liška na huso. — Předawam kaž kupuju. — Předać starku z husatami. — Předźěwać brjody z rypakom. — Překładować cuze wěcy. — Překłóć swědka z móšnju. — Přeleć so. Jemu je so žołč přelał. — Přelězć morjo a w rěčcy so tepić. — Přeležeć zymu kaž šwinc. — Přepadnyć (so) we pruhowanju. — Přepasć składneho časa. — Přeprajić njedočinkej. — Přeradźić za pólku palenca. — Přerěčeć so wo horstku trawy. — Přewaleć so cyłu zymu. — Přiběrać kaž młody měsačk. — Přiklepać swoje holcy doma. — Přikryć studnju, hdyž je so dźěćo tepiło. — Přilěpić někomu wudmo. — Přilišćić so pola knježich. — Přilizać so pola někoho. — Přimać susodam pod ramjenja. — Přimać so z někim. — Přiměrjeć so, kaž kapon k wusydanju jeji. — Přiměrjeć so, kaž kokoš k ščenju. — Přimnyć so brjoha. — Přińć do jena. — Přińć do pjenjez. — Přińć do ludźacych hubow. — Přińć do njedźel. — Přińć, hdźež husy a kury seru. — Přińć na dračeŕnju. — Přińć na dźěćace. — Přińć na fararjec ladko. — Přińć někomu na bolace. — Přińć z hrodu na pastyŕnju. — Přińć z keŕkow do lěsa. — Přińć z konja na wósła. — Přińć z łuže do błóta. — Přińć z dešćika pod skap. — Přińć z łužički do morja. — Přińdź Bóh! — Přinjesć pokutne płody. — Připřahować z móšnju. — Přisahać při Bozy. — Přistajić sebi kubołćika. — Přistajić sebi wjelka za wowčerja. — Přistejeć kaž rancy złoty pas wokoło šije. — Próć so. Jeju mandźelstwo so porje. — Prosyć, kaž kury we sněhach. — 4850. Prosyć, kaž w suchoće wróna wo dešćik. — Próšić so kaž mučny měch. — Próšić so kaž sucha porchawa. — Pruhować kaž złótnik złoto. — Pušćeć dobru radu do wětra. — Pušćeć mudru radu nimo wušow. — Pryzlować kaž hłupy Liba. — Pytać wčerawši dźeń. — Pytać zhubjene wowcy.

Radźić na njewinowatu dušu. — Radźić so kaž wuropachi. — Ranić česć z njeśwarnym pyskom. — Rěčeć kaž liška husatam. — Rěčeć kaž swinjaca měšawa. — Rěčeć na překoru. — Rěčeć na swój bok. — Rěčeć wětři-

kowe hory (hory wětřika). — Rědnyć kaž lisće po šćipacym mrózu. — Rejwać kaž koza we bunclach. — Rěznyć někoho wo sćěnu. — Rjehotać so kaž rjepotawa. — Rjepotać so spochi kaž Šćěrhila. — Rjewić na ludźi kaž ćělc. — Robućić čertej. — Rućić so kaž Žid na konjacych wikach. — Rosć kaž hriby po ćopłym dešću. — Rosć kaž rěpa, hdyž přimokuje. — Rosć. Nam tak sadło rosćeše. — Rozběžeć so kaž młode pawki. — Rozčerćić so ze złobami. — Rozdźěrać so kaž žaba na šćerniśću. — Rozeńć. Jeho běše hněw rozešoł. — Rozeńć. Knjeza bě wino rozešło. — Rozkazować kaž hawtora. — Rozkidać sebi pola hospozy. — Rozlětać kaž pluwki z wětřikom. — Rozlězć so z ćělnymi starosćemi. — Rozpadać kaž dodźeržany sud (čwor). — Rozpjeršić kaž pluwy z wětrom. — Rozpłuwać kaž z wichorom kad. — Rozrisać kaž měšeŕ wowcy a borany. — Rozeskakać so kaž žaby. — Rozsymjenić so kaž njerjad (pólšica). — Rozsypnyć so kaž rozsušeny sud. — Rubać so z husća (z ćěsna). — Rubać do někoho kaž wróny do škraholca. — Rubić holcy čestny wěnčk. — Ruć kaž law. — Rukować. To rukuj Bóh! — Runać so kaž mały kralik worjołej. — 4900. Ryčeć (rykać) kaž woł. — Ryć njepřećelej jamu. — Ržeć kaž třepjelička z wětrom. — Ržeć kaž wosowe lisćička.

Sadźeć słowa kaž wuropachi. — Sahać kaž štamborak (baćon). — Sakrować kaž stary koprola. — Sampać kaž wróna. — Sanić kaž zły duch. — Sapać z hněwom. — Sapać za holcami. — Sapać za pjenježkom kaž čert za khudej dušu. — Sčinić sej škodu. — Sedźeć kaž ćichi michał na ptačim kwasu. — Sedźeć kaž drěmotka. — Sedźeć kaž hnězdušk. — Sedźeć kaž kóčka při pjecaku. — Sedźeć kaž kokoš na jejach. — Sedźeć kaž wrobl we jahłach. — Sedźeć kaž zajac we młodym dźećelu. — Sedźeć na račej wopuši. — Sedźeć někomu na šiji. — Sedźeć we ćopłym hněžku. — Sedźeć we wóstach (ćernjach). — Sedźeć za ćichim. — Skakać kaž hornčeŕski hólc wokoło hlinjanej jamy. — Skakotać kaž pliška pola rěčki. — Skałać so ze susodom. — Skałać so ze swojim jazykom.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/88 Serbski Sorbisches institut Institut

— Skićeć swojej rucy na pomoc. — Skiwnyć při ćopłych kachlach. — Skiwlić kaž bity pos. — Sklepać smolane porsty. — Skmótřić so z nowym susodom. — Skocorić so z towaršom. — Skomdźić kwas. — Skónčić žiwjenje. — Skoržić kaž khora tujawka. — Skhować so. Bože słónčko je so skhowało. — Słopotać kaž zaprajeřka (žohnowařka). — Służić z brónju. — Służić z jědźe (z khlěba). — Słyšeć. Božo, słyš! — Słyšeć kuntwory kašłać. — Słyšeć pod woknom swoju česć. — Směwkać so kaž luby měsačk. — Smjeć so kaž butřanka. — Smjeć so kaž Němc na tykanc. — Smjeć so kaž sydrowy tykanc. — Smorčeć kaž jěž w płónčiku. — 4950. Smorčeć kaž jěž w płonochach. — Snować so kaž husańca. — Snuchlić kaž slědnik. — Spać kaž Sedmispancy. — Spać kaž za morwo. — Sparić. Jeho je słónco spariło. — Sparić sebi łharja (iron.). — Spasmić so kaž padušna cwólba. — Spěwać na płač. — Spěwać rjenje kaž paw. — Spjerchnyć kaž wroble před jatřobjom. — Spožahać so we khorym łožu (khorołožu). — Sprěwać so ze wšěmi štyrjomi. — Stać so. To je so za ludźace pomnjeće stało. — Stać. Wona je dyrbjała w ryncy stać. — Stać za khwaleńku (za swětnej česću). — Stać so. Ji je so wot toho mazucha stało. — Stać so. Z nim je so časnje stało. — Stajeć so. Jemu so móc staja. — Stawać ze słónčkom (z kurymi). — Stejeć na samej kromje. — Stejeć kaž we wichorach dub. — Stejeć pod skapom. — Stejeć kaž muž w měsacu. — Stejeć při rozpuću. — Stejeć kaž słony stołp pola Sodoma. — Stejeć nutrna kaž kmótřička při dupje. — Stejeć za twjelu. — Stejeć (wstawać) z wjeselom na hłowje. — Stejo wostać kaž woł při wale syna. — Storkać někomu něšto pod nós. — Stupać kaž bosy kóń na woškroće. — Stupać do nanowych stopow. — Stupić. Wona je jemu při wěrowanju na stopu stupiła. — Stupić so kaž słaby płat. — Stupotać kaž sornik. — Stwochnyć kaž wudra. — Swarić na ludźi za wočemi. — Swěćić so kaž dračowe kholowy. — Swěćić so kaž wowči rympl w latarni. — Syčeć kaž starka na psyka. — Sydać rady

na sudnym stole. — Sydać rady wysoko kaž čapla. — Sydać so. Jim so dań sobu za blido syda. — Synyć so za ćiche (za sćěnu). — Synyć so do ćopłeho hněžka. — Synyć so na khribjet. — Sypnyć so. Pola nich su so kachle sypnyłe. — Sypnyč so kaž podmlěty brjóh.

Šapać so kaž stara khachlawa. — 5000. Ščeć. Jemu waka na wutrobu šči. — Šćebotać kaž stadło hus. — Šćekotać kaž sroka na hajnika. — Šćerkotać. Tej hižo dawno póčki šćerkotaju. — Šćěkać so kaž młode kóčki. — Šćowkać na robočanow kaž rjećaznik. — Šćuwać kaž kuntyrpysk. — Šerić. Pola njeho w bróžni a na žitnej łubi šeri. — Šerić dźiwinu, hdyž je kał zežrała. — Šěrić so kaž pórčata suknja. — Škarać šeršenjam do hnězda. — Škrěčeć kaž na widłach tčacy. — Škropić kaž dybawy ganzor (husor). — Šlapnyć kaž ročka muchu. — Šmahać kaž kačor. — Šnupować ze zaka kaž stary Fryca. — Šudrować so kaž swinjo wo murju. — Šukotać kaž wětřik w lisću. — Šuskać kaž spłóšena wjewjeŕca. — Šuwać so kaž ranca wo sćěnu. — Šwikać wokoło so kaž kóń z wopušu. — Šwiknyć so kaž na woškroće.

Tam a sem khodźić kaž machawa. — Tčeć. Jemu špak za nochćom tči. — Tepić so. Jich nan je so w butřancy tepił. — Teptać hišće zemju. — Teptać kaž ganzor (husor) w błóće. — Teptać kaž kapon (kokot) wokoło kokoše. — Teptać khodźo błóto. — Teptać w cyrkwi měchi. — Teptać za bubonom. — Točić so, kaž kumpana wowca. — Torhać so na ludźi kaž rjećaznik. — Tórować kaž młody kóń (zrěbc). — Trjechić do złych šćipalcow. — Trjechić kaž slepy do horncow. — Trubić kaž swinjacy pastyŕ. — Tuleć so kaž kurotwa do žita. — Tuleć so kaž liška na husy. — Tuleć so kaž paduch za płótom. — Tulej hubu! — Tupotać kaž sorna. — Tyć kaž prosatam sydk. — Tykać porsty do pěstow. — Tykać nohi pod swoje blido. — Tyknyć sebi za rukaw. — Tyknyć wosušk (kołačk) do zadka.

Wabić kaž pocpuleŕska pišćel. — Wačić so kaž husańca. — Walbać so kaž tučny kačor. — 5050. Waleć

so doma kaž pjecuch. — Walić so kaž měch rěpy. — Walić so kaž tachant do twaroha. — **Wědźeć** do praweje kowařnje hić. — Wědźeć, hdźe sudnik bydli. — Wědźeć, kak so k zbožu najlěpje hnoji. — Wědźeć njeboz tam zastajić, hdźež je deska najbóle ćeńka. — Wědźeć, po čim w Kulowje wotruby su. — Wědźeć wšudźom radźić a sadźić. — Wěmy hižo, hdźe twoja kryda piše. — Wón wě so ludźom na woči jandźela činić. — Wón wě so na radnu khěžu (tež: do Prahi). — Wón wě so wo prawe durje kłapać. — Wón wě swojeho psyčka wjesć. — Wón wě swoje wowcki třihać. — Wón wě, što krošik na sebi ma. — Wón wě, što je mosaz a što je złoto. — Wón wě, što je što a što je štó. — Wón wě prawy puć k wutrobam. — Wón wě wšej wěcy prawe toporo dać. — Wón wě z jěda lěk tworić. — Wona wě, hdźe swojej rucy zatyknyć. — Wona wě, tež snadnym wěcam rjane lico dawać. — Wona wě, z kroškow šěsnaki skubłać. — Wěrić liščim wóčkam. — Wěrować lišku a wjelka. — Wěšćić kaž cyganka. — Wěšćić. To chcu ći (puki) wěšćić. — Wić so kaž had (kaž witka). — Wić z hłowu na někoho. — Widźeć tkowe wóčko. — Widźeć póćmje kaž sowa. — Widźeć tež zańdźeliwši (zańdźelši) woči. — Widźeć tež ze zadnej hłowu. — Widźeć tež z khribjetom. — Wisać. Ji spochi huba na khłóšće wisa kaž kozy. — Wisać kaž čerw za skoru. — Wisać kaž kwičel w zynčeli. — Wisać na poslednim wobwěšku. — Wisać na wotkapnjenje. — Witać z khribjetom kaž njeprošenych hosći. — Witać z woběmaj rukomaj. — Wjazać móćatam złotki. — Wjazać pjenjezy za wopuš. — Wjazać. Srokam wšo na wopuš wjazać. — Wjazać sučki. — Wjazać swoje brěmješko. — Wjazać. Wón psy za wopuše wjaza. — Wjaznyć we horju hač do šije. — Wjedrić so zaso na wobliču. — 5100. Wjedrować kaž njemdry šosař. — Wjerćeć so kaž khlěbowa muška na wodźe. — Wjerćeć so kaž khorhojčka na třěše. — Wjerćić so kaž kołwrotna wowca. — Wjerćić so kaž mucha we zwarje. — Wjerćić so kaž mutlička. — Wjerješić so kaž maslak (maska). — Wjesć so. Nam so

zboha derje wjedźe. — Wjeselić so, kaž mótka na zeleny štwórtk. — Wjeselić so kaž pěknušk na Bože dźěćo. — Wjeselić so kaž škórc na lipje při słónčnym wjedrje. — Włočić pyrjojtu rolu. — Wlac kosydła młodemu ludej. — Wlac so kaž črjewo. — Wlac so kaž liška za płotom. — Wlac so. Žita so wlaku. — Wobaleć wutrobne rany. — Wobarać někoho kaž jandźel pěston. — Wobarać so ze wšěmi štyrjomi. — Wobeńć. Nas tak hroza wobeńdźe. — Wobeńć so. Wonej so njemóžetej wobeńć. — Wobwjesnyć so na khudu rjanku. — Woblec so jandźelsku drastu kaž čert. — Woblec so wowču drastu kaž tajenc (ludak). — Woblekać nahe syrotki. — Wobnuchać so kaž psy. — Wobojeć so sydka. — Wobołhać kaž liška wjelka. — Wobradźeć kaž bože dźěćo. — Wobrazyć so kaž hrochatko wo kamjeń. — Wobsedźeć na spjećiwym konju. — Wobsedźeć na předołženym kuble. — Wobskakować. Jeho židźa wobskakuja. — Wobskołbać. Jeho su tam hroznje wobskołbali. — Wobšudźić wěrku (wěrjaka) kaž powjedna liška hłupeho wjelka. — Wobsmudźić so. Wón je so tam khětro wobsmudźił. — Wobsmyknyć so kaž kruwa na woškroće. — Wobstupić. Jeho su lichowarjo wobstupili. — Wobtykać sudnika z pjenjezami. — Wobwěšeć so na kóždu hepjerku. — Wočakować kaž Židźa na Mesijasa. — Wodźěwać bližšeho zmylki z čistym rubom. — Wohladać so. Zo by so wohladał! A wohlej so wšak! — Wohladować so kaž Lotowa žona. — Wohladować so. Słónčko so wohladuje (z wječora). — Wokřewić lačnu dušu kaž z njebjeskej rosu. — Wołać kaž lěsny muž. — Wołać k njebjesam kaž Habelowa krew. — Wopadnyć. Ta začeklizna je wopadła. — Woparić ze zymnej wodu. — 5150. Wopluskać sebi čestne mjeno. — Worać z nosom. — Worać z wujowym skotom. — Worać z myšemi a z kóčku. — Wostajić ćěšeńka. — Wostajić na pokoj. — Wotebjerać kaž stary (połny) měsačk. — Woteńć. Kruwje je ćelo wotešło. — Woteńć. To bjez bolaceje hłowy njewoteńdźe. — Woteńć. Wón je z módrym wokom wotešoł. — Woteznać. Jeho cyrkwina ławka je jeho woteznała. — Wotewrić

wutrobu próstwam. — Wotkapnyć. Při tym też za nas něšto wotkapnje. — Wotkapnyć. Wón drje bórzy wotkapnje. — Wotkryć zakhowane potajnstwo. — Wotmolwić kaž ze sekercom (z borkom). — Wotpłaćić so wojakow. — Wotprawić złóstnika. — Wotrězać wuši kaž Khróščanskemu popej Lebzy. — Wótřić sebi pazory na přećiwnika. — Wottorhnyć sebi hłowu. — Wottorhować kórcarjam mzdu. — Wottorhować swojej hubje. — Wotwołać bědnika ze swěta. — Wozabać kaž skruta. — Wozdebić so. Meja je so wozdebiła kaž kralowska družka. — Wožahnyć. Tam so žałostnje wožahnješ. — Woženić. Wón je swój posledni wows woženił. — Wróćić hrěšnika na prawy puć. — Wróćić slubjene słowo. — Wróćić slubny pjeršćeń. — Wuběhać. Jich dźěd je wuběhał. — Wubrónić so z tolerjemi. — Wubyć. Jemu ničo druhe ze wšeho njewuby. — Wučesćić. Tebje su tam hódnje wučesćili. — Wučić wroble pšeńcu łušćić. — Wučuć. Wón je tam smjerdy wučuł. — Wućahnyć ze swětneho hubjenstwa. — Wudać so na staru kólnju. — Wudawać so z pjenjezami. — Wuduć zwadny woheń. — Wudychać. Na to je so njemało wudychało. — Wudypać. Ta wěc je so poslez wudypała. — Wudźěrać kaž sowa. — Wudźić na pěsku (pěskowej hórcy). — Wuhnać. Jeho su z dračowym khošćom z města wuhnali. — Wuhnać lišku pola někoho. — Wuhnać šeršenje z hłowy. — Wuhnać so. Njebjo je so cyle wuhnało. — Wuhrać na njepřećelu. — 5200. Wujasnić so do wočow. — Wujebać kaž překlepany žid. — Wuješć dyrbiš, štož sy sebi nadrjebił. — Wukadźić čmjeły z hłowy. — Wukadźić zadźeraka z bjesady. — Wukałać z jazykom z dwora. — Wukhadźeć z wječorom kaž njetopyř. — Wukhodźić. Wona je ćežka wukhodźiła. — Wukleć klatbu kecarjow. — Wukopać. Ta tajeńka je so wukopała. — Wukřćić. Jeho su tam krasnje wukřćili. — Wuležeć sebi suche časy. — Wuměć hižo tu na zemi čisć. — Wuměć wjele ćernjow. — Wumjesć wšitke kućiki. — Wumóc z rězateje kwakle. — Wumrěć na słónčne zežahanje. — Wumrěć na přizajeće. — Wuńć. To je na dobre žně wušło. — Wunošeć. Jemu k prózdniko-

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/93 Serbski Sorbisches institut Institut

wanju wunoša. — Wupić ze suchej hubu. — Wupinać so kaž kralowski kóń. — Wupjedźić Drježdźansku dróhu. — Wupjelnić přazny wječor z pěsničkami. — Wupłaćić. Jeho su tam šwarnje wupłaćili. — Wupoćić so, stupiwši na bok. — Wuprać so z tej wjelčej jamy. — Wupukny krwawna překora. — Wurazyć škleńčku wódki. — Wurubać so z tych zapletkow. — Wurunać zažranu skóržbu. — Wusukać so z teje šmatańcy. — Wustupować kaž stary major. — Wusuwać łopatu. — Wusyć wětřik a wichory žnjeć. — Wusydać dźěru do korčmarjoweje ławy. — Wusynyć so kaž tachant. — Wusypać kaž sróči drob. — Wutrjechić starej wobuzy. — Wutočić wšitke šćerbizny. — Wuwaleć njepřećela. — Wuwaleć woči kaž nopachi. — Wuwěć kopołej włoki. — Wuwěšćić dobrej lojtcy poslednje kroški. — Wuwěšćić potajnu majku. — Wuwjazować wšě mjerzace kusy na woči ludźom. — Wuworać so. Ta potajna wěc je so naposledku wuworała. — Wuwuć wjelka z borłoha. — Wužiwać z njewužitkom. — Wužohnować so njemóc. — 5250. Wzać ćělca za rohi. — Wzać młyńkej wodu z rěki. — Wzać někoho za hłowu (wuši). — Wzać někomu słowo ze rta. — Wzać nohi na khribjet. — Wzać sebi bohatu wopičku. — Wzać woči do horšće. — Wzać. Wzmi djas! — Wzać. Zo by hrom wzał!

Zababić so kaž na wjelču zymu. — Zaběhować. Woči jim ze sylzami zaběhowachu. — Zabłudźić so w štyrjoch keřčkach. — Začinjeć wobjed z muchacym połčom. — Začinjeć woči před wbohimi ludźičkami. — Začahnyć kupca na wikach. — Zadrěć sebi z tej skóržbu špak. — Zadajić so z padušnym khlěbom. — Zadźěrać so we šiji. — Zadźěrać so ze susodami. — Zahanjeć so na winika. — Zahanjeć so z cyłym wotmachom. — Zahinyć. Jejna ruta k wěnčkej je zahinyła. — Zahłódnić kaž sorna we hłubokich sněhach. — Zahrjebać staru překoru. — Zahrimać na zasakłe wuši. — Zahustnyć kaž kulšica. — Zajeć. Jeho je Boža ručka zajała. — Zajeć. Wón je jěda zajał. — Zajěć. To jemu do nosa zajě. — Zajěć. Wón je sebi do tymješća zajěł. —

Zakałać jědojtu zwadu kaž swjaty Jurij jědojtu waku. — Zakazać. To jenož wodźe mačenje zakaž! — Zakhadźeć kaž wregina. — Zakhadźeć kaž złe njedobre. — Zakhadźeć kaž zły duch. — Zakitować kaž jandźel pěston. — Zakliwać kaž pohan a Turka. — Zaleć zwadny woheń. — Zamjelčeć kaž něma studźeń. — Zamknyć do Božeje kaznje. — Zamróčić so do wočow. — Zańć. Mi je para za nochće zašła. — Zańć. Ta klatba nas zańć nima. — Zanjesć. To je tola djaboł zanjesł! — Zanurić so do hórkich sylzow. — Zapadnyć. Mi je wucho zapadło. — Zaparić njedočinkej. — Zapinać wuši před napominanjom. — Zapjerać so kaž zasakły kóń. — Zapłaćić złósć ze złóśću. — Zapłunychu woči ze sylzami. — 5300. Zapłać Bóh! — Zaprahny wumjo kaž w suchoće žórło. — Zapusćić kaž Turkojo. — Zapyrić. Tebi tam bórzy zapyrja. — Zarazyć. Pinca je nam butru zarazyła. — Zarazyć z wózhorom. — Zarosć. Šćežka k darniwemu wujej je zarostła. — Zasadźić sebi ženitwu. — Zaskočić. Jemu je srjódka do całtoweje dźěrki zaskočiła. — Zastupić. Mi je wucho zastupiło. — Zaśćěpić sebi do pomjatka. — Zažiwać ducy kaž kóčkam. — Zběhać Božeho syna. — Zběhać nós kaž hłuchi kłós. — Zběrać spochi něšto na druhich ludźoch. — Zdać so. Jemu so zda kaž prašiwemu proseću. — Zdrapać so na brjóh. — Zebrać so na nohi. — Zebrać wbohim poddanam jich suche dórtki z huby. — Zejhrać. Jemu su tam zlě zejhrali. — Zejhrawać kaž młody kóń. — Zejhrawać kaž wjesełý škórc. — Zelenić so kaž młoda wotawa. — Zelić kaž satan. — Zeńć. Ji je so samodruhej zlě zešło. — Zepréć so na stwjelco. — Zetkać ducy na wiki staru Wjeru. — Zetkać ducy z dwora młodu holcu. — Zetkować so rady w hajku. — Zezběrać wšudźom smjetanu. — Zezhibować hordačkej tył. — Zežahać. Jeho je słónco zežahało. — Zežrać. Wón by Serbow najradšo zežrał. — Zhibać. Wona je so zhibała. Też: Wona je sebi zhibnyła. — Zhladować kaž husy při błyskanju. — Zhladować kaž njewjesta na slubny pjeršćeń. — Zhrabnyć kaž krahole hołbika. — Zhubić klučik wot pjenježneho

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/95 Serbski institut Sorbisches Institut

kašćika. — Zhubić pjatku wot kosyšća. — Zjěsć sróču nóžku. — Zjěsć ze suchej hubu. — Z khlěba (tež: z jědźe) słužić. — Zlemić šiju złemu zmiju. — Zlizać. Woni su so zaso zlizali. — Złamać sebi šiju z lutymi skóržbami. — Złamać swój železny přah. — Złamać železnu kwaklu. — Zmahować. Žito so zmahuje kaž jězor we wětře. — Zmazać so ze strachom. — Zmjetać jědź do so. — 5350. Zmotać. Ta khorosć je jeho jara zmotała. — Zmotać. Wona je swojeho šepjerjaweho muža pěknje zmotała. — Znać so rady k Serbam. — Znać so. Wón so k swojemu khudemu přećelstwu rady znaje. — Znjesć. Tam je basylisk jejo znjesł. — Znjesć so kaž woheń a woda. — Znjesć so. Wonej so znjesetej kaž pos a kóčka. — Znjewjesćić so ze zbožom. — Znošować so kaž hordy kóń pod nawoženjom. — Znošować so kaž pyšne konje w kwasnej korejće. — Zrězać so ze přisłodźenjom. — Zrubać so ze swojim wobskorženjom. — Zuwać. Wona swojeho muža kholowy zuwa. — Zwadźić so ze swojej móšnju. — Zwadźić so z wodu a mydłom. — Zwadźić so ze swojim žołdkom. — Zwadźić. Što je ći złeho zwadźiło? — Zwěrować šeršenja z čmjełu. — Zwikować módry khribjet. — Zwinyć sebi šiju z wrótnym khětrowanjom. — Zwonić kaž Halštrowski zwón. — Zworać hrozne skućenje. — Zwobroćeć wšitko na rubo. — Zwottorhać so. Dźensa su so Wichorec duchi zwottorhałe. — Zwottorhować sebi. Wo nju su sebi něhdy hólcy hłowy zwottorhowali. — Zwróćić do błóta. — Zwróćić na runym puću. — Zwožahać so. Wón je so w Němcach hroznje zwožahał. — Zwoženić. Wón je swoje słabe žita slepje dosć zwoženjał. — Zybolić so kaž jutrna hwěžka. — Zybolić so kaž slěborne hwěžki na borće. — Zywać kaž w póstnisku srjedu.

Žahać z jazykom kaž had ze žahadłom. — Žałosćić kaž bože sedleško. — Žarować kaž tujka (= tujawka) wo swoje młodźatka. — Žebrić stajnje połne wuši. — Žehlić rady trubku. — Ženić so na cyły swět. — Ženić so spochi kaž sknadź w keŕku. — Žiwić so z ćeńka. — Žiwić so swojeju rukow. — Žiwić so z kupnej kudźelu. — Žiwić

so z nuzu a horjom. — Žołtnyć do wočow ze zawisću. — Žónkarić kaž kapon. — Žortować kaž puzorny póstnicař. — Žortować z mjedowym (z hładkim) jazykom. — Žwać kaž kocor kołbasu.

X. Přirunanki ze słowjesom a hrónčkom.

Barbić, hač so wšo za tyłom kuri. — Běhać, hač jazyk ze šije wisa. — 5400. Běhać, zo so pót z čurami lije. — Běhać, zo sebi nohi do kolen wotběhać móhli. — Běžeć, hač tak nohi wotlětuja. — Běžeć, hač tak włosy hwizdaja. — Běžeć (žónska), zo móhła stupnički zhubić. — Běžeć (mužski), zo so smuha za nim ćehnje. — Běžeć, jako by rjekł, zo so za tyłom wšo smudźi. — Bić do keřka, hač žadyn zajac njewuskoči. — Bojeć so, hač so tak włosy na hłowje prosća. — Bojeć so, zo sebi lěnju žiłku naćahnyć dyrbjał. — Bojiš so, zo tebi rić na hłowu skoči?

Činić, kaž by rjekł: Ničo wo to! — Ćěkać, jako by Turka za khribjetom hnał.

Daji so, jako by pawka póžrěł. — Dumpać do khribjeta, zo by w prědku horb wustupić móhł.

Galgać, zo móhła so gyrgawa rózdrěć.

Hanjeć, hač w šlezynje kała. — Hladać, jako by z mróčelow na zemju padnył. — Hladać, jako by rjec chcyła: Nječiń mi ničo! — Hladaš, jako by ćě čmjełá kusła. — Hordźić so, zo móhł so puknyć. — Huza so, jako by we wšiwcowym kabaće tčał.

Jěsć, hač tak z wušomaj won pada.

Kisale hlada, jako by čwičku kisała (sudźik kalšicy) wupił. — Kisale hladać, zo mloko w pincy wokisnyć móhło. — Klesnyć někoho, hač so wobliznje. — Klesnyć někoho, zo so jemu do wočow zabłysknje. — Klesnyć, zo zuby z tyłom wuleća. — Klesnyć, zo šěsć nórtow wuleći. — Kroči kaž spicy, hač wšěm łužam woči na puću wutepta. — Kusa do wočow (kad), jako by cyblu krał.

Łhać, hač so za tyłom kadźi (čorni). — Łhać, štož so jom' z huby dokurić móže.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/97 Serbski institut Sorbisches Institut

Leć do so, jako by žurki lał. — Lestrować (kleć), zo jandźel z domu wuleći. — Lěhać, zo zhnidličić móhł.

Majknyć, zo budźe na licu znamjo pjeć porstow. — Měć telko, kaž hdyž by kurjawu z horšćemi łojił. — Měć wjertliwy jazyk, zo mohł za pobrašku khodźić. — Myrnyć, hač z nosa čeŕwjeńka cyrknje.

Naduwać so, hač so wšón puka. — Naduwać so, zo wokoło žiwota wobruče trjeba. — Na konju hnać, hač z pódkowcow ze škrěmi pryska. — Naměć z česću kaž pos kołbasu. — Nosyć, hač tak rjap pikota.

Palić do wočow, jako by khrěn truhał. — Pišćiš, jako bychu ći husy pomazku wzałe. — Pjec a warić, hač cyła wjes wonja. — Płakać, zo móhłe so sylzy z rubješka žimać. — Płakajo khodźić, hač šćežki ze sylzami płuwaju. — 5450. Placnyć někoho, hač so jemu před wočomaj zaswěći. — Pliznyć, hač z wočow škrě zleća. — Počinja so, jako by žaneje łužički zamućić njemóhł. — Pokliwać, zo jazyk wočornić móhł. — Powěšeć hłowu, jako bychu krupy rjane žně zbiłe. — Porskać, hač so cyły dom třase. — Prasnyć mjez woči, zo so čeŕwjene patoki linu. — Přečinjeć tak, zo žadyn zmij donosył njeby. — Přěhrać kubło a pjenjezy kaž młody pan z Mišna. — Přemłóćić koho, zo móhłe so jemu myše (abo wši) za kožu lahnyć. — Preč z mochom, jako by zmjetł (też: zdunył). — Přemorskać někoho, zo budźe swoje kosće do rubješka hromadźe zběrać. — Přemorskać někoho, zo swoje kosće we brěmješku domoj ponjese.

Rěčeć a rěčeć, zo druhemu do brjucha dźěru wurěčeć móhł. — Rěčeć, kaž by ze sekercom rubał. — Rěznyć někoho wo zemju, hač so tak rozmaznje. — Rozdajeć hubu, zo móžeš z łopatu do njeje. — Rozdajić hubu, zo njetopyŕ do njeje trjechi.

Sakrować, zo so zemja wša kwěka. — Sedźi, jako by jemu pawk hubu zapřadł. — Sedźi, jako by zamk na hubje měł. — Sedźi, jako by kjawk a mjawk wuzyknyć njemóhł. — Sedźi z khribjetom křiwa, jakož by serp póžrěła. — Smorčeć, hač so hola čumpa. — Směje so,

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/98 Serbski institut Sorbisches Institut

jako by wulki lós dobył. — Spi mjechko, zo myšku w komori słyši. — Spi twjerdźe, zo by sudny dźeń přespał. — Spi twjerdźe, zo njewjedro přespi. — Spóžerać z kurwami žiwnosć, kaž zhubjeny syn. — Stać so ruče, kaž by pjero wosmalił. — Stejeć a čakać, zo bychu nohi k zemi přirosć móhłe (tež: dźěry do zemje wustejeć móhłe). — Stróžić so, jako by bosy na ješćerja stupił. — Stróži so, jako by něchtó warjacy krop na njeho linył. — Stupa, jako by po jejkach šoł. — Stupa, kaž by na groće był. — Stupa, jako by rjekł, zo ma tři wostupy na kóždej stopje. — Stupa, jako měł bosy po hozdźikach hić. — Stupota, jako by škleńcy njesć měł.

Šćekota, jako by sróči drob zjědła. — Škrěči, jako by na widłach tčał. — Škrěčiš, jako by ći ročk wulećał był.

Tykać do so, kaž by rjekł, zo je dno wot žołdka preč.

Wači so wači, zo by slimk jeho přesćěhnył. — Warić a pjec, jako chcył kral na hosćinu přijěć. — Wjazorić, jako by čiłeho słowčka wuslinić njemóhł.

Zakřičeć, jako był z nožom do wutroby kłóty. — Zelić, hač je tež kamjenjam hroza. — Zelić, hač so čertej brjuch z wjeselom třase. — Žiwić. Wona dwě žiwjeni žiwi, hdyž jě.

Dodawk.

Někoho. Někoho cyganam předać. — Někoho do brónow přahać. — 5500. Někoho do hele tamać. — Někoho do jamy storčić. — Někoho do kłódy sadźić. — Někoho do kuta honić. — Někoho doma přiklepać. — Někoho domoj hladać. — Někoho do měcha tyknyć. — Někoho do nahoty zeslěkać. — Někoho do šiškow pósłać. — Někoho do wočow khwalić. — Někoho do wuzdy wzać. — Někoho hižo na šibjeńcy widźeć. — Někoho krasnje wukřćić. — Někoho k šibjeńcy sudźić. — Někoho na nohi stajić. — Někoho na posćěń sadźić. — Někoho na prawy puć dowjesć. — Někoho na rukomaj nosyć. — Někoho na słowach łapać. — Někoho na woškrot wjesć.

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/99 Serbski Sorbisches institut Institut

— Někoho na woteżcy měć. — Někoho na wutrobje měć. — Někoho na wuzdźe dźeržeć. — Někoho na zrěbje roztřasć. — Někoho pod kwaklu wzać. — Někoho pod ławu sunyć. — Někoho po haprlejcy pósłać. — Někoho po kermuši na kermuš prosyć. — Někoho pola knježich z wuhlom barbić. — Někoho přez ćernje honić. — Někoho za Boha měć. — Někoho za ćopłe kachle sadźić. — Někoho za horstku pječenkow přeradźić. — Někoho za jandźela měć. — Někoho za Janka měć. — Někoho za keŕkom pytać, hdźež je sam šerił. — Někoho za nós wodźić. — Někoho za stepć dźeržeć (měć). — Někoho za wuši wzać. — Někoho z błóta wućahnyć. — Někoho z dwora wukadźić. — Někoho ze służby wukałać. — Někoho ze starym khošćom witać. — Někoho ze židźanej woteżku wodźić. — Někoho z jazykom do zemje pobić. — Někoho z jazykom boloznje žahać. — Někoho z jazykom wopluskać. — Někoho z łuže do błóta zehnać. — Někoho z měchom na hłowu dyrić. — Někoho z mjedowym jazykom zbłaznić. — 5550. Někoho z módrym khribjetom wuhnać. — Někoho z widlicami łoskotać. — Někoho z wjelčich zubiskow wumóc. — Někoho z woběmaj rukomaj wuwitać. — Někoho z wochličku česać. — Někoho z wopječicu witać. — Někoho z wutrobu pohosćić.

Někomu. Někomu balzam na rany leć. — Někomu běłe we wóčku njepopřeć. — Někomu tkhu do wucha tyknyć (sadźić). — Někomu brěmjo polóžić. — Někomu brěmjo wotewzać. — Někomu brylu z łojom namazać. — Někomu butru z pomazkow brać. — Někomu čeŕwjeneho ptaka na třěchu sadźić. — Někomu čorne a běłe rěčeć. — Někomu črjewa pušćić. — Někomu ćernje z riće ćahać. — Někomu ćežke brěmjo na šiju walić. — Někomu dać wjele dobreho prajić. — Někomu dobre słowo popřeć. — Někomu do lěpšeho khlěba pomhać. — Někomu do móšnje widźeć. — Někomu durje pokazać. — Někomu dybu zdrěć. — Někomu hłowu wochlować. — Někomu hłowu z wochličku česać. — Někomu hody dać. — Někomu hołbiki pjec. — Někomu honidło do hródźe

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id477655777/100 Serbski institut Sorbisches Institut

pósłać. — Někomu hriby zjěść. — Někomu hubu stulić. — Někomu hubu z pjenjezami zatykać. — Někomu jamu ryć. — Někomu jejka bělić. — Někomu jězdny kwas hotować. — Někomu kał dozačinić. — Někomu kamjenje do puća waleć. — Někomu kamjenje z puća zrumować. — Někomu klinčki za nochće klepać (bić). — Někomu kochty zwućahać. — Někomu kokoš za jejo dać. — Někomu kosydła wlac. — Někomu kožuch wupłatać. — Někomu kožu přez wuši sćahnyć. — Někomu kožu žiwemu zedrěć. — Někomu kraholče pazory wotruhać. — Někomu křidła přitřihać. — Někomu kwaklu ze šije wzać. — Někomu khapu přikryć. — 5600. Někomu kholowčki wuklepać. — Někomu khribjet z worćikom přemłóćić. — Někomu khutnje přeprajić. — Někomu lubočinki cydźić. — Někomu makojčkow nawarić. — Někomu mary před durje stajeć. — Někomu mjedowe pomazki mazać. — Někomu mjedowe słowčka šeptać. — Někomu mjehke lěhwješko pósćěłać. — Někomu mjehku postolu słać. — Někomu mloko zezběrać. — Někomu mloko za smjetanu wudawać. — Někomu mozhy mućić. — Někomu mozhy wutočić. — Někomu mozhowc wucycać. — Někomu mozhowki zwućahać. — Někomu móšeń wuklukać. — Někomu myše z hłowy zehnać. — Někomu na bolace přimnyć. — Někomu načinić. — Někomu na hłowje rejwać. — Někomu na hłowu pluwać. — Někomu na nohi pomhać. — Někomu na porsty hladać. — Někomu na stary dźeń parić. — Někomu na wobličo parić. — Někomu na žabku přińć. — Někomu njebjesa do žeńtwy lubić (wěšćić). — Někomu njetopyrja z hłowy wuhnać. — Někomu nohi činić. — Někomu nohi košić. — Někomu nohi zwróćić. — Někomu nohu podtyknyć. — Někomu nohće wotrězać. — Někomu nós barbić. — Někomu přez horu pomhać. — Někomu přez mjezu syc. — Někomu (tołstemu) połče wotbić. — Někomu pasle powlakować. — Někomu pawka do tyła sadźić. — Někomu pěc zapyrić. — Někomu pjasć pod nós tykać. — Někomu pjerko wutorhnyć. — Někomu pod kij lězć. — Někomu

pod nohi łazyć. — Někomu pod pažu přimać. — Někomu połč na butře pjec. — Někomu połona do mjedu kidać. — Někomu połon k piću dawać. — Někomu puć zaskakować. — 5650. Někomu puće pokazać. — Někomu surowje pyrić. — Někomu rany zawobaleć. — Někomu rapakow dawać. — Někomu rjap złamać. — Někomu rěbl dźeržeć. — Někomu rucy zwjazać. — Někomu słódke słowčka dawać. — Někomu słódku hubu sčinić. — Někomu so za tyłom smjeć. — Někomu swěcu při nječinkach dźeržeć. — Někomu swěcu zaswěćić. — Někomu šeršenje wuhnać. — Někomu šosarja stajić. — Někomu špak wućahnyć. — Někomu třěchu płatać. — Někomu třěsku rubać. — Někomu tył zezhibować. — Někomu wěchu stajić. — Někomu wěrnosć piskać. — Někomu mjelčo zuby wubić. — Někomu woki wuwěć. — Někomu wopluski wotmyć. — Někomu woči namydlić. — Někomu woči přewodźować. — Někomu woči wutrěć. — Někomu woči zasmolić. — Někomu wokna wubić. — Někomu wusmuž přeselić. — Někomu wotežku popuśćić. — Někomu wšow do kožucha nasadźeć. — Někomu wuheń wumjesć. — Někomu wulkich wočow načinić. — Někomu wuši trěć. — Někomu wuši wotrězać a rić zapłatać. — Někomu wutrobu skhrěnić. — Někomu za kožu zalězć. — Někomu zlě zapyrić. — Někomu z khribjeta rjemjenje drěć. — Někomu z łohćom do rjebłow zajěć. — Někomu złote hory lubić. — Někomu z łuže na suche pomhać. — Někomu z mjedowej całtu kiwać. — Někomu z mjedowym porstom po hubje huslować. — Někomu z móšnju připřahować. — Někomu z pjerkom pod nosom jězdźić. — Někomu z rowa žahalcy plěć. — Někomu žołč z wutroby wzać.

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/103
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/104
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/105
Serbski institut Sorbisches Institut

SLUB
Wir führen Wissen.
http://digital.slub-dresden.de/id477655777/106
Serbski institut Sorbisches Institut